

Sven Winnell 051015+051022:
Om EU. Politikområden. Kommissionen.
Parlamentet. Utskott. Ledamöter.
EU-nämnden. EU-historia. mm.
Förslag till ny konstitution. Grundlag.
Folkomröstningar. Lagrådet. Junilistan.

Innehåll

Sida

- 3 Europeiska unionens politikområden. Från EUs hemsida 050630.
- 7 Ledamöter av EU-kommissionen under ledning av J M Barroso (2004-2009). Från EUs hemsida 050630.
- 9 Europaparlamentet. Utskott. Från EUs hemsida 050702
- 9 Europaparlamentet. Svenska ledamöter 2004 - 2009. 19 st. Från EUs hemsida 050702.
- 14 Årsboken om EU 2003 – i korthet. Från regeringens hemsida 050630. Senaste årsboken.
- 17 EU-nämnden i Riksdagen. Från riksdagens hemsida 050703. Senaste uppgifterna om EU-nämnden.
- 24 Så blev världen som den är. DN 050609 sid Kultur 4.
- 26 Världens militärutgifter nära kalla krigets nivå. DN 050608 sid 23.
- 27 Krigsprojektet EU. DN 050616 sid Kultur 4: Om EU:s tillkomst.
- 30 EUs historia. Bristande demokratisk förankring är EU:s arvsynd” DN 050615 sid 20.
- 32 FÖRDRAG OM UPPRÄTTANDE AV EN KONSTITUTION FÖR EUROPA. (Från svenska regeringen våren 2005.
- 37 EUs grundlag , en översikt . Av Sören Wibe.
- 56 Det konstitutionella fördraget i korthet. Den svenska regeringens broschyr.
- 70 Folkomröstningarna.
- 71 Riksdagen och EU-konstitutionen.
- 71 Demokratiskt underskott i EU. Fred ocn potäter duger bra på Balkan.
- 72 EU-ministrarna den 16 juni 2005. DN 050617 sid 20.
- 73 Lagrådet om ny EU-konstitution. Från Lagrådets hemsida.
- 78 Junilistan om Lagrådets yttrande. Artikel 2005-06-30.
- 79 Göran Persson om EUs långtidsbudget. DN 050703 sid 6.
- 82 BJÖRN VON DER ESCH (kd) Riksdagsledamot, Södermanland. Eskilstuna-Kuriren 050718 sid 23: Ett grundskott mot demokratin.
- 83 ALEXANDER CHAMBERLAND Språkrör Grön Ungdom. Eskilstuna-Kuriren 050711 sid 23: Låt EU:s konstitution dö i frid.
- 84 Junilistans idéprogram
- 92 EU 051022

Europeiska unionens politikområden

Från EUs hemsida 050630.

Spela en aktiv roll

(http://europa.eu.int/yourvoice/index_sv.htm)

Ekonomi och samhälle

* Audiovisuella medier

(http://europa.eu.int/comm/avpolicy/index_en.htm)

Media-programmet; Television utan gränser ...

* Beskattning

(http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/taxation/index_en.htm)

Mervärdesskatt; Direkt beskattning ("skattepaketet") ...

* Bioteknik

(http://europa.eu.int/comm/biotechnology/introduction_sv.html)

Biovetenskap; Innovation och konkurrenskraft; Forskning; Etiska frågor; Bestämmelser och organisation...

* Civilsamhället

(http://europa.eu.int/comm/civil_society/index.htm)

Organisationer i det civila samhället; icke-statliga organisationer; Samrådsförfarande; Rådgivande organ ...

* Ekonomiska och monetära unionen

(http://europa.eu.int/comm/economy_finance/index_en.htm)

Euron; Fri rörlighet för kapital; Allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken...

* Energi

(http://europa.eu.int/comm/energy/index_sv.html)

Grönbok; Traditionella energikällor; Förnybara energikällor; Energieffektivitet; Inre marknaden för gas och elektricitet; Forskning och teknisk utveckling på energiområdet...

* Fiske och havsfrågor

(http://europa.eu.int/comm/fisheries/policy_sv.htm)

Den gemensamma fiskeripolitiken, vattenbruk, fiskeavtal, totala tillåtna fångstmängder och kvoter, Fonden för fiskets utveckling (FFU)...

* Folkhälsa

(http://europa.eu.int/comm/health/index_sv.htm)

Rökning; Exponering för elektromagnetiska fält (mobiltelefoner); Antimikrobiell resistens...

* Forskning, teknisk utveckling och innovation

(http://europa.eu.int/comm/research/index_sv.html)

Det europeiska området för forskningsverksamhet; Ramprogram; Vetenskap och samhälle; Vetenskaplig forskning; Innovation i Europa; Gemensamma forskningscentret...

* Frihet, säkerhet och rättvisa

(http://europa.eu.int/comm/justice_home/index_en.htm)

Fri rörlighet för personer, asyl och invandring, bekämpning av organiserad brottslighet, osv.

* Idrott

(http://europa.eu.int/comm/sport/index_en.html)

Dopning; Personer med funktionshinder; Idrottens utbildningsmässiga och sociala funktion; Internationella övergångar...

- * Informationssamhället
(http://europa.eu.int/information_society/index_en.htm)
e-Europa; e-handel; Multimedia; Informations- och kommunikationsteknik; Forskning...
- * Inre marknaden
(http://europa.eu.int/comm/internal_market/index_en.htm)
Fri rörlighet (varor/tjänster...); Finansiella tjänster; Uppgiftsskydd; Immaterialrätt och industriell äganderätt; Offentlig upphandling; Posttjänster; Dialog med företag och medborgare ...
- * Jordbruk
(http://europa.eu.int/comm/agriculture/index_sv.htm)
Den gemensamma jordbrukspolitiken; Landsbygdsutveckling; Hållbart jordbruk; Kvalitetslivsmedel...
- * Konkurrens
(http://europa.eu.int/comm/competition/index_sv.html)
Kartellagstiftning; Sammanslagningar; Avreglering; Statligt stöd; Bilpriser...
- * Konsumentfrågor
(http://europa.eu.int/comm/consumers/index_sv.htm)
Säkerhet - produkter och tjänster; Finansiella tjänster; Rättigheter; Elektronisk handel...
- * Kultur
(<http://europa.eu.int/comm/culture/index.htm>)
Programmet Kultur 2000; Europeiska kulturstäder; Unionens kulturella insatser (finansiering, regler, konstnärlig verksamhet)
- * Livsmedel (säkerhet)
(http://europa.eu.int/comm/food/index_sv.htm)
BSE (bovin spongiform encefalopati); Märkning av livsmedel; Genetiskt modifierade organismer; Djur: hälsa, välbefinnande, livsmedelssäkerhet...
- * Miljö
(http://europa.eu.int/comm/environment/index_sv.htm)
Klimatförändring; Natur och biologisk mångfald; Hälsa; Naturresurser; Avfall ...
- * Näringsliv och industri
(http://europa.eu.int/comm/enterprise/index_en.htm)
Industri; Små och medelstora företag; Konkurrenskraft; Inre marknaden; Standardisering; Tjänster; Turism; Innovation ...
- * Regionalpolitik
(http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm)
Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF); Sammanhållningsfonden; Strukturpolitiskt föranslutningsinstrument (ISPA); Ekonomisk och social sammanhållning; Interreg; Urban; Innovativa åtgärder...
- * Rymden
(http://europa.eu.int/comm/space/index_en.html)
Rymdpolitik, satelliter, telekommunikationer, navigering, jordobservation
- * Sysselsättning och sociala frågor
(http://europa.eu.int/comm/employment_social/index_sv.html)
Europeiska socialfonden; Jämställdhet; Socialt skydd; Åtgärder mot rasism; Arbetslagstiftning...

- * Transeuropeiska nät
(http://europa.eu.int/comm/ten/index_en.html)
Transporter; Energi; Telekommunikationer...
- * Transporter
(http://europa.eu.int/comm/transport/index_sv.html)
Vitbok; Lufttransporter, sjötransporter, vägtransporter, järnvägstransporter, inlandssjöfart; Kombinerade transporter; Rena stadstransporter ; Intelligenta system; Galileo (satellitnavigering) ...
- * Tullunionen
(http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/customs/index_en.htm)
Tull 2002; Tulltransitering; Uppgifter om tulltaxan...
- * Ungdom
(http://europa.eu.int/youth/index_sv.html)
Programmet Ungdom; Vitboken om ungdomsfrågor; Rörlighet; Icke-formell utbildning; Frivilligarbete; Deltagande; Interkulturellt lärande...
- * Utbildning
(http://europa.eu.int/comm/education/index_en.html)
Språk; Utbyte; e-lärande; Livslångt lärande...

Internationella frågor

- * Europeiska unionens roll i världen. Portal
(<http://europa.eu.int/comm/world/>)
- o Byrån för samarbete EuropeAid
(http://europa.eu.int/comm/europeaid/index_sv.htm)
Program; Projekt; Anbudsgivning...
- o Europeisk grannlandspolitik
(http://europa.eu.int/comm/world/enp/index_en.htm)
Ett vidare Europa; En krets av vänner; Östeuropa; Medelhavet...
- o Handel med tredje land
(http://europa.eu.int/comm/trade/index_en.htm)
Världshandelsorganisationen: ny förhandlingsrunda; Regionala och bilaterala avtal; Marknadstillträde; Handel och hållbar utveckling; Antidumpning...
- o Humanitärt bistånd
(<http://europa.eu.int/comm/echo/>)
Insatser; Partner; Siffror...
- o Utveckling
(http://europa.eu.int/comm/development/index_en.cfm)
Länder i Afrika, Västindien och Stilla havet; Cotonouavtalet (Lomékonventionen); Konfliktförebyggande...
- o Utvidgning
(http://europa.eu.int/comm/enlargement/index_sv.html)
Kandidatländer; Anslutning; Gemenskapens regelverk; Strategi inför anslutningen...

o Yttre förbindelser

(http://europa.eu.int/comm/external_relations/index.htm)
Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP);
Barcelonaprocessen; Mänskliga rättigheter och demokratisering;
Europa-Medelhavspartnerskapet; Förbindelser med internationella organisationer...

Institutionella frågor

* **En konstitution för Europa**

(http://europa.eu.int/constitution/index_sv.htm)
Europeisk konstitution; Ratificering; Folkomröstning; Futurum;
Diskussioner om Europa...

* **Styrelseformer**

(http://europa.eu.int/comm/governance/index_en.htm)
Demokrati i Europa, institutionernas legitimitet, den politiska processen, medverkan av det civila samhället...

* **Medbeslutande**

(http://europa.eu.int/comm/codecision/index_en.htm)
Lagstiftningsförfarande genom medbeslutande;
Förlikningskommitté; Gemenskapens beslutssystem;
Medbeslutande etapp för etapp; Pågående ärenden och avslutade ärenden...

Finanser

* **Bedrägeribekämpning**

(http://europa.eu.int/comm/anti_fraud/index_sv.html)
Skydd av gemenskapens ekonomiska intressen;
Bedrägeribekämpning; Europeisk åklagare; Corpus Juris;
Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF)...

* **Bidrag**

(http://europa.eu.int/grants/info/introduction_en.htm)
Bidrag & lån från EU, Information om finansiering & anvisning om förvaltning av medel...

* **Budget**

(http://europa.eu.int/comm/budget/index_en.htm)
Finansiering; Budgetförfarande; Budgetgenomförande;
Budgetkontroll; Infor-Euro; Inkomster; Utgifter...

* **Offentlig upphandling**

(http://europa.eu.int/geninfo/info/guide/index_sv.htm#proc)
EU:s institutioner, Europeiska utvecklingsfonden, Phare, Tacis, medlemsstaterna...

Ledamöter av EU-kommissionen: under ledning av J M Barroso (2004-2009)

Från EUs hemsida 050630.

- * Barroso Ordförande
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/president/index_sv.htm
- * Almunia Ekonomiska och monetära frågor
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/almunia/index_en.htm
- * Barrot Vice ordförande Transport
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/barrot/index_en.htm
- * Borg Fiske och sjöfart
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/borg/index_en.htm
- * Dimas Miljö
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/dimas/index_en.htm
- * Ferrero-Waldner Yttre förbindelser och den europeiska grannskapspolitiken
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/ferrero-waldner/index.htm
- * Figel Utbildning, kultur och mångspråkighet
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/figel/index.htm

- * Fischer Boel Jordbruk och landsbygdsutveckling
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/fischer-boel/index_en.htm
- * Frattini Vice ordförande Rättvisa, frihet och säkerhet
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/frattini/index_en.htm
- * Grybauskaite Ekonomisk planering och budget
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/grybauskaite/index_en.htm
- * Hübner Regionalpolitik
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/hubner/index_en.htm
- * Kallas Vice ordförande Administrativa frågor, revision och bedrägeribekämpning
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/kallas/index.htm
- * Kovács Skatter och tullar
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/kovacs/index_en.htm
- * Kroes Konkurrens
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/kroes/index_en.html
- * Kyprianou Hälsa och konsumentskydd
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/kyprianou/index_en.htm

* Mandelson Handel
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/mandelson/index.htm

* McCreevy Inre marknaden och tjänster
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/mccreevy/index.htm

* Michel Utveckling och humanitärt bistånd
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/michel/index_en.htm

* Piebalgs Energi
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/piebalgs/index_en.htm

* Potocnik Vetenskap och forskning
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/potocnik/indexfl_en.htm

* Reding Informationssamhälle och medier
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/reding/index_en.htm

* Rehn Utvidgning
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/rehn/index_en.htm

* Spidla Sysselsättning, socialpolitik och
lika möjligheter
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/spidla/index_en.htm

* Verheugen Vice ordförande Näringsliv och industri
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/verheugen/index_en.htm

* Wallström Vice ordförande Kontakter mellan
institutionerna och kommunikationsstrategi
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/wallstrom/index.htm

Några sidor om EU-kommissionen:

Basfakta
http://europa.eu.int/comm/atwork/basicfacts/index_sv.htm

Generaldirektorat och avdelningar
http://europa.eu.int/comm/dgs_sv.htm

Ledamöterna
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/index_sv.htm

Processen
http://europa.eu.int/comm/atwork/index_sv.htm

Europaparlamentet. Utskott.

Från EUs hemsida 050702

Parlamentsutskott: Intern politik

- BUDG - Budgetutskottet
- CONT - Budgetkontrollutskottet
- ECON - Utskottet för ekonomi och valutafrågor
- EMPL - Utskottet för sysselsättning och sociala frågor
- ENVI - Utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet
- ITRE - Utskottet för industrifrågor, forskning och energi
- IMCO - Utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd
- TRAN - Utskottet för transport och turism
- REGI - Utskottet för regional utveckling
- AGRI - Utskottet för jordbruk och landsbygdens utveckling
- PECH - Fiskeriutskottet
- CULT - Utskottet för kultur och utbildning
- JURI - Utskottet för rättsliga frågor
- LIBE - Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor
- AFCO - Utskottet för konstitutionella frågor
- FEMM - Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män
- PETI - Utskottet för framställningar

Parlamentsutskott: Extern politik

- AFET - Utskottet för utrikesfrågor
 - DROI - Underutskottet för mänskliga rättigheter
 - SEDE - Underutskottet för säkerhet och försvar
- DEVE - Utskottet för utveckling
- INTA - Utskottet för internationell handel

Tillfälliga utskott

- FINP - Tillfälligt utskott för politiska utmaningar och budgetmedel i ett utvidgat EU 2007–2013
- Tidigare tillfälliga utskott

Övriga: • CODE - Förlikningskommittén

Arbetsordning: Europaparlamentets arbetsordning

Europaparlamentet:

Svenska ledamöter 2004 - 2009. 19 st.

Från EUs hemsida 050702.

(http://www.db.europarl.eu.int/ep6/owa/p_meps2.repartition?ilg=SV&iorig=home)

Hr. Jan ANDERSSON

Socialdemokratiska gruppen i Europaparlamentet, Ledamot
Europaparlamentet, Ledamot

Utskottsordförandekonferensen, Ledamot

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor, Ordförande

Utskottet för ekonomi och valutafrågor, Suppleant

Tillfälligt utskott för politiska utmaningar och budgetmedel i ett utvidgat EU 2007–2013, Suppleant

Delegationen för förbindelserna med Japan, Ledamot
Sverige

Arbetarepartiet- Socialdemokraterna

Född den 17 mars 1947, Helsingborg

jandersson@europarl.eu.int

<http://mallpaket.socialdemokraterna.se/mallpaket/sap/de000044.nsf>

Fru Maria CARLSHAMRE

Gruppen Alliansen liberaler och demokrater för Europa, Ledamot
Europaparlamentet, Ledamot

Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män, Ledamot

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor, Ledamot

Utskottet för kultur och utbildning, Suppleant

Delegationen till den parlamentariska samarbetskommittén EU-Moldavien, Ledamot

Delegationen till den parlamentariska samarbetskommittén EU-Ukraina, Suppleant

Sverige

Folkpartiet liberalerna

Född den 3 februari 1957, Enköping

Fru Charlotte CEDERSCHIÖLD

Gruppen för Europeiska folkpartiet (kristdemokrater) och
Europademokrater, Ledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och
inrikes frågor, Ledamot
Utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd, Suppleant
Delegationen för förbindelserna med Mercosur, Ledamot
Delegationen för förbindelserna med Förenta staterna, Suppleant

Sverige
Moderata Samlingspartiet
Född den 28 september 1944, Gävle
charlotte.cederschiold@moderat.se
<http://www.charlotte.moderat.se/>
<http://www.cederschiold.nu/>

Fru Lena EK

Gruppen Alliansen liberaler och demokrater för Europa,
Styrelseledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för industrifrågor, forskning och energi, Ledamot
Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och
män, Suppleant
Utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet, Suppleant
Delegationen till den gemensamma parlamentariska AVS-EU-
församlingen, Ledamot

Sverige
Centerpartiet
Född den 16 januari 1958, Mönsterås
lek@europarl.eu.int

Hr. Christofer FJELLNER

Gruppen för Europeiska folkpartiet (kristdemokrater) och
Europademokrater, Ledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Budgetkontrollutskottet, Ledamot
Utskottet för internationell handel, Ledamot
Utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet, Suppleant
Delegationen för förbindelserna med Vitryssland, Ledamot
Delegationen för förbindelserna med Iran, Suppleant

Sverige
Moderata Samlingspartiet
Född den 13 december 1976, Västerås
cfjellner@europarl.eu.int

Fru Hélène GOUDIN

gruppen Självständighet/Demokrati, Ledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för utveckling, Ledamot
Utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet, Suppleant
Delegationen till den gemensamma parlamentariska AVS-EU-
församlingen, Vice ordförande

Sverige
Junilistan
Född den 25 november 1956, Bryssel
helene.goudin@telia.com

Fru Anna HEDH

Socialdemokratiska gruppen i Europaparlamentet, Ledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd, Ledamot
Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män, Suppleant
Delegationen för förbindelserna med det palestinska lagstiftande rådet, Ledamot

Sverige

Arbetarepartiet- Socialdemokraterna
Född den 18 mars 1967, Uppsala
anna.hedh@telia.com
<http://www.anna.nu/>

Fru Ewa HEDKVIST PETERSEN

Socialdemokratiska gruppen i Europaparlamentet, Ledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för transport och turism, Ledamot
Utskottet för regional utveckling, Suppleant
Delegationen för förbindelserna med Schweiz, Island och Norge samt till det Europeiska ekonomiska området (EEA) gemensamma parlamentarikerkommitté, Vice ordförande

Sverige

Arbetarepartiet- Socialdemokraterna
Född den 15 januari 1952, Arvidsjaur
ehedkvist@europarl.eu.int
<http://www.ewa-hp.nu/>

Hr. Gunnar HÖKMARK

Gruppen för Europeiska folkpartiet (kristdemokrater) och Europademokrater, Styrelseledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för ekonomi och valutafrågor, Ledamot
Utskottet för industrifrågor, forskning och energi, Suppleant
Tillfälligt utskott för politiska utmaningar och budgetmedel i ett utvidgat EU 2007–2013, Suppleant
Delegationen till den gemensamma parlamentarikerkommittén EU-Turkiet, Ledamot
Delegationen för förbindelserna med Israel, Suppleant

Sverige

Moderata Samlingspartiet
Född den 19 september 1952, Ystad
ghokmark@europarl.eu.int
<http://www.gunnar.moderat.se/>

Fru Anna IBRISAGIC

Gruppen för Europeiska folkpartiet (kristdemokrater) och Europademokrater, Ledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för utrikesfrågor, Ledamot
Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män, Suppleant
Utskottet för sysselsättning och sociala frågor, Suppleant
Underutskott för säkerhet och försvar, Ledamot
Delegationen till den gemensamma parlamentarikerkommittén EU-Bulgarien, Ledamot
Delegationen till den gemensamma parlamentarikerkommittén EU-Kroatien, Suppleant

Sverige

Moderata Samlingspartiet
Född den 23 maj 1967, Sanslu Most
aibrisagic@europarl.eu.int
<http://www.ibrisagic.net/>

Hr. Nils LUNDGREN

gruppen Självständighet/Demokrati, Styrelseledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Budgetkontrollutskottet, Vice ordförande
Utskottet för industrifrågor, forskning och energi, Ledamot
Utskottet för ekonomi och valutafrågor, Suppleant
Delegationen till den gemensamma parlamentarikerkommittén EU-Turkiet, Ledamot

Sverige
Junilistan
Född den 13 juli 1936, Skövde
nlundgren@europarl.eu.int

Fru Cecilia MALMSTRÖM

Gruppen Alliansen liberaler och demokrater för Europa,
Styrelseledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för utrikesfrågor, Ledamot
Utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd, Suppleant
Underutskott för säkerhet och försvar, Ledamot
Underutskott för mänskliga rättigheter, Suppleant
Delegationen till den gemensamma parlamentarikerkommittén EU-Kroatien, Vice ordförande
Delegationen för förbindelserna med Vitryssland, Suppleant
Delegationen till den parlamentariska församlingen för EU-Medelhavsområdet, Suppleant

Sverige
Folkpartiet liberalerna
Född den 15 maj 1968, Stockholm
cmalmstrom@europarl.eu.int
<http://www.cecilia.nu/>

Hr. Carl SCHLYTER

Gruppen De gröna/Europeiska fria alliansen, Ledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet, Ledamot
Budgetkontrollutskottet, Suppleant
Fiskeriutskottet, Suppleant
Delegationen för förbindelserna med länderna i Sydostasien och ASEAN, Suppleant
Delegationen till den gemensamma parlamentariska AVS-EU-församlingen, Ledamot

Sverige
Miljöpartiet
Född den 7 januari 1968, Danderyd
carl.schlyter@mp.se
<http://www.mp.se/carl>

Fru Inger SEGELSTRÖM

Socialdemokratiska gruppen i Europaparlamentet, Ledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor, Ledamot
Utskottet för utrikesfrågor, Suppleant
Delegationen till den parlamentariska samarbetskommittén EU-Ryssland, Suppleant

Sverige
Arbetarepartiet- Socialdemokraterna
Född den 25 februari 1952, Stockholm

Hr. Jonas SJÖSTEDT

Gruppen Europeiska enade vänstern/Nordisk grön vänster, Ledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet, Ledamot
Budgetkontrollutskottet, Suppleant
Utskottet för internationell handel, Suppleant
Delegationen för förbindelserna med Schweiz, Island och Norge samt
till det Europeiska ekonomiska området (EEA) gemensamma
parlamentarikerkommitté, Suppleant
Delegationen till den gemensamma parlamentariska AVS-EU-
församlingen, Ledamot

Sverige

Vänsterpartiet

Född den 25 december 1964, Göteborg

jsjostedt@europarl.eu.int

<http://www.jonassjostedt.com/>

Fru Eva-Britt SVENSSON

Gruppen Europeiska enade vänstern/Nordisk grön vänster, Vice
ordförande
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och
män, Vice ordförande
Utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd, Ledamot
Utskottet för sysselsättning och sociala frågor, Suppleant
Delegationen för förbindelserna med Israel, Ledamot
Delegationen till den parlamentariska samarbetskommittén EU-
Ukraina, Suppleant
Sverige
Vänsterpartiet
Född den 5 december 1946, Värnamo
e-b.svensson@bredband.net

Fru Åsa WESTLUND

Socialdemokratiska gruppen i Europaparlamentet, Ledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet, Ledamot
Utskottet för kultur och utbildning, Suppleant
Delegationen till den gemensamma parlamentarikerkommittén EU-
Turkiet, Suppleant

Sverige

Arbetarepartiet- Socialdemokraterna

Född den 19 maj 1976, Anderstorp

awestlund@europarl.eu.int

<http://www.asawestlund.se/>

<http://www.asawestlund.se/>

Hr. Anders WIJKMAN

Gruppen för Europeiska folkpartiet (kristdemokrater) och
Europademokrater, Ledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet, Ledamot
Utskottet för utveckling, Suppleant
Delegationen för förbindelserna med Förenta staterna, Suppleant
Delegationen till den gemensamma parlamentariska AVS-EU-
församlingen, Ledamot

Sverige

Kristdemokraterna

Född den 30 september 1944, Stockholm

anders@wijkman.nu

<http://www.wijkman.nu/>

Hr. Lars WOHLIN

gruppen Självständighet/Demokrati, Ledamot
Europaparlamentet, Ledamot
Utskottet för ekonomi och valutafrågor, Ledamot
Budgetutskottet, Suppleant
Tillfälligt utskott för politiska utmaningar och budgetmedel i ett
utvidgat EU 2007–2013, Ledamot
Delegationen för förbindelserna med länderna i Sydostasien och
ASEAN, Ledamot

Sverige
Junilistan
Född den 24 juni 1933, Stockholm
lars.wohlin@telia.com

Årsboken om EU 2003 – i korthet

Från regeringens hemsida 050630. Senaste årsboken.

Innehållsförteckning

Den övergripande utvecklingen i Europeiska unionen 8

Samarbete i svenskt och europeiskt intresse 8

Utvidgningen av EU 9

Den ekonomiska och monetära unionen – EMU 10

De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken 10

Stabilitets- och tillväxtpakten 10

Sverige och euron 11

Samarbete mot terrorism 12

Konventet om Europas framtid och regeringskonferensen 12

EU:s förbindelser med omvärlden 13

Utrikes- och säkerhetspolitik 13

Irak 14

Säkerhetsstrategi för EU 14

OSSE och Europarådet 15

EU och FN 15

Den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken 15

Mänskliga rättigheter 16

Nedrustning och ickespridning 17

Exportkontroll av krigsmateriel 17

Hjälp till EU-medborgare i länder utanför unionen 17

Terrorism 18

Den gemensamma handelspolitiken 19

WTO 19

Läkemedel till u-länder 19

Kontaktpunkt för handel med u-länder 20

Globalt Ansvar 20

Regionala och bilaterala avtal 20

Utvecklingssamarbetet 20

Samordning och finansiering av utvecklingssamarbetet 21

Europeiska utvecklingsbanken 21
EU:s bilaterala och regionala förbindelser 21
EES och Efta 21
Nordliga dimensionen 22
Ryssland 22
EU:s nya grannskap 22
Balkan närmar sig EU 23
Mellanöstern 23
Afrika, Västindien och Stillahavsregionen 23
Krishantering i Afrika 23
Zimbabwe 24
Afrikas horn 24
Västafrika 24
Det transatlantiska samarbetet 24
Latinamerika 25
Kina 25
Nordkorea 25
Afghanistan 25
Burma 26
Ekonomiska och finansiella frågor 26
Skatter 26
Företagsbeskattning 26
Skatt för moder/dotterbolag 26
Mervärdesskatt 26
EU:s budget 27
Åtgärder mot fusk 27
Rättsliga och inrikes frågor 27
Civilrättsligt samarbete 27
Rättshjälp 28
Ersättning till brottsoffer 28
Föräldraansvar 28
Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete 28
Ömsesidigt erkännande av beslut 29
Sexuellt utnyttjande av barn 29

Tullsamarbete 29
Miljöbrott 30
Fri rörlighet för personer - asyl, invandring och visering 30
Asyl och invandring 30
Fri rörlighet för personer 31
Människosmuggling och människohandel 31
Visering 31
Räddningstjänst 32
Sysselsättning och socialpolitik 32
Tillväxt och sysselsättning 32
Arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor 33
Sysselsättning 33
Pensioner 34
Fattigdom och social utestängning 34
Våld mot barn och kvinnor 34
Social trygghet 35
Erkännande av examina 35
Kamp mot diskriminering 35
Jämställdhet 35
Folkhälsa 35
Tobak 36
Alkohol 36
Narkotika 36
Smittsamma sjukdomar 36
Konsumentpolitik 37
Konkurrensfrågor – inre marknaden, industri och forskning 37
Inre marknads utveckling 37
Bättre och enklare regler i EU 37
Företagspaneler 38
Nya direktiv om offentlig upphandling 38
Redovisning 38
Fri rörlighet för varor 38
Tullunionen 38
Tekniska handelshinder 39

Ömsesidigt erkännande 39
Fri rörlighet för tjänster och kapital 39
Tjänstestrategi 39
Finansiella tjänster 39
Immateriellrätt 39
Patent 39
Varumärken och formskydd 40
Näringspolitik 40
Entreprenörskap och småföretag 40
Kvantitativa mål för näringspolitiken 41
Strategi för konkurrenskraft 41
Forskning 41
Regional- och strukturpolitik 42
Transport, telekommunikation och energi 42
Transporter 42
Galileo 42
Marco Polo 43
Landtransporter 43
Sjösäkerhet 44
Europeiskt luftrum 44
Flygsäkerhet 44
Ersättning vid överbokning och försening 44
Elektroniska kommunikationer – informationsteknik och samhället 45
e-Europa 45
Bredband 45
Informationssäkerhet 46
Elektroniska tjänster 46
Rättsdatabaser 46
Energi 46
Förnybar energi 46
El och gas 47
Biodrivmedel 47
Kraftvärme 47

Eko-design 47
Jordbruk och fiske 48
Den gemensamma jordbrukspolitiken 48
Torka pressade spannmålsmarknaden 48
Undantag för svensk mjölk 49
Åtgärder i norra Sverige 49
Landsbygdsutveckling 49
Sysselsättning 49
Ekologiskt jordbruk 49
Djurskydd och djurhälsa 50
Den gemensamma fiskeripolitiken 50
Livsmedelspolitiken 50
Genetiskt modifierade organismer 50
Hårdare kontroll av foder och livsmedel 51
Förbättrad märkning av livsmedel 51
Miljö 52
Hållbar utveckling 52
Klimat 52
Buller- och avgaskrav för fritidsbåtar 53
Hållbar produktion och konsumtion 53
Global kemikaliestrategi 53
Ny kemikalielagstiftning 53
Tvättmedel 54
Naturresurser och biologisk mångfald 54
Miljöskadeansvar 54
Miljö och hälsa 54
Utbildning, ungdom och kultur 55
Utbildning 55
Sokrates och Leonardo da Vinci 55
Erasmus 56
Nya utbildningsprogram 56
Ungdomsfrågor och idrott 57
Programmet Ungdom 58
Kultur och medier 58

Kultur	58
Medier	58
Europeiska unionens institutioner	59
Europeiska rådet	59
Europeiska unionens råd	59
Europeiska kommissionen	59
Europaparlamentet	60
Europeiska gemenskapernas domstol	60
Revisionsrätten	61
Svenskar i EU:s institutioner	61
Öppenhet och insyn	61
Regeringens information till riksdagen	62
Mer information	62

EU-nämnden i Riksdagen.

Från riksdagens hemsida 050703. Senaste uppgifterna om EU-nämnden.

EU-nämndens verksamhet riksmötet 2003/04.

1 EU-nämndens arbetsområde

Regeringens informations- och samrådsskyldighet mot riksdagen i EU-frågor är inskriven i regeringsformen genom beslut som trädde i kraft den 1 januari 2003 (SFS 2002:903). Närmare bestämmelser om denna skyldighet finns i riksdagsordningen.

För samråd med regeringen i frågor som gäller Europeiska unionen tillsätter riksdagen inom sig för varje valperiod en nämnd för Europeiska unionen (EU-nämnden).

Regeringen skall underrätta EU-nämnden om frågor som avses bli behandlade i Europeiska unionens råd. Regeringen skall också rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet skall föras inför beslut som regeringen bedömer som betydelsefulla och i andra frågor som nämnden bestämmer.

Vid sammanträde med nämnden skall stenografiska uppteckningar föras över vad som yttras vid nämndens överläggningar med regeringen.

2 Sammansättning m.m.

EU-nämnden består av 17 ordinarie ledamöter jämte 32 suppleanter. Under riksmötet 2003/04 fanns bland nämndens ledamöter representation för samtliga 16 utskott. EU-nämnden hade under riksmötet följande sammansättning:

Ledamöter:

Inger Segelström (s), ordförande (t.o.m. 2004-04-01)

Tommy Waidelich (s), (fr.o.m. 2004-04-01), ordförande (fr.o.m. 2004-04-14)

Sonia Karlsson (s)
Gunilla Carlsson i Tyresö (m) (t.o.m. 2003-11-24)
Göran Lennmarker (m) (fr.o.m. 2003-11-24)
Carl B Hamilton (fp), vice ordförande
Joe Frans (s)
Hillevi Larsson (s)
Mats Odell (kd)
Alice Åström (v) (t.o.m. 2004-03-23)
Per Rosengren (v) (fr.o.m. 2004-03-23)
Christina Axelsson (s)
Lars Lindblad (m) (fr.o.m. 2003-11-24)
Mikael Odenberg (m) (t.o.m. 2003-11-24)
Anita Jönsson (s)
Karin Granbom (fp)
Margareta Andersson (c)
Per-Olof Svensson (s)
Lennart Hedquist (m)
Urban Ahlin (s) (t.o.m. 2003-09-30)
vakant (s) (fr.o.m. 2003-09-30 t.o.m. 2003-10-17)
Kenneth G Forslund (s) (fr.o.m. 2003-10-17)
Ulf Holm (mp)

Suppleanter:

Anders Karlsson (s)
Pär Axel Sahlberg (s) (t.o.m. 2004-04-01)
Billy Gustafsson (s) (fr.o.m. 2004-04-01)
Lars Lindblad (m) (t.o.m. 2003-11-24)
Gunilla Carlsson i Tyresö (m) (fr.o.m. 2003-11-24)
Lennart Fremling (fp)
Tone Tingsgård (s)
Paavo Vallius (s) (t.o.m. 2003-10-02)
Eva Arvidsson (s) (fr.o.m. 2003-10-02)
Holger Gustafsson (kd)
Lars Ohly (v) (t.o.m. 2004-04-22)

Alice Åström (v) (fr.o.m. 2004-04-22)
Reynoldh Furustrand (s) (t.o.m. 2003-11-13)
Sylvia Lindgren (s) (fr.o.m. 2003-11-13)
Beatrice Ask (m)
Lars U Granberg (s)
Bo Könberg (fp)
Eskil Erlandsson (c)
Börje Vestlund (s)
Per Bill (m)
Majléne Westerlund Panke (s)
Yvonne Ruwaida (mp)
Anders G Högmark (m)
Inger René (m) (t.o.m. 2003-09-17)
Henrik von Sydow (m) fr.o.m. 2003-09-17)
Göran Lennmarker (m) (t.o.m. 2003-11-24)
vakant (m) (fr.o.m. 2003-11-24 t.o.m. 2004-04-01)
Björn Hamilton (m) (fr.o.m. 2004-04-01)
Tobias Krantz (fp)
Karin Pilsäter (fp) (t.o.m. 2003-11-20 och fr.o.m. 2004-01-01)
Christina Berlin (fp) (fr.o.m. 2003-11-20 t.o.m. 2004-01-01)
Ingvar Svensson (kd)
Annelie Enochson (kd)
Agne Hansson (c)
Maud Olofsson (c)
Gustav Fridolin (mp)
Sven-Erik Sjöstrand (v)
Karin Thorborg (v)
Leif Björnlod (mp)
Maria Öberg (s)
Anne Marie Brodén (m)

EU-nämndens ledamöter och suppleanter fördelade på parti:

	s	m	fp	v	kd	c	mp	Totalt
Totalt	17	10	6	4	4	4	4	49
Ordinarie	8	3	2	1	1	1	1	17
Suppleanter	9	7	4	3	3	3	3	32

(september 2004)

Kansli:

Ingrid Larén Marklund, kanslichef

Bengt Ohlsson, föredragande (tjl fr.o.m. 2003-09-29 t.o.m. 2004-05-07)

Margareta Hjorth, vikarierande föredragande (fr.o.m. 2001-11-05)

Pia Törsleff Hertzberg, föredragande

Helena Onn, pressekreterare (tjl fr.o.m. 2000-12-01)

Jakob Nyström, pressekreterare, extra föredragande (hösten 2003) (25 % deltid)

Eva Sterndal, avdelningsdirektör

Cecilia Ekström Hörberg, byrådirektör (t.o.m. 2004-05-10)

Eva Zorn, byrådirektör (40 % deltid), (fr.o.m. 2003-10-01)

Monica Höglund, byråassistent (t.o.m. 2004-07-07)

Annika Öhlin, byråassistent

Magnus Ahlqvist, vikarierande byråassistent (fr.o.m. 2004-07-07)

Robin Travis, extra föredragande (fr.o.m. 2003-10-06 t.o.m. 2003-12-05)

Ledamöter i EU-nämnden 050705 enligt brev från riksdagen efter förfrågan.

(<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?org=en&nid=1311&s=1&sort=i>)

Andersson, Jan (c) Hallands län, plats 199

Arvidsson, Eva (s) Stockholms län, plats 43

Ask, Beatrice (m) Stockholms kommun, plats 6

Axelsson, Christina (s) Stockholms län, plats 46

Bill, Per (m) Uppsala län, plats 73

Björnlod, Leif (mp) Värmlands län, plats 266

Brodén, Anne Marie (m) Hallands län, plats 198

Carlsson, Gunilla (m) Stockholms kommun, plats 24

Enochson, Annelie (kd) Göteborgs kommun, plats 213

Erlandsson, Eskil (c) Kronobergs län, plats 123

Forslund, Kenneth G (s) Västra Götalands läns västra, plats 231

Frans, Joe (s) Stockholms kommun, plats 25

Fremling, Lennart (fp) Dalarnas län, plats 293

Fridolin, Gustav (mp) Stockholms kommun, plats 29

Granberg, Lars U (s) Norrbottens län, plats 346

Granbom, Karin (fp) Östergötlands län, plats 108

Gustafsson, Billy (s) Östergötlands län, plats 105

Gustafsson, Holger (kd) Västra Götalands läns östra, plats 251

Hamilton, Björn (m) Stockholms län, plats 38

Hamilton, Carl B (fp) Stockholms län, plats 58

Hansson, Agne (c) Kalmar län, plats 129

Hedquist, Lennart (m) Uppsala län, plats 69

Holm, Ulf (mp) Skåne läns södra, plats 177

Högmark, Anders G (m) Kronobergs län, plats 122

Jönsson, Anita (s) Skåne läns södra, plats 165

Karlsson, Sonia (s) Östergötlands län, plats 93

Krantz, Tobias (fp) Jönköpings län, plats 121

Könberg, Bo (fp) Stockholms kommun, plats 10

Larsson, Hillevi (s) Malmö kommun, plats 146

Lenmarker, Göran (m) Stockholms län, plats 36

Lilja, Lars (s) Västerbottens län, plats 330
Lindblad, Lars (m) Skåne läns södra, plats 172
Lindgren, Sylvia (s) Stockholms kommun, plats 5
Lundberg, Agneta (s) Västernorrlands län, plats 313

Odell, Mats (kd) Stockholms län, plats 35
Olofsson, Maud (c) Västerbottens län, plats 338
Olovsson, Fredrik (s) Södermanlands län, plats 87

Pilsäter, Karin (fp) Stockholms län, plats 40

Ruwaida, Yvonne (mp) Stockholms kommun, plats 9

Sjöstrand, Sven-Erik (v) Skåne läns norra och östra, plats 182
Svensson, Ingvar (kd) Stockholms län, plats 48
von Sydow, Henrik (m) Hallands län, plats 200

Thorborg, Karin (v) Västmanlands län, plats 288
Tingsgård, Tone (s) Uppsala län, plats 72

Waidelich, Tommy (s) Stockholms län, plats 51
Vestlund, Börje (s) Stockholms kommun, plats 23
Wigström, Cecilia (fp) Göteborgs kommun, plats 217
Wittgren-Ahl, Siw (s) Göteborgs kommun, plats 206

Åström, Alice (v) Jönköpings län, plats 114

Özürküt, Sermin (v) Stockholms län, plats 60

3 Vissa uppgifter om verksamheten

Regeringen har under verksamhetsåret 2003/04 samrått med EU-nämnden inför ordinarie ministerrådsmöten. Samråd har skett inför Europeiska rådets möte den 16–17 oktober 2003 vid ett slutet sammanträde. Inför Europeiska rådets möte den 12–13 december

2003 informerade och samrådde statsminister Göran Persson med nämnden vid ett öppet sammanträde i Skandiasalen. Inför Europeiska rådets möte den 25–26 mars 2004 hölls ett öppet sammanträde i EU-nämndens sessionssal. Utrikesminister Laila Freivalds samrådde med EU-nämnden vid ett öppet sammanträde i nämndens sessionssal inför Europeiska rådet och slutförhandlingarna i regeringskonferensen den 17–18 juni 2004. Allmänheten har kunnat följa de öppna sammanträdena via storbildsskärm i riksdagens infocentrum eller i andrakammarsalen. Sammanträdena har direktsänts av SVT samt via webb-TV.

Regeringskonferensen om EU:s konstitutionella fördrag inleddes den 4 oktober 2003 av stats- och regeringscheferna i EU. Den 3 oktober 2004 informerades EU-nämnden inför öppnandet. Regeringskonferensen avbröts den 13 december 2003. Europeiska rådet beslöt vid sitt möte den 25–26 mars 2004 att återuppta förhandlingarna i EU:s regeringskonferens. Regeringen har samrått med EU-nämnden om regeringskonferensen vid 14 tillfällen. Samråden har huvudsakligen ägt rum i samband med ordinarie samråd med anledning av ministerrådsmöten, främst i rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser. Information och samråd skedde per telefon i samband med Europeiska rådets möte den 12–13 december (förhandlingarna i regeringskonferensen) samt inför regeringskonferensens slutförhandlingar om EU:s konstitutionellafördrag (den 18 juni 2004). Information om förhandlingsläget i regeringskonferensen har fortlopande lämnats inom ramen för en särskild beredningsgrupp (se nedan).

Regeringen har även samrått med EU-nämnden inför informella möten med EU:s ekonomi- och finansministrar den 2–4 april 2004 och den 10–11 september 2004, inför informella utrikesministermöten den 16–17 april 2004 och den 3–4 september 2004 samt inför informellt ministermöte om regional sammanhållning den 20 oktober 2003.

Regeringskansliet lämnade under hösten 2003 information om den nationella sysselsättningsplanen och om det uppdaterade svenska konvergensprogrammet. Vidare har lämnats fördjupad information

om europeisk försvarsoch säkerhetspolitik. Nämnden har också fått information från Regeringskansliet om mål vid EG-domstolen, om uppdateringen av EU:s och FN:s terroristlistor och om förhandlingarna mellan EU och USA om passageraruppgifter.

Skriftligt samråd har ägt rum med regeringen inför rådet för rättsliga och inrikes frågor den 6 november 2003 rörande asylprocedurdirektivet och i december 2003 angående det italienska ordförandeskapets förslag om ett gemensamt uttalande om en interreligiös dialog. Inom ramen för samma rådskonstellation behandlades i december 2003 en gemensam ståndpunkt angående förslaget till förordning om en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar samt uppdatering av EU:s terroristlista genom skriftligt samråd. Utkast till gemensam åtgärd beträffande försvarsmaterielbyrån sändes ut för skriftligt samråd i juni 2004. Skriftligt samråd skedde vidare inför nomineringen av ordförande i EU-kommissionen i rådet på stats- och regeringschefsnivå den 29 juni 2004. Samråd och information har skett genom skriftligt samråd om bl.a. WTO-förhandlingarna inför ministerrådet för allmänna frågor och yttre förbindelser den 26 juli 2004 och den 30 juli 2004. I augusti 2004 ägde skriftligt samråd rum angående förslag till beslut om utökade restriktioner mot ledningen för regionen Transnistrien.

Vid sammanträdet den 21 november 2003 informerades EU-nämnden om Revisionsrättens årsrapport för år 2002 av Lars Tobisson, ledamot av Revisionsrätten.

Under verksamhetsåret 2003/04 har EU-nämnden hållit 45 protokollförda sammanträden mellan den 18 september 2003 och den 10 september 2004. Av dessa hölls 18 under hösten 2003 och 27 under våren och hösten 2004.

EU-nämnden har sammanträtt sammanlagt 105 timmar, varav 44 timmar under hösten 2003 och 61 timmar under våren och hösten 2004 t.o.m. den 10 september.

Inför EU-nämndens sammanträden under verksamhetsåret har 82 utskick med sammanträdesmaterial m.m. gjorts. Pressmeddelanden har publicerats såväl inför som efter varje sammanträde. Pressmed-

delanden efter sammanträdena publiceras också på engelska. Både material och pressmeddelanden har publicerats på riksdagens hemsida. Likaså är de stenografiska uppteckningarna från sammanträdena tillgängliga på hemsidan. Dessa uppteckningar ingår i riksdagstrycket.

Under verksamhetsåret 2003/04 har regeringen informerat och samrått med EU-nämnden inför sammanlagt 76 ministerrådsmöten (inklusive informella ministermöten och Europeiska rådets möten). De rådskonstellationer som infördes fr.o.m. hösten 2002 innebär att ett ministerrådsmöte kan involvera flera ansvariga svenska statsråd. Samrådet med EU-nämnden har skett med ansvarigt statsråd (Samråd inför ministerrådsmöten om budgetfrågor sker, med EU-nämndens samtycke, på statssekreterarnivå) vid 82 tillfällen. Regeringen har representerats av statssekreterare vid 29 tillfällen och annan representant två gånger.

EU-nämnden beslöt vid sammanträdet den 4 september 2003 att den beredningsgrupp med företrädare för varje parti i riksdagen – och som tillsattes inför arbetet med EU:s framtidsfrågor – skulle bestå för att följa EU:s regeringskonferens. Den 10 oktober beslöts att beredningsgruppen skulle behandla även Agenda 2007 (dvs. det finansiella perspektivet 2007–2013). Beredningsgruppen informerades vid 10 tillfällen under våren om det aktuella förhandlingsläget i EU:s regeringskonferens. Vid två tillfällen fick beredningsgruppen information om Agenda 2007 och budgetarbetet i EU.

4 Offentliga utfrågningar

Den 10 november 2003 anordnade EU-nämnden en offentlig utfrågning om EU:s regeringskonferens. Vid utfrågningen deltog bl.a. professor Olof Ruin, Sveriges EU-ambassadör Sven-Olof Petersson och utrikesminister Laila Freivalds. Utfrågningen avslutades av riksdagens talman Björn von Sydow.

Utfrågningen berörde bl.a. konstitutionella aspekter på det nya fördraget, andra länders ståndpunkter i förhandlingarna samt regeringens syn på och riksdagens behandling av regeringskonferensen.

5 Yttranden

EU-nämnden yttrade sig den 14 april 2004 till utrikesutskottet över regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2003 (skr. 2003/04:60). Yttrandet (2003/04:EUN1y) återfinns som bilaga i utrikesutskottets betänkande (bet. 2003/04:UU10).

EU-nämnden beslutade den 24 oktober 2003 att godkänna att en av kansliet upprättad promemoria överlämnas till det sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet i samband med beredningen av utskottets betänkande 2003/04:KUU1 Europeiska konventet och EU:s framtid.

Vidare beslutade EU-nämnden den 5 mars 2004 att överlämna yttrande till Riksdagskommitténs referensgrupp för EU-frågor över promemorian *Alternativ för utveckling av riksdagens arbete med EU-frågor*.

EU-nämnden har inte mottagit några yttranden från utskotten under riksdagsåret 2003/04.

6 COSAC

COSAC-mötet arrangeras varje halvår av det EU-ansvariga organet i ordförandelandets parlament. COSAC (Conférence des organes spécialisés dans les affaires communautaires, Konferensen mellan organen för gemenskaps- och EU-frågor vid Europeiska unionens parlament) är ett sedan 1989 upprättat forum för kontakter och diskussioner mellan de nationella parlamentens särskilda organ för EU-frågor och Europaparlamentet. Denna konferens är, som en följd av förhandlingarna om Amsterdamfördraget, numera också reglerad i ett protokoll till de grundläggande EU- och EG-fördragen. Enligt detta protokoll får COSAC bidra med allt som konferensen finner att EU:s institutioner bör uppmärksamma, särskilt när det gäller unionens lagstiftande verksamhet. Representanter vid COSAC:s möten kan inte binda sitt nationella parlament. I mötet deltar delegationer bestående av sex delegater från parlamentet i varje medlemsland och från Europaparlamentet samt av tre observatörer från kandidatländernas parlament. Observatörerna bereds tillfälle att delta i debatten, men inte

i besluten.

Det 30:e COSAC-mötet ägde rum i Rom den 5–7 oktober 2003. Den svenska delegationen leddes av EU-nämndens ordförande Inger Segelström (s). I övrigt deltog vice ordföranden Carl B Hamilton (fp), Maria Öberg (s), Börje Vestlund (s), Mikael Odenberg (m) och Gustav Fridolin (mp).

Under Italiens ordförandeperiod hölls även ett s.k. ordförandemöte inom ramen för COSAC. Vid mötet, som hölls i Rom den 27 november 2003, diskuterades främst tekniska frågor i samband med upprättandet av ett sekretariat för COSAC. Den 19 februari 2004 hölls ett ordförandemöte under irländskt värdskap. Utöver förberedelser för det kommande COSAC-mötet diskuterades utsikterna för att återuppta regeringskonferensen. Vid båda ordförandemötena deltog en tjänsteman från EU-nämndens kansli som observatör.

Det 31:a COSAC-mötet ägde rum i Dublin den 19–20 maj 2004. Den svenska delegationen leddes av EU-nämndens ordförande Tommy Waidelich (s). I övrigt deltog vice ordföranden Carl B Hamilton (fp), Christina Axelsson (s), Börje Vestlund (s), Göran Lennmarker (m) och Karin Thorborg (v). Det var det första COSAC-mötet där de nya medlemsstaterna kunde delta med fulltaliga delegationer och full beslutanderätt.

Den 13 september 2004 hölls ett ordförandemöte i Haag. Från Sverige deltog EU-nämndens ordförande Tommy Waidelich (s).

7 Resor

För att få information om det pågående arbetet i det land som innehar ordförandeskapet i EU har EU-nämnden genomfört studieresor till Rom och Dublin. Resan till Rom genomfördes den 7–9 oktober 2003. I programmet ingick bl.a. möte med ledamöter från senaten och deputerandekammaren och besök hos italienska Utrikesdepartementet, Jordbruksdepartementet och Finansdepartementet. I resan deltog EU-nämndens ordförande Inger Segelström (s), vice ordförande Carl B Hamilton (fp) samt Lars U Granberg (s), Börje Vestlund (s), Maria Öberg (s), Mats Odell (kd), Karin Thorborg (v),

Margareta Andersson (c) och Gustav Fridolin (mp). Studieresan till Dublin ägde rum den 29–31 januari 2004. Under besöket mötte nämnden bl.a. talmannen Rory O’Hanlon, det irländska parlamentets Joint Committee on European Affairs (motsvarigheten till EU-nämnden i det irländska parlamentet), premiärministerns rådgivare i EU-frågor, jordbruksministern och biståndsministern. I resan deltog EU-nämndens ordförande Inger Segelström (s), Eva Arvidsson (s), Joe Frans (s), Sylvia Lindgren (s), Lennart Hedquist (m), Karin Granbom (fp), Sven-Eric Sjöstrand (v), Margareta Andersson (c) och Leif Björnlod (mp).

I syfte att få fördjupad kunskap om EU:s olika institutioner besökte en delegation från EU-nämnden Bryssel den 5–7 november 2003. Delegationen besökte Europaparlamentet och mötte bl.a. talmannen Pat Cox, vice talmannen Charlotte Cederschiöld (SE, EPP), företrädare för enheten för kontakter med nationella parlament och förlikningssekretariatet samt Europaparlamentariker. Vidare besökte delegationen bl.a. kommissionären Margot Wallström, svenska företrädare för rådssekretariatet samt företrädare för svenska organisationer. EU-nämndens delegation fick också en genomgång av aktuella ämnen med företrädare för den svenska EU-representationen. Deltagare var Christina Axelsson (s), delegationsledare, Eva Arvidsson (s), Joe Frans (s), Sonia Karlsson (s), Per Bill (m), Anders G Högmark (m), Lars Lindblad (m), Lennart Fremling (fp), Karin Granbom (fp), och Karin Thorborg (v).

På inbjudan av den polska sejmens Europautskott besökte en delegation Warszawa den 15–17 februari 2004. På programmet stod besök hos talmannen och möte med senatens utskott för utrikesfrågor och europeisk integration samt besök hos flera ministerier och hos kommittén för europeisk integration. Nämndens ordförande gav en föreläsning inför sejmens Europakommitté på temat ”The work of the EU Committee in the Swedish Parliament”. Den svenska delegationen bestod av ordföranden Inger Segelström (s), ledamöterna Pär Axel Sahlberg (s), Lennart Hedquist (m), Karin Granbom (fp), Sven-Erik Sjöstrand (v), Agne Hansson (c) och Ulf Holm (mp).

8 Besök

Under verksamhetsåret har EU-nämnden mottagit ett flertal besök. I september besöktes nämnden av Ungerns vice talman med delegation och i november av Turkiets och Rumäniens utrikesministrar. Norska stortingets utrikesutskott besökte EU-nämnden i februari och Sloveniens talman i mars. En litauisk parlamentarikerdelegation togs emot i april. I maj fick EU-nämnden besök av en tjeckisk senatsdelegation och den slovakiske statssekreteraren för Europafrågor. Tysklands talman Wolfgang Thierse besökte nämnden i juni, och en japansk parlamentarikerdelegation togs emot i september.

9 Övrigt

För att belysa forskningsfrågornas vikt anordnade riksdagen den 4 mars 2004 en forskningsdag i Riksdagshuset. EU-nämnden bjöd inom ramen för forskningsdagen in Europaforskarna professor Olav F. Knudsen, professor Per Cramér, docent Ulrika Mörth samt fil.dr AnnKatrin Jungar till öppen diskussion.

EU-nämndens kansli har, liksom under tidigare verksamhetsår, haft fortlöpande kontakter med olika institutioner inom EU, Sveriges ständiga representation vid EU, Utrikesdepartementets EU-enhet, riksdagens EUupplysning och med utskottens kanslier samt deltagit som föreläsare vid olika kurser och seminarier. Kansliet har också tagit emot ett antal övriga besök, varvid kansliet informerat om riksdagens arbete med EU-frågor.

Elanders Gotab, Stockholm 2004

Så blev världen som den är

DN 050609 sid Kultur 4: “ Så blev världen som den är”

“Varför hamnade Europa i världspyramidens topp? Är den europeiska människan överlägsen? Förklaringen är mer banal hävdar dagens historiska forskning. Svaret lyder kol, kolonialism, opium, silver och en härva av maktkonstellationer.”

“Är historien fattbar? Genom sinnena? Tag en kopp te, håll i socker och rör om med en silversked. Elektriciteten till att koka vattnet skall komma från ett kolkraftverk. Nu är det färdigt. Drick historien!

Te, socker, silver, stenkol. Sådana element gjorde att en fattig och splittrad trakt i världens utkant inom loppet av tre sekler förvandlades till jordens härskare.

På tebrickan lägger vi en opiumpipa. Opiumet var den enda vara av ekonomisk betydelse som engelsmännen kunde exportera till Kina, som i övrigt var självförsörjande på det mesta. Omkring sekelskiftet 1800 inledde briter opiumodling i Indien och prackade på kineserna drogen, först genom kampanjpriser och gratispipor, sedan genom de så kallade opiumkrigen som tvingade Kinas kejsare att legalisera droghandeln och öppna sina hamnar för europeernas leveranser. Några årtionden senare fanns i Kina fyrtio miljoner tunga opiummissbrukare. Deras misär omsattes till ett rejält brittiskt handelsöverskott.

‘ Så stora var opiumvinsterna att hela världshandelns mönster lades om’, skriver Robert Marks i sin bok ‘Den moderna världens ursprung’. Marks har skrivit en kort bok om ett stort ämne, världens historia från 1400 till 1900. Vi går från en polycentrisk värld, där flera större imperier handlar relativt fredligt med varandra med centrum vid Indiska oceanen, till en värld där allt styrs av Europa.

Samtidigt går vi från en värld där alla människor lever på ungefär samma sätt, bundna till vad jorden kan ge i form av livsmedel, konsum

tionsvaror och energi - ‘den gamla biologiska regimen’ - till en värld där en liten del av mänskligheten lyckas utvinna fossila energikällor - Englands och Wales stenkol - och konstruera ångmaskiner som med hjälp av kolet sätter spinnmaskiner och lokomotivhjul i rörelse: ‘den industriella regimen’.

‘DEN MODERNA världens genombrott’ har blivit en akademisk bästsäljare i USA, flitigt använd på universitetens grundkurser. Säkert blir den lika använd i Sverige (och inför nästa upplaga hinner förlaget förhoppningsvis rätta alla korrekturfel som skämmer Gunnar Sandins goda översättning). Det är svårt att finna en bättre bok att sätta i händerna på studenter och människor i gemen som frågar sig varför världen är som den är.

Historikerna har givit olika förklaringar till ‘Västerlandets genombrott’. Långt in på nittonhundratalet pekade de flesta på den europeiska rasens överlägsenhet. Sociologen Max Weber å sin sida menade att Nordeuropas protestantiska etik hade lagt grunden till en kapitalistisk entreprenörsanda. Även senare historiker har gärna förklarat Europas framsteg med en unikt europeisk karaktär. Några har betonat europeernas familjeplanering. Färre barn gav hushållen ett överskott som kunde investeras i produktionsförbättringar. Andra har pekat på att det i Europa uppstod en statsform som gynnade fria marknader och privat ägande. Åter andra har hävdad att Västerlandets kometkarriär berodde på det tempererade klimatet, på kontinentens tekniska och vetenskapliga snille eller på diverse militära uppfinningar från stigbygeln till kulsprutan.

Dagens historieböcker hänvisar till något slags kombination av allt detta när de förklarar varför Europa sprang ifrån. Den gängse bilden är eurocentrisk: att Europa sitter i världspyramidens topp beror på Europas unika egenskaper och förutsättningar.

Men de senaste årtiondena har även den historiska forskningen globaliserats, och man har börjat ägna sig åt förkoloniala arkiv från Kina, Indien, Japan, Mellanöstern, Indonesien, Afrika och Amerika. När historikerna jämför utvecklingen där med Europas historia visar

det sig att standardförklaringarna till Västerlandets genombrott saknar täckning. Samtliga faktorer som sagts orsaka 'genombrottet' existerade vid ungefär samma tidpunkt i Asiens imperier, ofta bättre utvecklade. Hos nutida ekonomihistoriker som Andre Gunder Frank, Giovanni Arrighi, R Bin Wong och Kenneth Pomeranz framträder en ny bild av den moderna världens framväxt.

Robert Marks är den förste att sammanfatta deras forskning i en kort, översiktlig berättelse. Denna berättelse utspelas inte främst i Europa eller omkring Atlanten, utan i länderna vid Indiska oceanen och Kinesiska sjön. Den handlar om hur några stater från Europas periferi kämpar sig in på de asiatiska marknaderna och långsamt vinner dominans.

HISTORIENS FÖRSTA AVSNITT handlar om hur fjortonhundratalets Kina bestämmer sig för att aweckla sin väldiga armada - hundratals fartyg, några av dem stora som fotbollsplaner - för att i stället fullborda muren mot mongolerna. Den handlar också om hur Kina beslutar att basera sitt penningssystem på silver.

Andra avsnittet handlar om hur spanjorerna i sitt sökande efter nya handelsvägar till Asien råkar på Amerika och där finner det silver som gör att de på allvar kan börja idka handel med Kina. Silvret från Amerika finansierar också alla krig som förs i femton- och sextonhundratalets Europa. Spanien misslyckas i sitt försök att skapa ett europeiskt imperium i stil med de andra riken som dominerade dåtidens värld: det osmanska, ryska, kinesiska, moguliska (Indien) och safavidiska (Persien). Men ur krigen föds ett nytt Europa, bestående av konkurrerande stater med dugliga förvaltningssystem och slagstarka flottor och arméer.

Tredje avsnittet handlar så om hur en av dessa stater rycker ifrån. Storbritannien får övertag tack vare sitt stenkol och tack vare sina amerikanska kolonier som har behov av landets bomullstyger (kläder åt slavar) och som förser det med råbomull och socker (kaloriltillskott åt fabriksarbetarna), men framför allt på grund av att mogul-

väldet i Indien vacklar och låter briter skaffa sig fotfäste där. Med industriell kraft och militär makt i förening lyckas Storbritannien underkva Indien och Kina. Sekelskiftet 1900 har den forna periferin blivit centrum och vice versa.

Att så skedde berodde inte på några särskilda europeiska förmågor, betonar Marks. Han tecknar en sarnmansatt bild där historiska konjunkturer samverkar med tillfälligheter - som att Kina råkade in föra en silverbaserad ekonomi, att det fanns stenkol nära London, att nästan hela ursprungsbefolkningen i Amerika förintades av europeerna och att det fanns afrikanska slavar som kunde ersätta dem. Ingen enskild faktor var avgörande, men helheten betingade att Europas industri fick en högre produktivitet och att de gamla imperierna förlorade sin handelsdominans.

I DAGENS VÄRLD börjar den gamla kartan åter skina igenom, menar Marks. Vissa yttranden från den moderna tidens början låter som om de kunde vara fällda i går. 'Kinesiska varor är så billiga och spanska varor så dyra', skriver Spaniens vicekung i Peru år 1594 för att förklara hur den kinesiska konkurrensen knäcker inhemsk produktion. I sjuttonhundratalets början tycker sig Englands och Frankrikes textilmanufaktur död dömda av konkurrensen från Indien, vars tyger är billigare och bättre än deras.

Den gången räddades Europas näringsliv av protektionism (importförbud mot indiska tyger) och kolonialism, vilket förvandlade större delen av världen till en råvaruproducerande periferi. Utan att dra moraliska eller ideologiska poänger konstaterar Marks att dagens världsordning hade varit otänkbar förutan Europas aggressiva kolonialism, med allt vad där ingår av slavar, te, socker silver, opium, ångmaskiner, djärva expeditioner och människoutrotningar, och med allt det obeskrivliga lidande som hörde till.

Ingen enskild kan ställas till svars för kolonialismen. Men ingen kan heller förneka att den ingår i fundamentet för vår ekonomi och vårt europeiska kulturarv.

DET ÄR LÄTT ATT GLÖMMA DETTA. Som ett slags stöd åt vårt kollektiva minne har ett franskt forskarlag under Marc Ferro sammanställt ett tusensidig verk om kolonialismens verkningar, 'Kolonialismens svarta bok'. Jag recenserade originalutgåvan (DN 30/6 -03). Tack vare en förlagsbragd finns boken nu i utomordentlig svensk översättning. De medverkande forskarna låter fakta tala: 15 miljoner afrikaner förslavade och deporterade till Amerika. Hela Karibiens befolkning uttraderad. Amerikas ursprungsbefolkning reducerad till en eländig spillra - i Nordamerika från cirka 7 miljoner till 250 000. Språk, kulturer livsformer grymt och spårlöst utstampade. Högt utvecklade samhällen sönderslagna och hänvisade att tigga vid västmakternas dörr.

I SIN INLEDNING kritiserar Ferro sina historikerkolleger som för några år sedan gav ut 'Kommunismens svarta bok'. De som kartlagt brotten som begicks i fascismens och kommunismens namn glömmar gärna att de bågge systemens folkmordspolitik hade utformats långt tidigare, när kolonialmakterna exploaterade Amerika, Afrika, Asien och Australien. Ferro citerar Hannah Arendt som i 'The Origins of Totalitarianism' skriver att kolonialismen var de totalitära ideologiernas ursprung.

'Kolonialismens svarta bok' har i likhet med sin pendang om kommunismen en självklar plats i varje skola och varje bibliotek. I ett avsnitt om Spaniens och Portugals kolonialism berättar Carmen Bernand om den peruanska staden Potosi (i dag ligger den i Bolivia). Där utvanns mycket av det silver med vilket Europa handlade med Kina och bekostade sina krig. Vid gruvorna raffinerades malmen med kvicksilver och man beräknar att åtta miljoner gruvarbetare dog av förgiftning under de tre hundra år som brytningen pågick. Platsen beskrevs som helvetets mynning på jorden. Det hindrade inte att livet blomstrade i Potosi. Det var på sin tid en av världens metropoler, en kulturstad av europeisk modell.

STEFAN JONSSON
stefan.jonsson@dn.se"

BÖCKER:

ROBERT B MARKS:

"DENMODERNA VÄRLDENS URSPRUNG"
(THE ORIGINS OF THE MODERN WORLD.
A GLOBAL AND ECOLOGICAL NARRATIVE)
ÖVERSÄTTNING GUNNAR SANDIN.
ARKIV FÖRLAG.

**"KOLONIALISMENS SVARTA BOK. 1500-2000:
FRÅN UTROTNING TILL SJÄLVRANNSAKAN"**
RED. MARC FERRO.
ÖVERSÄTTNING KRISTINA EKELUND,
BENGT ELLENBERGER OCH LOTTA RIAD.
LEOPARD FÖRLAG.

DN 050608 sid 23:

“Världens militärutgifter nära kalla krigets nivå.

Världens militära utgifter ökar och beredskapen att gå i krig är större nu än under det kalla kriget. Det visar forskare vid Stockholms internationella fredsforskningsinstitut, Sipri, som på tisdagen publicerade sin årsbok.

Ian Anthony, som leder Sipris projekt för ickespridning och exportkontroll, sade vid en presskonferens i Stockholm att attityden till våldsanvändning förändrats i den internationella politiken.

Nu diskuteras hur våld ska användas för att lösa konflikter och benägenheten att använda våld har ökat - tidigare var diskussionerna mer inriktade på hur våld ska kunna undvikas, ansåg Ian Anthony

Antalet väpnade konflikter i världen har minskat till 19 från 20 mellan 2003 och 2004. Av de 19 konflikterna är 12 kvar sedan kalla krigets slut 1989 och Sipri anser att mer borde göras för att lösa dessa långvariga konflikter och minska det lidande de skapar.

- Konflikten mellan Israel och Palestina har exempelvis aldrig fått den internationella uppmärksamhet som skulle behövas, den har aldrig satts i första rummet, sade Sipris direktör Alyson Bailes.

ELISABETH SKÖNS, SOM i många år lett Sipris projekt för militära utgifter och vapentillverkning, konstaterar i sin rapport att USA nu står för nästan hälften av världens samlade militärutgifter på drygt en biljon (tusen miljarder) dollar år 2004.

Efter att ha minskat efter kalla krigets slut började militärutgifterna öka igen 1998 och har den senaste treårsperioden ökat med sex procent för att nu vara nära kalla krigets rekordår 1987-88. I Europa som helhet minskar dock försvarsutgifterna.

Ett avgörande skäl till ökningen är USA:s krig mot terrorismen och de höga kostnaderna för kriget i Irak. USA:s andel av världens militärutgifter är 47 procent, vilket betyder att USA under 2004 satsade mer (238 miljarder dollar) på militära resurser än alla utvecklingsländer i Afrika, Asien, Latinamerika och Mellanöstern tillsammans (214 miljarder dollar).

Efter USA kommer Storbritannien och Frankrike med vardera omkring fem procent av världens militärutgifter, följda av Japan och Kina med vardera omkring fyra procent av utgifterna.

Femton av världens länder står tillsammans för 82 procent av militärutgifterna medan de övriga 144 länder som finns med i Sipris beräkningar står för resterande 18 procent.

BENGT ALBONS

bengt.albons@dn.se 08-73810 56 “

Krigsprojektet EU

DN 050616 sid Kultur 4: Om EU:s tillkomst.

“Krigsprojektet EU.

Medan EU:s grundare talade sig varma för freden skickades europeiska soldater att kriga i både Indokina och Algeriet. Peo Hansen förvånas över att unionen så ofta beskrivs som ett ‘fredsprojekt’.

‘ EU är ett fredsprojekt.’ Ingen har undgått parollen. När EU:s historia och nutida legitimitet kommer på tal, då sätts nästan alltid freden i förgrunden.

Men fredsargumentet plågas av inflation. När Göran Persson I EMU-kampanjens slutspurt påminde om de oändliga raderna av vita kors på Europas krigskyrkogårdar, ja, då bidrog han ytterligare till att tömma denna bild på mening. Trots det gravallvarliga i uppmaningen klingade den av slentrian.

Det är i det här ljuset jag tror vi skall förstå varför Margot Wallström nyligen uppmanade kritikerna av överstatligheten att göra ett studiebesök i nazisternas koncentrationsläger i Terezin. Härigenom skulle kritikerna få syn på ‘ vart den gamla vägen leder’. När de vita korsen inte biter längre har det tydligen blivit Förintelsens tur att tjäna som bricka i spelet om Europa.

MEN DET FINNS ETT ANNAT och mer grundläggande problem med fredsargumentet. EU har nämligen aldrig varit något fredsprojekt. Fredsretoriken var förvisso framträdande när dagens EU bildades på 50-talet, men samtidigt fortsatte de västeuropeiska staternas kolonialkrig som om ingenting hade hänt. Det handlade alltså inte om att EU-länderna skulle sluta kriga, utan i stället om insikten att europe-

ernas auktoritet och slagkraft i världspolitiken förutsatte ett slut på de självdestruktiva krigen mellan kontinentens stormakter.

Insikten fanns redan efter första världskriget, främst inom den paneuropeiska rörelsen. I boken "Pan-europa" från 1923 pläderar dess ledare, Richard Coudenhove-Kalergi, inte bara för ett federalt fredsbygge i Europa, utan också för dess logiska fortsättning i det han kallade 'Euroafrika'. 'Ju mer Europa politiskt och ekonomiskt trängs ut ur Asien och Amerika', skriver Kalergi, 'desto mer måste det rikta uppmärksamheten mot Afrika.' Afrika erbjöd bland annat Europa enorma 'emigrationsområden för dess övertaliga befolkning', något som låg 'i hela Europas och hela den vita rasens intresse, ty det kulturella utbyggandet av Afrika innebär, att Europa självt utbygges och förstoras.'

Efter andra världskriget levde liknande idéer vidare inom den av Europafederalisterna grundade Europarörelsen. Vid rörelsens kongress i Haag 1948 slogs det fast att en europeisk union inte skulle kunna överleva ekonomiskt med mindre än att kolonierna införlivades i unionens intressesfär.

Nu blev inte EU den federala statsbildning som de paneuropeiska och europeiska rörelserna drömde om. I stället var de nationella efterkrigsregeringarna fast beslutna att rehabilitera sina krigshärjade nationalstater; och för att lyckas med detta uppfanns EU. Så kom medlemsländerna, företrädesvis Frankrike, också att använda EU för att främja sina, inte alltid så fredliga, geopolitiska intressen.

Faktum är att det franska femtiotalet helt gick i krigets tecken. Landet och imperiet förblödde både politiskt och ekonomiskt. Men kriget, och framför allt det algeriska, var också i allra högsta grad europeiska krig. Rädslan för att Algerietkriget skulle sprida sig till den europeiska kontinenten var stor, och de franska militärernas kuppförsök ansågs hota inte bara den franska 'demokratin' utan hela Väst-europas. Världsfreden stod på spel.

HANDLINGEN I JOURNALISTEN Annika Ström Melins bok 'Europeerna. Arvet efter EU:s pionjärer' utspelar sig just under denna omvälvande tid. Hon försöker skildra 'hur Europabygget började' på 50-talet och hon vill göra detta genom att stifta bekantskap med EU-projektets främsta portalfigurer, Jean Monnet och Robert Schuman, vid den tiden chef för den franska planeringsmyndigheten respektive fransk utrikesminister.

På papperet är detta ett angeläget projekt. Framför allt då merparten av den svenska diskussionen om EU:s historia ännu inte frigjort sig från myterna om unionens heroiska ursprung. Men tyvärr tvingas man att konstatera att Ström Melin inte drivs av en längtan att nå bortom myterna, till en grundligare historisk förståelse av EU:s tillkomst. Det väcks förvisso en liten förhoppning om ett vidare världspolitiskt perspektiv i bokens förord, där hon understryker att det inte är 'någon överdrift att påstå att Robert Schumans och Jean Monnets 50-talsskapelse förändrade världen'. Men undantaget plikt-skyldiga hänvisningar till kalla krigets inverkan på EU:s framväxt följer sedan 300 sidor av nästan total trofasthet mot EU:s eget historieskrivande och dess hyllningar till sina 'founding fathers'.

NÄR STRÖM MELIN gör gällande att EU inte bara hade fred i Europa för ögonen, utan att projektet ytterst syftade till att främja 'världsfreden' då lutar hon sig mot idéer och officiella deklARATIONER som Schuman och Monnet framställde i samband med lanseringen av Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG), vilken blev startskottet för dagens EU. Ström Melin gör ett stort nummer av att Schuman vid den berömda presskonferensen den 9 maj 1950, i det som i dag kallas Schuman-deklARATIONEN, inledde med en fredsappell: 'Världsfreden kan endast bevaras genom konstruktiva ansträngningar, som kan mäta sig med de faror som hotar den.'

Men om man vill nalkas innebörden i dessa ord måste man våga

ruska på fredsmynen en aning och placera in den i 50-talets världspolitiska sammanhang. Som fransk utrikesminister satt Robert Schuman samtidigt som en av huvudadministratörerna för landets krig i Indokina (1946-1954), där hundratals människor miste livet. Det var massakrer, napalm och på den franska sidan tog man hjälp av över 10 000 soldater som slagits för Nazi-Tyskland. I samma veva var Algerietkriget under uppsegling och Schuman gjorde vad han kunde för att blockera diskussionen om koloniernas frigörelse i FN

Sådant intresserar dock inte Ström Melin. Hon slätar över hela saken med en rad om att Schuman var lite vilsen vad beträffar kolonierna. Hon verkar dessutom vilja få det att framstå som att Indokina-kriget utkämpades först efter Schumans tid som utrikesminister. Åren som Frankrikes utrikesminister (1948-1952)', inskräper hon, ' var utan tvivel höjdpunkten i Robert Schumans politiska liv.'

PÅ ETT LIKNANDE SÄTT går Ström Melin fram när hon vill förklara det nuvarande EU:s tillkomst i Romfördraget 1957. Hon hävdar att detta var ' en relativt lättsam historia'. Det fanns vissa meningsskiljaktigheter, men dessa var snart lösta och sedan skrev man på fördraget.

Men var får Ström Melin detta ifrån? Romfördraget skulle ju komma att stå och falla med Frankrikes krav på att EU inkorporerade Algeriet, samt att Frankrikes afrikanska imperium knöts ekonomiskt till EU. Detta skulle utgöra den strukturella grunden för Frankrikes 'euroafrikanska' projekt. Algerietkriget dränerade Frankrike på resurser och därför ville man ha ekonomisk assistans från EU. Dels för att sprida kostnaderna för kriget, dels för att kunna utveckla sitt imperium i Afrika. Frankrike ställde ultimatum till de andra länderna, och hade inte Västtyskland efter stor vända till slut gett efter, hade Romfördraget mycket väl kunnat gå om intet. Den franska viljan segrade, och i och med detta flyttade också Algerietkriget in i det europeiska 'fredsprojektet' .

ATT STRÖM MELIN UTELÄMNAR detta kan inte enbart bero på okunskap. I den litteratur hon säger sig ha använt till sin bok står det nämligen en del om det jag efterlyser. Det är dessutom graverande att boken långa stycken bygger på ett minst sagt osjälvständigt återgivande ur en enda källa, nämligen Francoi Duchenes standardverk 'Jean Monnet'. Men eftersom Duchene faktiskt relaterar EU:s framväxt till den koloniala problematiken måste man ställa frågan varför Ström Melin så självständigt väljer bort just denna kritiska kunskap?

Den troliga förklaringen är förstas att hon inte alls vill utmana myterna om EU, utan bara föra dem vidare. Därför måste den turbulenta femtiotalsvärld - med sina kolonialkrig och imperieintressen - som formade EU-projektet skrivas ut ur historien. Bara så kan myterna om det europeiska fredsprojektet och dess pionjärens helgonstatus behållas intakta.

PEO HANSEN

kulturdebatt@dn.se

Peo Hansen är statsvetare och docent vid tema etnicitet, Linköpings universitet."

BÖCKER:

ANNIKA STRÖM MELIN

"EUROPEERNA. ARVET EFTER EU:S PIONJÄRER"

ATLANTIS

EUs historia.

DN 050615 sid 20:

“Bristande demokratisk förankring är EU:s arvsynd”

“Dagens kris i EU är långtifrån den första. Under 50 år har Europasamarbetet gått genom kris efter kris men ändå ständigt fördjupats. Men nu har EU hunnits ikapp av sin arvsynd - den bristande demokratiska förankringen.

Det var inte ett rop på fred och enhet från en bred folklig rörelse som drev fram första steget mot europeisk integration.

När den franske utrikesministern Robert Schuman den 9 maj 1950 lade fram förslaget att Frankrike, Tyskland och alla andra intresserade länder i Europa skulle slå ihop sin kol- och stålindustri och lägga dem under en enda, överstatlig myndighet, då var det ekonomiska och geopolitiska realiteter i det kalla krigets Europa som skapat jordmånen.

Det handlade om Tyskland, det Tyskland som 1950 ännu var ett ockuperat förlorarland utan egen försvarsmakt men på väg att resa sig ekonomiskt.

Frankrike oroades av den tyska industrins snabba återhämtning, särskilt stålindustrin i Ruhrområdet.

Samtidigt hade de första salvorna lossats i det kalla kriget. Tyskland hade delats, järnridån var på väg att gå ner över Europa, och våren 1950 höjdes starka röster i USA och Storbritannien för att Västtyskland på nytt skulle rustas och få en militärmakt för att bli en buffert mot Sovjetblocket.

Fransmännen, som tre gånger på 70 år invaderats av Tyskland, var förfärade. Men den amerikanske utrikesministern Dean Acheson vädjade till Robert Schuman att skapa "en västeuropeisk gemenskap" där Tyskland kunde få plats.

In på scenen kom då visionären Jean Monnet med förslaget om en europeisk kol- och stålunion. Genom att låsa in Västtysklands strategiska industrier i överstatliga institutioner kunde man lindra övriga

Europas oro för ny tysk aggression. Det var värt olägenheten med att ge bort en del av den nationella suveräniteten till en Hög myndighet.

Några månader senare föreslog Frankrike också en europeisk försvarsunion med överstatliga myndigheter.

Visionären Monnet var en handlingens man med vänner på höga poster på båda sidor om Atlanten. Han drömde om att bygga ett enat Europa ovan nationalstaterna för att en gång för alla få slut på kriget. Efter kriget ledde han arbetet med den toppstyrda ekonomiska plan som på några år fick Frankrike på fötter igen.

Och modellen för det nya Europa blev densamma: en hängiven grupp av tjänstemän skulle utan sneglingar på nationella särintressen göra det rätta för allas bästa. Om demokratisk förankring var det inte tal.

Den första stora krisen kom 1954. Fyra länder hade ratificerat fördraget om en försvarsunionen. Men den franska nationalförsamlingen röstade ner den. Efter en intensiv debatt kom Frankrikes folkvalda fram till att de hellre ville ha kvar sin egen armé än dela militär med Tyskland.

Men trots bakslaget gick samarbetet vidare. 1957 undertecknades Romfördraget om en gemensam marknad för varor, kapital, tjänster och personer och en gemensam jordbrukspolitik, EEC. Den nya ekonomiska gemenskapens institutioner blev dock något mindre överstatliga.

Europasamarbetet blev framgångsrikt. 50-talet var en period av väldig ekonomisk tillväxt och dramatiskt ökat välstånd i Europa, och handeln mellan de sex EEC-länderna växte snabbt.

1958 återkom Charles de Gaulle till makten i Frankrike. Han misstrodde överstatliga institutioner och drömde om ett "nationernas Europa". När han inte fick gehör för sina planer lade han i januari 1963 in veto mot det brittiska medlemskap som redan var färdigförhandlat. Kunde den franske presidenten inte få ett gaullistiskt Europa ville han inte heller öppna dörren för ett "anglosaxiskt" Europa.

Den 1 juli 1965 kom en verklig kris. Frankrike lämnade ministerrådet i protest mot kommissionens försök att stärka de överstatliga

organens befogenheter på regeringarnas bekostnad. Under några månader föreföll det inte helt otroligt att Europasamarbetet skulle splittras, kanske för att ersättas av ett frihandelsområde utan överstatliga inslag.

Krisen löstes 1966 med den så kallade Luxemburgkompromissen som slog fast att ministerrådet alltid sträva efter enighet när viktiga intressen står på spel för ett eller flera länder.

1969 avgick de Gaulle. Därmed kunde EU genomföra sin första utvidgning med Storbritannien som ett av de nya medlemsländerna. Samtidigt kom planer på fördjupat samarbete. 1970 lade Luxemburgs finans- och premiärminister Pierre Werner fram sin plan för en ekonomisk och monetär union, och 1971 antogs planen för en gemensam valuta på den gemensamma marknaden.

De följande åren skakades Europas ekonomier av oljeshock och valutakriser och planerna på en valutaunion lades på hyllan, ett slags krypande kris för Europasamarbetet i den ekonomiska nedgångens spår.

Först 1985 fick samarbetet med vind igen med den nye kommissionsordföranden Jacques Delors som tog initiativet till att riva de gamla handelshinder som fanns kvar. Nya regler om majoritetsbeslut infördes i ministerrådet.

Den nya gränslösa marknaden lovade ekonomisk blomstring och samarbetet hade opinionsvinden med sig. Planerna på en gemensam valuta väcktes till liv på nytt.

1989 föll Berlinmuren och Frankrike gav sin välsignelse till Tysklands återförening efter en uppgörelse där Tyskland gick med på att ge upp D-marken mot att Frankrike gick med på att göra den gemensamma marknaden till politisk union med gemensam utrikespolitik och ökat inflytande för parlamentet i Strasbourg. 1991 ingicks Maastrichtfördraget om ekonomisk och politisk union.

Men Västeuropa var på väg in i efterkrigstidens djupaste ekonomiska kris och medvinden för Europaprojektet var på väg att vända igen. När Maastrichtfördraget skulle ratificeras röstade de danska väljarna oväntat nej.

Det var första gången medborgarna på allvar stormade in på scenen och skapade kris i Europasamarbetet, som fått utvecklas ostört så länge det bara handlade om marknader, jordbruk och fiske. Danskanas nej ritade frågetecken över hela projektet. En rad europeiska valutor kraschade i september 1992 och året därpå bröt växelkurs-samarbetet ERM i praktiken samman. Många spådde att planerna på en gemensam valuta skulle gå samma väg som Wernerplanen. Men de fick fel.

Storbritanniens kroniskt ansträngda förhållande till EU har skakat samarbetet flera gånger. På 80-talet dängde Margaret Thatcher handväskan i bordet, krävde pengar tillbaka från EU-budgeten och lyckades få en permanent rabatt. 1996 blockerade landet en kort tid samarbetet i EU i protest mot exportförbudet för brittiskt nötkött efter galna ko-sjukan.

EU har gått igenom många kriser. Samarbetet har förklarats, sett ut att vara nära totalt haveri men ändå kommit tillbaka.

Men få av de kriserna kan mäta sig med krisen efter de franska och holländska folkomröstningsnejen till EU-konstitutionen. Den förenar drag från flera av de tidigare kriserna. Den kommer i en ekonomisk nedgångsperiod när samarbetet inte har några direkt synliga välfärdsvinster att visa upp. Den ställer frågor om förhållandet mellan nationalstat och Brysselinstitutioner. Och framför allt visar den att Europas folk inte längre nöjer sig med att Europeiska Unionen förblir det elitprojekt den skapades som.

Finns det en väg framåt? Den amerikanske historikern Will Hitchcock skriver i sin bok "The Struggle for Europe" att "Europa måste finna ett bättre sätt att mobilisera sitt folk och skapa det öppna, stolta och uppriktiga stöd som varje verkligt enad gemenskap kräver.

Är Europa efter ett sekel fyllt av krig, folkmord och fascism redo att föra fram demokratins, jämlikhetens, toleransens och enhetens ideal? Om det är så måste folket på denna kontinent vara villiga att kämpa för dem och engagera sig i den kontinuerliga kampen för Europa".

INGRID HEDSTRÖM ingrid.hedstrom@dn.se “

FÖRDRAG OM UPPRÄTTANDE AV: EN KONSTITUTION FÖR EUROPA

(Från svenska regeringen våren 2005. 7+341 sidor)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING (7 sidor)

INGRESS

DEL I

AVDELNING I – DEFINITION AV UNIONEN OCH DESS MÅL

AVDELNING II – GRUNDLÄGGANDE RÄTTIGHETER OCH UNIONSMEDBORGARSKAP

AVDELNING III – UNIONENS BEFOGENHETER

AVDELNING IV – UNIONENS INSTITUTIONER OCH ORGAN

KAPITEL I – DEN INSTITUTIONELLA RAMEN

KAPITEL II – UNIONENS ÖVRIGA INSTITUTIONER OCH DESS RÅDGIVANDE ORGAN

AVDELNING V – UTÖVANDE AV UNIONENS BEFOGENHETER

KAPITEL I – ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

KAPITEL II – SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

KAPITEL III – FÖRDJUPADE SAMARBETEN

AVDELNING VI – UNIONENS DEMOKRATISKA LIV

AVDELNING VII – UNIONENS FINANSER

AVDELNING VIII – UNIONEN OCH DESS NÄRMASTE OMVÄRLD

AVDELNING IX – MEDLEMSKAP I UNIONEN

DEL II: EUROPEISKA UNIONENS STADGA OM DE GRUNDLÄGGANDE RÄTTIGHETERNA

INGRESS

AVDELNING I - VÄRDIGHET

AVDELNING II - FRIHETER

AVDELNING III - JÄMLIKHET

AVDELNING IV - SOLIDARITET

AVDELNING V - MEDBORGARNAS RÄTTIGHETER

AVDELNING VI - RÄTTSKIPNING

AVDELNING VII - ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OM TOLKNING OCH TILLÄMPNING AV STADGAN

DEL III: UNIONENS POLITIK OCH FUNKTION

AVDELNING I - ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

AVDELNING II - ICKE-DISKRIMINERING OCH MEDBORGARSKAP

AVDELNING III - INRE POLITIK OCH ÅTGÄRDER

KAPITEL I - INRE MARKNADEN

- Avsnitt 1 - Den inre marknadens upprättande och funktion
- Avsnitt 2 - Fri rörlighet för personer och tjänster
 - Underavsnitt 1 - Arbetstagare
 - Underavsnitt 2 - Etableringsfrihet
 - Underavsnitt 3 - Frihet att tillhandahålla tjänster
- Avsnitt 3 - Fri rörlighet för varor
 - Underavsnitt 1 - Tullunion
 - Underavsnitt 2 - Tullsamarbete
 - Underavsnitt 3 - Förbud mot kvantitativa restriktioner
- Avsnitt 4 - Kapital och betalningar
- Avsnitt 5 - Konkurrensregler
 - Underavsnitt 1 - Regler för företag
 - Underavsnitt 2 - Stöd som beviljas av medlemsstaterna
- Avsnitt 6 - Bestämmelser om skatter
- Avsnitt 7 - Gemensamma bestämmelser

KAPITEL II - EKONOMISK OCH MONETÄR POLITIK

- Avsnitt 1 - Ekonomisk politik
- Avsnitt 2 - Monetär politik
- Avsnitt 3 - Institutionella bestämmelser
- Avsnitt 4 - Särskilda bestämmelser för de medlemsstater som har euron som valuta
- Avsnitt 5 - Övergångsbestämmelser

KAPITEL III - POLITIK PÅ ANDRA OMRÅDEN

- Avsnitt 1 - Sysselsättning
- Avsnitt 2 - Socialpolitik
- Avsnitt 3 - Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning
- Avsnitt 4 - Jordbruk och fiske
- Avsnitt 5 - Miljö
- Avsnitt 6 - Konsumentskydd
- Avsnitt 7 - Transporter
- Avsnitt 8 - Transeuropeiska nät
- Avsnitt 9 - Forskning och teknisk utveckling samt rymden
- Avsnitt 10 - Energi

KAPITEL IV - ETT OMRÅDE MED FRIHET, SÄKERHET OCH RÄTTVISA

- Avsnitt 1 - Allmänna bestämmelser
- Avsnitt 2 - Politik som gäller kontroll vid gränser, asyl och invandring
- Avsnitt 3 - Civilrättsligt samarbete
- Avsnitt 4 - Straffrättsligt samarbete
- Avsnitt 5 - Polissamarbete

KAPITEL V - OMRÅDEN DÄR UNIONEN FÅR BESLUTA OM ATT GENOMFÖRA STÖDJANDE, SAMORDNANDE ELLER KOMPLETTERANDE ÅTGÄRDER

- Avsnitt 1 - Folkhälsa
- Avsnitt 2 - Industri
- Avsnitt 3 - Kultur
- Avsnitt 4 - Turism
- Avsnitt 5 - Utbildning, ungdoms- och idrottsfrågor och yrkesutbildning
- Avsnitt 6 - Skydd och beredskap
- Avsnitt 7 - Administrativt samarbete

AVDELNING IV - ASSOCIERING AV UTOMEUROPEISKA LÄNDER OCH TERRITORIER

AVDELNING V - UNIONENS YTTRE ÅTGÄRDER

KAPITEL I - BESTÄMMELSER SOM SKALL TILLÄMPAS ALLMÄNT

KAPITEL II - DEN GEMENSAMMA UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIKEN

Avsnitt 1 – Gemensamma bestämmelser

Avsnitt 2 - Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

Avsnitt 3 - Finansiella bestämmelser

KAPITEL III - DEN GEMENSAMMA HANDELSPOLITIKEN

KAPITEL IV - SAMARBETE MED TREDJELAND OCH HUMANITÄRT BISTÅND

Avsnitt 1 - Utvecklingssamarbete

Avsnitt 2 - Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeland

Avsnitt 3 - Humanitärt bistånd

KAPITEL V - RESTRIKTIVA ÅTGÄRDER

KAPITEL VI - INTERNATIONELLA AVTAL

KAPITEL VII - UNIONENS FÖRBINDELSER MED INTERNATIONELLA ORGANISATIONER OCH TREDJELAND SAMT UNIONENS DELEGATIONER

KAPITEL VIII - GENOMFÖRANDE AV SOLIDARITETSKLAUSULEN

AVDELNING VI - UNIONENS FUNKTION

KAPITEL I - INSTITUTIONELLA BESTÄMMELSER

Avsnitt 1 - Institutioner

Underavsnitt 1 - Europaparlamentet

Underavsnitt 2 - Europeiska rådet

Underavsnitt 3 - Ministerrådet

Underavsnitt 4 - Europeiska kommissionen

Underavsnitt 5 - Europeiska unionens domstol

Underavsnitt 5a - Europeiska centralbanken

Underavsnitt 6 - Revisionsrätten

Avsnitt 2 - Unionens rådgivande organ

Underavsnitt 1 - Regionkommittén

Underavsnitt 2 - Ekonomiska och sociala kommittén

Avsnitt 3 - Europeiska investeringsbanken

Avsnitt 4 - Gemensamma bestämmelser för unionens institutioner, organ och myndigheter

KAPITEL II - FINANSIELLA BESTÄMMELSER

Avsnitt 1 - Den fleråriga finansieringsramen

Avsnitt 2 - Unionens årliga budget

Avsnitt 3 - Genomförande av budgeten och ansvarsfrihet

Avsnitt 4 - Gemensamma bestämmelser

Avsnitt 5 - Bekämpning av bedrägeri

KAPITEL III - FÖRDJUPADE SAMARBETEN

AVDELNING VII - GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

DEL IV: ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OCH SLUTBESTÄMMELSER

Undertecknat av :

HANS MAJESTÄT BELGARNAS KONUNG,
Guy VERHOFSTADT
Premiärminister
Karel DE GUCHT
Utrikesminister

REPUBLIKEN TJECKIENS PRESIDENT,
Stanislav GROSS
Premiärminister
Cyril SVOBODA
Utrikesminister

HENNES MAJESTÄT DROTTNINGEN AV DANMARK,
Anders Fogh RASMUSSEN
Statsminister
Per Stig MØLLER
Utrikesminister

FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLANDS PRESIDENT,
Gerhard SCHRÖDER
Förbundskansler
Joseph FISCHER
Förbundsutrikesminister samt ställföreträdande förbundskansler

REPUBLIKEN ESTLANDS PRESIDENT,
Juhan PARTS
Premiärminister
Kristiina OJULAND
Utrikesminister

REPUBLIKEN GREKLANDS PRESIDENT,
Kostas KARAMANLIS
Premiärminister
Petris G. MOLYVIATIS
Utrikesminister

HANS MAJESTÄT KONUNGEN AV SPANIEN,
José Luis RODRIGUEZ ZAPATERO
Ministerpresident
Miguel Angel MORATINOS CUYAVBÉ
Utrikesminister- och samarbetsminister

REPUBLIKEN FRANKRIKES PRESIDENT,
Jacques CHIRAC
President
Jean-Pierre RAFFARIN
Premiärminister
Michel BARNIER
Utrikesminister

IRLANDS PRESIDENT,
Bertie AHERN
Premiärminister (Taoiseach)
Dermot AHERN
Utrikesminister

REPUBLIKEN ITALIENS PRESIDENT,
Silvio BERLUSCONI
Premiärminister
Franco FRATTINI
Utrikesminister

REPUBLIKEN CYPERNS PRESIDENT,
Tassos PAPAPOPOULOS
President
George IACOVOU
Utrikesminister

REPUBLIKEN LETTLANDS PRESIDENT,
Vaira VI•K•E FREIBERGA
President
Indulis EMSIS
Premiärminister
Artis PABRIKS
Utrikesminister

REPUBLIKEN LITAUENS PRESIDENT,
Valdas ADAMKUS
President
Algirdas Mykolas BRAZAUSKAS
Premiärminister
Antanas VALIONIS
Utrikesminister

HANS KUNGLIGA HÖGHET STORHERTIGEN AV
LUXEMBURG,
Jean-Claude JUNCKER
Premiärminister, Ministre d'Etat
Jean ASSELBORN
Vice premiärminister samt utrikes- och invandringsminister

REPUBLIKEN UNGERNS PRESIDENT,
Ferenc GYURCSÁNY
Premiärminister
László KOVÁCS
Utrikesminister

MALTAS PRESIDENT,
The Hon Lawrence GONZI
Premiärminister
The Hon Michael FRENDU
Utrikesminister

HENNES MAJESTÄT DROTTNINGEN AV
NEDERLÄNDERNA,
Dr. J. P. BALKENENDE
Premiärminister
Dr. B. R. BOT
Utrikesminister

REPUBLIKEN ÖSTERRIKES FÖRBUNDSPRESIDENT,
Wolfgang SCHÜSSEL
Förbundskansler
Ursula PLASSNIK
Förbundsutrikesminister

REPUNLIKEN POLENS PRESIDENT,
Marek BELKA
Premiärminister
Wlodzimierz CIMOSZEWICZ
Utrikesminister

REPUBLIKEN PORTUGALS PRESIDENT,
Pedro Miguel DE SANTANA LOPES
Premiärminister
Victor MARTINS MONTEIRO
Utrikesminister och minister för portugisiska samfund i utlandet

REPUBLIKEN SLOVENIENS PRESIDENT,
Anton ROP
Ministerpresident
Ivo VAJGL
Utrikesminister

REPUBLIKEN SLOVAKIENS PRESIDENT,
Mikuláš• DZURINDA
Premiärminister
Eduard KUKAN
Utrikesminister

REPUBLIKEN FINLANDS PRESIDENT,
Matti VANHANEN
Statsminister
Erkki TUOMIOJA
Utrikesminister

KONUNGARIKETS SVERIGES REGERING,
Göran PERSSON
Statsminister
Laila FREIVALDS
Utrikesminister

HENNES MAJESTÄT DROTTNINGEN AV FÖRENADE
KONUNGARIKET STORBRIANNIEN OCH NORDIRLAND,
The Rt. Hon Tony BLAIR
Premiärminister
The Rt. Hon Jack STRAW
Utrikes- och samväldesminister

EU:s grundlag, en översikt : Av Sören Wibe.

Kapitel I - EEC, EG och EU

När vi idag talar om den organisation som symboliseras av den blå fanan med 12 gula stjärnor, säger vi helt naturligt EU. Det är "EU" som bestämmer det ena eller andra, det är EU-val, EU-direktiv, EU-parlament och EU-mopeder. Kort sagt - det finns något som heter EU - den Europeiska Unionen.

Men de läsare som är lite äldre vet också att det inte alltid hetat så. På 1960- och 1970-talen fanns inget EU. Då fanns istället något som hette EEC, och som på svenska uttyddes som den Europeiska Ekonomiska Gemenskapen. Lite senare, på 1980-talet, förändrades detta till enbart EG, den Europeiska Gemenskapen.

Dessa tre namn har ett samband, och egentligen rör det sig om samma organisation. Men namnbytena är inte slumpmässiga, utan visar på något mycket viktigt, nämligen att det vi kallar EU är något som utvecklats och förändrats över åren, och att förändringen gått i en viss riktning. FN har alltid hetat FN, och även om deltagarländernas antal vuxit, så fungerar FN på i princip samma sätt som då organisationen grundades 1945, med samma befogenheter och samma grundläggande stadga. Men detta gäller inte EU. Det EU vi talar om idag är inte detsamma som 1960-talets EEC, ja det är inte ens detsamma som det EU vi en gång (1995) blev medlemmar i.

EU och lagstiftningsmakten

Sverige är medlem i många hundra internationella organisationer. Det

kan handla om allt, från standardisering och miljö eller handelspolitik. Mängden internationella avtal som Sverige ingått är flera tusen och berör alla upptänkliga ämnen. Man kan tycka att EU är bara en i raden av dessa sammanslutningar och att vårt avtal ett av tusentals likartade. Men det är fel. EU är något helt unikt – det finns inte någonstans i världen en organisation som liknar EU, och det svenska medlemskapet liknar inget av de hundratals internationella organisationer vi är medlemmar i.

Det som gör EU unikt är **lagstiftningsmakten**, makten att stifta lagar för enskilda länder. Det normala för en demokratisk nation är att alla dess lagar stiftas av det egna folket. Folket väljer representanter (eller röstar direkt om saken) och dessa representanter stiftar landets lagar. I Sverige har detta varit ordningen ända sedan demokratin genomfördes i början av seklet (1900). Vi har valt riksdagar och dessa har röstat om alla lagar som införts (eller avskaffats). På så sätt har det svenska folket stiftat sina egna lagar, lagar som gällt för enbart för svenskar och på svenskt territorium. Andra demokratiska länder fungerat på samma sätt. All lagstiftning på ett lands territorium har utgått från detta lands folk - detta har varit den enkla grundprincipen. Med enkla ord kallas detta självbestämmande eller nationell suveränitet.

Inget av detta har ändrats genom att Sverige blivit medlem av andra internationella organisationer, t ex FN eller Europarådet. Vi har visserligen lovat att t ex följa FN:s rekommendationer och stadga, men FN (eller Europarådet) har aldrig kunnat tvinga oss till något - och de har aldrig kunnat stifta några lagar som blivit juridiskt bindande för oss. Allt vårt deltagande i internationella sammanhang har baserats på frivillighet – Sverige har kunnat anta eller förkasta ett förslag, vi har kunnat följa, eller inte följa en rekommendation, detta har varit huvudprincipen. Ingen internationell organisation har kunnat rubba det faktum att alla svenska lagar har stiftats av svenska folket genom den svenska riksdagen.

Men just här ligger skillnaden mellan EU-medlemskapet och annat internationellt samarbete. EU är en internationell organisation där olika länder samarbetar. Men samarbetet är sådant att EU har getts rätt att stifta direkt tillämpliga lagar för de olika länderna. Sverige har med andra ord skrivit över en del av den beslutsrätt som normalt ligger hos riksdagen till EU.

EU-medlemskapet handlar primärt inte om att komma överens om det ena eller andra. EU-samarbetets mest känsliga och politiskt centrala del är att länderna ger bort beslutsrätten, själva rätten att stifta lagar inom ett område. Vi vet inte vilka lagar som EU kommer att besluta inom t ex konkurrensrättens område; kanske kommer man att förbjuda presstödet, kanske kommer man att upphäva den svenska lagen om offentlig sjukvård. Eller kanske inte. Det viktiga är att Sverige genom medlemskapet gett bort svenska folkets rätt att själva bestämma i dessa och andra frågor.

Det är det här som gör EU unikt. Det är inte (bara) ett vanligt samarbete mellan fria stater. EU har lagstiftningsmakt, de enskilda nationernas parlament (riksdagar) har gett bort delar av sin makt till EU. Unionen har därmed – kan man säga – fått ett eget liv. Man har fått rätt att stifta lagar för alla de ingående länderna, och man har en egen domstol som dömer vad som är rätt och fel och som med böter kan bestraffa de länder som bryter mot unionens lagar.

EUs färdriktning

Det finns tusentals detaljer i den process där 1950-talets EEC utvecklats till dagens EU. Men det finns en huvudriktning: **EUs lagstiftningsmakt har ökat**, det är den gemensamma nämnaren. Steg för steg har rätten att stifta lagar flyttats från den franska nationalförsamlingen, det danska folketinget och den svenska riksdagen till EUs institutioner. Det är denna förändring som också markeras i namnbytena. Det som för 50 år sedan var ett ”samarbete”

har nu blivit en ”union”. Det som tidigare var ett barn av nationerna har nu vuxit och styr nu i hög grad sina egna föräldrar.

För att förstå denna förändring måste vi för ett ögonblick fördjupa oss i EUs lagstiftning. I en vanlig demokratisk stat är lagstiftningen i princip mycket enkel och regleras i ländernas grundlag (eller författning som det också kallas). Folket väljer riksdag (parlament, folketing, storting etc) och denna riksdag väljer en regering. Lagar kan stiftas t ex genom att en enskild riksdagsman (eller en grupp av riksdagsmän) tar upp saken och efter sedvanlig behandling i utskott, kommittéer etc så röstar riksdagsledamöterna om saken. Förslaget om en ny lag kan naturligtvis även komma från regeringen, men slutavgörandet ligger hela tiden hos riksdagen*.

I EU är det annorlunda. Först träffas representanter för de olika länderna för att sluta ett **avtal**, eller **fördrag** som det också heter. I detta fördrag (t ex Maastrichtfördraget) skrivs in **vad** EU skall besluta om och **hur** detta skall ske. Länderna kan t ex träffas och sluta ett fördrag som går ut på att EU skall stifta ländernas lagar på miljöområdet eller vad avser fiskeripolitiken.

Dessa **fördrag** är EUs grundlag, och ordet fördrag (i stället för grundlag) markerar att det rör sig om en överenskommelse. Men fördragen är allmänt hållna och måste därför omvandlas till konkreta **lagar** och **föreskrifter**. Här kommer **kommissionen** in. Det är helt enkelt en tjänstemannastab (ca 10.000 personer) som har som huvuduppgift att se till att det som beslutats om i fördragen blir konkret verklighet, att de allmänna satserna som finns i fördragen omvandlas till exakta lagar och föreskrifter.

Kommissionen, alltså denna tjänstemannastab, har ensamrätt på att formulera konkreta lagförslag. Detta är fullkomligt unikt i världen. De enskilda regeringarna, eller medlemmarna av EU-parlamentet, kan alltså inte själva formulera ett lagförslag som man senare röstar om -

endast kommissionen får göra detta. Sedan är huvudprincipen** den, att kommissionens förslag går till **EU-parlamentet** som avger en **åsikt (yttrande)** och sedan går det hela till **ministerrådet** för **beslut**. Ministerrådet består av ministrarna från deltagarländerna. Det är miljöministrarna om det är en miljöfråga, transportministrarna om det är en transportfråga osv.

Här är alltså gången i hur EU fattar beslut: kommissionen gör ett lagförslag, EU-parlamentet avger en åsikt och ministerrådet fattar det slutliga beslutet. Parlamentet är alltså inte - som i normala demokratier - den som stiftar lagar. I princip är EU-parlamentet en organisation som avger åsikter

Hur har EUs makt ökats?

Genom åren har EUs makt ökats på flera olika sätt:

1. EU har tillförts nya beslutsområden.

Länderna har givit EU beslutsrätt på vissa områden. Och med åren har allt fler områden förts över till EU och bort från de nationella parlamenten.

2. Enhälligheten har övergått till majoritetsbeslut

I början skulle nästan alla beslut i EU (EEC) tas med enhällighet mellan länderna (i ministerrådet). Det betydde att ett land alltid kunde stoppa en ny lag genom att rösta emot. På det sättet kan man säga att varje land hade kvar rätten att anta sina egna lagar. Även om det i praktiken var svårt, speciellt för ett litet land, att gå emot något man inte gillade, så hade varje land i teorin denna möjlighet. Efter hand har emellertid allt fler beslut glidit över till att ske med majoritet*. Och då förlorar ett enskilt land sitt självbestämmande. Oavsett vad ett lands folk, riksdag eller regering tycker så kan man i detta fall bli nedröstad

och tvingas acceptera en EU-lag som man kanske inte alls samtycker till. Den alkoholpolitik som påtvingats Sverige är ett av många exempel på detta.

3. EU-parlamentets makt har vidgats kraftigt

Från början var EU-parlamentet (nästan) enbart en åsiktsproducent. Men efter hand har dess makt vidgats. På område efter område har EU-parlamentet skaffat sig **medbeslutanderätt**. Det betyder att EU-parlamentets samtycke krävs för att EU skall kunna anta en lag. Denna rätt kan parlamentet utnyttja för att ändra eller stoppa ett lagförslag. Även om alla regeringar och riksdagar i de enskilda länderna skulle vara ense om en sak, så kan detta nu stoppas av EU-parlamentet.

4. EU-domstolens makt har vidgats

Slutligen har EU-domstolen fått mer och mer att säga till om. Om det uppkommer en tvist mellan ett medlemsland och EU i någon fråga är det nu EU-domstolen som avgör frågan.

Från EEC till EU, från mellanstatlighet till överstatlighet

EU idag är inte det EEC som bildades 1957 i Rom. Då var samarbetet **mellanstatligt** – de enskilda länderna behöll i huvudsak makten genom att t ex kräva att alla beslut skulle tas med enhällighet. Men mer och mer har EU blivit en **överstatlig** organisation, där beslut kan tas oavsett vad enskilda länder anser.

Rent juridiskt har EU förändrats genom att man efter Romfördraget slutit nya fördrag, t ex Enhetsakten 1987, Maastrichtfördraget 1992, Amsterdamfördraget 1997 och Nicefördraget 1999. I alla dessa fördrag har man ändrat den ursprungliga texten från Rom mening för mening, artikel efter artikel. Det började som en tullunion (utan tullar

mellan medlemsstaterna och med en gemensam tullmur utåt) och fortsatte som en jordbrukskassa. Ännu i mitten av 1970-talet var EU (dåvarande EG) i huvudsak en organisation med frihandel för varor samt en viss jordbrukspolitik och inget mer.

Mot slutet av 1970-talet sker emellertid en förändring. EG döps om till EU. Den ”generalförsamling” som funnits och som bestått av representanter från de olika nationella parlamenten omvandlas till ett alldeles eget parlament - Europaparlamentet med direktvalda ledamöter i ett eget val. Språkbruket ändras, så nu talar man inte längre om ”EU-frågor” utan om ”Europa-frågor”. EU blir synonymt med Europa.

Samtidigt utvidgas EU:s tillämpningsområde. Man planerar för ett område där inte bara varor, utan även kapital, tjänster och arbetskraft skall kunna röra sig helt utan gränshinder. Och så småningom - i början av 1990-talet - utvidgas politiken med en gemensam utrikespolitik, en regionalpolitik, gemensam handelspolitik, en monetär union (EMU), en biståndspolitik, en forskningspolitik, en rymdpolitik osv. Kort sagt: mellan 1979 och 1999 sker en oerhörd tillväxt av hela EU-systemet och den politik som bedrivs inom EU.

Det är i detta perspektiv som den nya konstitutionen skall ses.

* Ibland har man två riksdagar (t ex senat och kongress, förbundsrad och förbundsrad), precis som vi i Sverige före 1970 hade två ”kammare”. Och ibland har man specialregler så att en given lag måste godkännas av båda ”kammarna” för att den skall bli giltig. Många lagar i USA måste t ex passera både senat och kongress för att träda i kraft. Men allt detta rubbar inte den huvudprincip som beskrivs i texten ovan.

** Det finns massor av specialfall och specialregler, men vad som här beskrivs är själva **huvudprincipen**.

* Majoriteten kan dock vara av många olika slag - det kan vara enkel majoritet (50%) eller kvalificerad majoritet (vanligen 67%) osv.

Kapitel II Ur EUs bakgrund

Man brukar säga att EU – eller EEC som det hette – bildades för att skapa fred i Europa. Det är till en viss del sant. När andra världskriget var slut hade Europa under kort tid genomlidit två oerhörda krig. Båda dessa, och dessutom kriget 1870-1871, innefattade ett krig mellan Tyskland och Frankrike. För många européer framstod spänningen mellan dessa två länder som huvudorsaken till Europas olyckliga utveckling.

Europas Förenta Stater

I de olika rörelser som framträdde efter kriget i slutet av 1940-talet var tanken på ett Europas Förenta Stater stark. Churchill pläderade för saken, och i bl a Storbritannien och Italien var det populärt att tala om ett framtida Europa som en federal stat. Tanken var att ”avskaffa nationerna”, och göra alla länder till delstater i en stor europeisk union. På detta sätt trodde man sig kunna garantera en framtid i fred i Europa.

Det är ett historiskt faktum att fredsfrågan spelade en stor roll för EUs bildande för cirka 50 år sedan. Och lika ovedersägligt är att i centrum för debatten stod (vad man då uppfattade som) de eviga konflikterna mellan Tyskland och Frankrike. Det är intressant att notera att flera av dem som nu inom EU kallas ”Europas fäder” kom från Elsass-Lothringen, det område som kastats mellan Tyskland och Frankrike.* De var alla män vars farfäder stridit i 1870-71 års krig, vars fäder kämpat i Flandern 1914-18 och vilka själva slagits i det andra världskriget. För dessa män (ty de vara alla män - det finns inga ”Europas mödrar”) måste kampen mellan Tyskland och Frankrike teta sig evig, oändlig och olycksbringande. Och den enda vägen till fred blev då att ena de båda länderna genom någon slags union. Här finns en av de viktiga drivkrafterna bakom EUs bildande.

En motvikt mot Sovjetunionen och kommunismen

Men det finns också en annan tråd som vävts in i EU-konstruktionen. Den nämns inte ofta nu (2004) men den fanns alltid med i svenska historieskrivningar om EU framställda före 1990, alltså före det blev aktuellt med ett svenskt medlemskap**. Den härleder EUs bildande till 1950-talets behov av att skapa en militär och politisk motvikt till ett allt mer aggressivt Sovjetunionen.

Kort efter krigsslutet hade nämligen tonen mellan de forna allierade skärpts, och en dramatisk försämring ägde rum 1948, då Sovjetunionen beslöt att blockera Västberlin för införsel av mat och förnödenheter.*** Samma år grep kommunisterna makten i Tjeckoslovakien, något som fick Churchill att tala om den ”järnridå” som sänkts över den europeiska scenen. De ökande motsättningarna ledde fram till bildandet av NATO – en försvarsallians mellan USA, Belgien, Holland, Luxemburg, Storbritannien, Irland, Frankrike, Italien, Danmark och Norge. En viktig detalj i bildandet var att den stat som låg närmast det sovjetiska hotet – Västtyskland - inte fick vara med. Med århundradets tragiska erfarenheter av en stark tysk armé ville varken Frankrike eller Storbritannien rusta upp Tyskland.

Schumanplanen

Med koreakrigets utbrott år 1950 skärptes konflikten mellan öst och väst ytterligare. Detta kom direkt att påverka utvecklingen i Europa.**** Amerikanarna menade att det skärpta läget krävde ett starkt försvar i Västtyskland, och för att kunna öka vapenproduktionen yrkade man att den fastställda stålkvoten på 11,1 miljoner ton skulle höjas. Helt naturligt var fransmännen föga tilltalade av detta, men Robert Schuman, den franske utrikesministern, kom upp med en plan***** som tillät en upprustning av den tyska industrin på ett sätt som inte hotade Frankrikes säkerhet.

Schumans förslag, som lades fram i Paris i maj 1950, gick ut på att slå samman fransk och tysk kol- och stålindustrier till en pool med ett gemensamt överstatligt kontrollorgan. Till denna pool skulle även andra (väst-)europeiska länder kunna ansluta sig. Genom det gemensamma kontrollorganet (den s.k. ”Höga Myndigheten” – det som senare blev EU-kommissionen) skulle alla deltagande länder ha insyn i verksamheten och detta skulle omöjliggöra krig mellan medlemsländerna. Det var viktigt, menade Schuman, att den ”Höga Myndigheten” stod relativt fri från de enskilda regeringarna och gavs makt att själv bestämma över tillverkning och försäljning av kol och stål.

Den Höga Myndigheten skulle vara ansvarigt gentemot en speciell Generalförsamling utsedd av ländernas parlament, och man skulle även skapa en rad utskott och kommittéer med representanter för arbetsgivare, fack, konsumentintressen och liknande. ”Schumanplanen” som den kom att kallas, förutsatte även att tullarna mellan länderna skulle avvecklas för att rent ekonomiskt knyta länderna närmare varandra.

Schumanplanen väckte positivt gensvar i BeNeLux-länderna, Italien och Tyskland och samtliga länder deltog i dess förverkligande 1952. Belgiens dåvarande premiärminister, Paul-Henrik Spaak, fick i uppdrag att utforma reglerna för fortsättningen, och 1956 lade han fram sin rapport som utvidgade samarbetet från enbart kol- och stål till hela ekonomin. Följande år, (1957) kunde de deltagande staterna underteckna grunddokumentet i Rom. Det kallas sedan Romfördraget och med detta bildades EEC.

EUs politiska dimension

Bakom EUs bildande fanns det alltså två motiv sammanvävda. Det gällde att stärka Västeuropa som en militär och politisk motvikt mot Sovjetunionen samtidigt som man måste skapa garantier för att en

tysk upprustning inte ännu en gång löpte amok. Det handlade både om fred, om upprustning och skapandet av ett antikommunistiskt block. Det är detta som förklarar den politiska inställningen hos många europeiska länder och partier under 1950-, 60-, och 70-talen. Traditionellt neutrala stater (som t ex Sverige och Schweiz) ansåg sig inte kunna gå med eftersom det innebar att man valde sida i det kalla kriget. Och bland socialdemokraterna, och inom vänstern i allmänhet, fanns en utbredd skepsis mot vad man uppfattade som en politisk högervändning i Romfördraget.

EECs politiska profil medförde att t ex det engelska Labourpartiet (som strax efter kriget varit mycket entusiastiska för ett federalt Europa) ända in på 1980-talet var skeptiska mot ett engelskt medlemskap. Tage Erlander skriver i sina memoarer hur han 1961 kallade de europeiska socialistpartierna till ett möte i Helsingör för att diskutera EEC-frågan. Problemet för Erlander (och Sverige) var om EEC var enbart en ekonomisk organisation, eller om den även var en politisk enhet. Erlander skriver:

”Om det var något jag lärde mig av dessa överläggningar var det att EEC var en politisk organisation. Det blev en upprepning av vad Paul-Henrik Spaak sagt tidigare: Nu måste alla ta ställning för eller emot kommunismen....Med dessa ord ringande i öronen läste jag Hallsteins broschyr om EEC. Där sägs nästan ordagrant samma sak: EEC var en försvarsorganisation mot kommunismen”

Det är denna märkliga historia som har danat EU. Det finns en tydlig strävan till **överstatlighet**, för att man tror (eller trodde) att detta var enda sättet att skapa fred mellan Europas stater. Det finns en klar **politisk inriktning** av projektet eftersom det skapades som en motvikt till Sovjetsystemet och kommunismen. Denna inriktning märks redan i de inledande paragraferna där man direkt utsäger att EU skall grundas på ”principerna om en marknadsekonomi med fri konkurrens”. Det är framförallt detta som gett EU dess politiska

profil – och som var orsaken till att Europas socialistpartier initieellt var så skeptiska till projektet. Slutligen finns hela tiden i bakgrunden en förebild i det **amerikanska systemet**, med en sammanhållen union, men med delstater som bibehåller ett visst mått av självständighet. Dessa tre element, sprungna ur andra världskrigets efterbörd, utgör de drivande krafterna bakom EUs utveckling.

* Fram till 1871 tillhörde det Frankrike. Därefter blev det tyskt till 1918, franskt till 1940, tyskt 1940-1945 och därefter åter franskt.

** Se tex Erik Carlheim Gyllenskiölds bok från 1987, kapitel 1, samt SNS bok av Ulf Bernitz (från 1993) också kapitel 1.

*** Saken klarades med den berömda ”luftbron” från väst. Blockaden hävdes av Stalin i maj 1949.

**** SE Gyllenskiöld sid 24-27.

***** Planens detaljer hade utarbetats av den franske finansexperten Jean Monnet. Både Schuman och Monnet fick senare en sådan historisk storhet att deras stoft vilar i Invaliddomen i Paris.

Kapitel III – Den nya konstitutionen

Vid EUs toppmöte i belgiska Laeken den 14-15 december 2001 beslöts att sammankalla till ett nytt toppmöte för att fastställa ett nytt fördrag för EU. Det senaste, antaget i NICE 1999, var då visserligen bara två år, men det ansågs redan föråldrat. EU-ledarna framhöll att man ville ha förslag på en mer effektiv beslutsordning och man ville att EU skulle bli mindre byråkratiskt och komma närmare folket. Den inte utsagda meningen var att alla de fördrag som EU byggde på (Rom, Enhetsakten, Maastricht, Amsterdam, Nice) skulle slås samman till en enhetlig text som skulle utgöra unionens verkliga **grundlag eller konstitution**.*

Istället för att utarbeta konstitutionen med företrädare för de olika staterna, så utsåg man ett **”konvent”** på ungefär 100 personer för att ge ett textförslag. Där fanns ett presidium (15 st, dock ingen svensk), representanter för EU-parlamentet (16 ordinarie + 16 suppleanter, dock ingen svensk), 13 observatörer från EUs institutioner (dock ingen svensk), ett sekretariat på 19 personer (dock ingen svensk) samt 1 representant för varje regering (+ en suppleant) samt 2 från varje nationellt parlament (+2 suppleanter). Genom detta sista krav fick Sverige tre ordinarie platser samt 3 suppleanter i konventet.*

Konventet överlämnade sitt förslag den 20/6 2003**. Det innefattar bortåt 300 sidor text uppdelade på olika avdelningar. Det var meningen att det slutgiltigt skulle antas vid ett toppmöte i december 2003 i Bryssel, men ledarna för medlemsländerna kunde inte enas. Av den anledningen gjorde man några smärre ändringar i texten och man planerar nu** att anta det hela vid ett toppmöte i oktober 2004 i Rom. Därefter skall det godkännas av samtliga länders parlament innan det träder i kraft.

Vad innehåller konstitutionen?

Hela konstitutionen är ett omfångsrikt aktstycke som innehåller cirka 450 olika artiklar (59 i avdelning I, 54 i avdelning II, 342 i avdelning III samt 7 i det avslutande avdelning IV). De flesta artiklar innehåller dessutom underartiklar och specialbestämmelser, liksom hänvisningar till speciella röstförfaranden. Även om det är en viss förenkling i förhållande till nuvarande fördragsmassa, så rör det sig om en text som man måste ägna åtskilliga dagar för att tränga igenom. Skall man förstå och kunna den i alla dess detaljer krävs att man ägnar sig åt den på heltid åtminstone något halvår.

Men huvudinnehållet går emellertid ganska lätt att beskriva. Huvudmassan av bestämmelser och text är helt naturligt summan av de tidigare fördragen som bara ordnats på ett (något) enklare sätt. Det hela är något mer lättläst än de tidigare fördragen, även om det sannerligen inte är fråga om ett kristallklart dokument. Var de exakta gränserna går mellan EUs makt och de enskilda staterna är synnerligen oklart.

Det finns också ett antal förändringar i förhållande till tidigare. Dessa är av blandad karaktär, några är stora och några små, några berör på ett direkt sätt unionens (och medlemsländernas) maktbefogenheter, medan andra förändringar är av mer symbolisk karaktär.

Unionens mål ändras något

Här har lite ändringar skett. Unionen skall fortfarande (Artikel I-3) erbjuda en "social marknadsekonomi" med "fri och icke snedvriden konkurrens". Till målen har man nu fogat även "prisstabilitet", men man skall också främja "full sysselsättning" (tidigare fanns ej prisstabilitet och man strävade endast efter en "hög" sysselsättning.

Av större betydelse är kanske att man redan i artikel I-4 skriver in kravet på "etableringsfrihet". Tidigare fanns här endast fri rörlighet för varor, kapital, tjänster och personer, och tillägget av etableringsfriheten har direkt tillämpning på den svenska diskussionen om det s.k. "tjänstedirektivet".

EU-rätten blir överordnad,

I artikel I-6 kommer en av grundlagens verkligt hårda punkter. Där skriver man in att unionsrätten skall ha företräde framför medlemsstaternas rätt. Det är med detta alltså fullständigt klart att på varje område där EU utövar sina befogenheter så tar EU-lagar och förordningar över svensk rätt, inklusive svensk grundlag. Detta är en nyhet även om EU-domstolens* beslut tidigare accepterats som överordnad svenska domstolars beslut. Som statsvetare framhållit är det emellertid en helt annan sak att acceptera enskilda beslut än att – som nu sker - skriva under en ordning som alltid skall gälla på alla områden.

majoritetsbeslut och medbestämmande blir regeln,

Som påpekats fattades från början så gott som alla beslut i EU med enhällighet och EU-parlamentets uppgift vara blott att avge en till intet förpliktande åsikt. Nu ändras detta så att så gott som alla beslut blir majoritetsbeslut och EU-parlamentet ges medbestämmanderätt över (nästan) hela fältet.

reglerna för kvalificerad majoritet förändras,

Tidigare baserades reglerna för kvalificerad majoritet enbart på rösterna i ministerrådet. Nu för man även in befolkningens storlek som ett kriterium. Nu krävs 55% av ministerrådets medlemmar samt minst 65% av befolkningen för att uppnå kvalificerad majoritet.

unionen blir en juridisk person,

I nästa artikel, I-7, kommer så beslutet att göra unionen en egen "juridisk person". Det betyder att unionen s.a.s. frigör sig från sina föräldrar – de enskilda staterna- och börjar leva sitt eget liv. Unionen kan nu själv låna pengar, teckna internationella avtal osv osv.

symbolerna fastställs,

Och så i artikel I-8 fastställer man symbolerna. Det skall finnas en "unionens flagga", en "unionens hymn" ett motto, en högtidsdag (den 9:e maj som skall firas i hela unionen) och som kronan på verket beslutar man att "Unionens mynt skall vara euron."

och makten vidgas.

och så, konkretiserat i mängder av ändrade skrivningar, vidgar man unionens makt. Det handlar om nya områden som man lägger till de gamla, det handlar om att man kraftigt vidgar de områden som beslutas med majoritet (och minskar områdena med enhällighet), det handlar om skrivningar där ordalydelsen ändrats till att bli mer "skarp" och det handlar om att skapa områden där gränserna för unionens makt gör mer otydlig.

Det finns förvisso avsnitt i konstitutionen som går i annan riktning. Så skall man t ex höra de nationella parlamenten innan vissa beslut tas, (och om tillräckligt många parlament reagerar så kan man återförvisa ett lagförslag till kommissionen) och man inför även en paragraf som reglerar förhållandena om ett land vill träda ut ur unionen. Så det finns saker som faktiskt återför makt från EU-systemet till nationerna. Men de är undantag. Huvudregeln i den nya konstitutionen är att överföra ny beslutanderätt till EU – och den rätten tas från de nationella parlamenten, t ex den svenska riksdagen.

Varför blev konstitutionen som den blev?

Det kan vara intressant att nu, då innehållet är känt, ställa frågan om konventets drivkrafter. Varför blev det som det blev? Varför tog man t ex inte tillfället och skrotade den kostsamma jordbrukspolitiken. Varför återinförde man t ex inte nationalstaternas makt över sin egen alkoholpolitik? Varför minskade man inte den oändligt snåriga byråkratin och varför kapade man inte bort alla onödiga detaljregleringar som karaktäriserar EU? Kort sagt: varför blev den huvudsakliga förändringen den att öka EUs makt och inget annat? Låt oss gå tio år tillbaka i tiden.

Bläcket i Maastrichtfördragets underskrifter hade knappt hunnit torka förrän det konstitutionella utskottet i EU-parlamentet den 24/1 1994 antog en resolution. Där föreslog man en helt ny **grundlag** för EU. Några av huvudpunkterna i utskottets förslag var:

1. Kravet på enhällighet skall försvinna. De flesta (eller alla) EU-beslut skall antas med majoritet. Enskilda länders vetorätt skall upphöra.
2. Beslut skall fattas i ett tvåkammerssystem enligt amerikansk förebild. En kammare (Parlamentet) skall representera "folket" och vara direktvalt. En annan (Ministerrådet) skall representera staterna. Båda kamrarnas bifall skall krävas för att en EU-lag skall kunna antas.
3. I den nya grundlagen skall EU-rättens överhöghet skrivas in klart och tydligt.
4. En president skall väljas för en period av 1-3 år.
5. I ministerrådet skall de små staternas makt försvagas genom att även befolkningens storlek införs som kriterium vid omröstningarna.
6. EU-kommissionen blir en slags regering vars chef (ordföranden) inte kan tillsättas utan godkännande av EU-parlamentet.
7. Den gemensamma försvarspolitiken skrivs in och reglerna för enhällighet om utrikespolitiska beslut stryks.

Tio år har nu gått sedan utskottets förslag presenterades. Vi kan nu konstatera att det föreliggande förslaget till ny grundlag för EU ser ut bra precis som EU-utskottet ville. Punkterna ovan fångar i allt väsentligt vad förslaget till ny grundlag innehåller. I viss mening handlar det bara om en fortsättning på EUs traditionella utveckling, men samtidigt är förändringarna sådana, att de markerar en kvalitativ förändring övergång. Med Maastricht-fördraget ändrades EU från att främst vara en tull- och jordbruksunion till att bli en politisk union. Med det nuvarande förslaget till grundlag ändras EU från att vara en politisk union till att bli mer av en egen statsbildning.

Att utskottets alla krav utgör de viktigaste nyheterna i konstitutionen illustrerar även en annan sak, nämligen att det är EU själv som styr EUs utveckling. Från början var det representanter från medlemsländerna som träffades och kom överens om hur EU skulle utvecklas. Nu finns vid alla toppmöten (och i synnerhet vid denna konstitutionsförberedande) en rad företrädare för EU-kommission och EU-parlament närvarande. De har ett eget intresse. Precis som en nation ständigt söker vinna egna fördelar i en förhandling så främjar EU-institutionernas sitt egenintresse. Och det är mer exakt att utvidga EUs makt på nationalstaternas bekostnad.

Det finns en mycket intressant beskrivning av hur detta gått till. Den är skriven av en EU-entusiast och framträdande representant för Tony Blairs New Labour, Richard Corbett. I en bok beskriver han hur man redan på 1970-talet var på det klara över att om man skapade ett EU-parlament (vilket man gjorde 1979) skulle detta ”bli ett parlament vars främsta lojalitet var Europa”. Ledamöterna av EU-parlament skulle bli helt beroende av detta parlaments framgång för den egna karriären, och därför skulle man helt naturligt arbeta för att öka parlamentets makt, inflytande och popularitet i Europa.

Corbett beskriver hur detta sker stegvis, hur EU-parlamentarikerna mindre och mindre ser sig som representanter för sitt land, och mer

och mer som företrädare för EU och ”Europa-tanken”. Han beskriver hur EGs omvandling till EU genom Maastrichtavtalet initierades av ett nätverk (”Krokodilklubben”- vilken fortfarande existerar) av EU-parlamentariker som envetet drev på utvecklingen. Hans skildring av Amsterdamfördragets tillkomst är avslöjande. Fördraget förbereddes av en arbetsgrupp. Där ingick representanter från medlemsstaterna plus företrädare för EU-kommission och EU-parlament. Men medan nationernas representanter träffades utan att på förhand ha kommit överens om vad som skulle beslutas, så hade både kommission och EU-parlamentets representanter en klar uppfattning om vad som borde göras, och vilka förslag som skulle ställas. Corbett noterar att kommission och parlament genom denna klara strategi blev de som satte agendan för mötena och i realiteten bestämde vad som överhuvud skulle diskuteras.

Han beskriver även hur EU-parlamentets ledamöter listigt kunde utnyttja det faktum att de hade två representanter. Den ene talade i början av mötena och introducerade därmed ett antal frågor som krävde kommentarer. Den andre begärde ordet i slutet av mötena och kunde på så sätt summera diskussionen. Allt var, enligt Corbett, mycket noga planlagt.

EUs makt har kunnat ökas eftersom det aldrig funnits någon ordentlig demokratisk och medborgerlig kontroll över vad som skett. Allmänheten har inte upplysts – och fått diskutera – den allmänna färdriktningen. Systemet beskrivs kanske mest träffande av det svar som Luxemburgs premiärminister Jean- Claude Juncker gav Der Spiegel på en fråga hur EU egentligen styrs*:

”Vi bestämmer någonting, låter det ligga ett tag och väntar och ser vad som händer. Om ingen protesterar, därför att de flesta inte vet vad som blivit beslutat, så fortsätter vi steg för steg, tills det inte finns någon återvändo” (Citat från The Economist 2002)

Sällan har EU-systemet beskrivits med en sådan hänsynslös uppriktighet.

* Här och i de följande kapitlen används orden ”konstitution” och ”grundlag” (och ibland även ”författning”) som synonyma begrepp.

* Bland dessa var en suppleant, Kenneth Kvist (v) från början vad man brukar kalla ”EU-kritiker”. Enligt DN 4/10 2004 ändrade han dock uppfattning och räknas nu, liksom alla de övriga svenska representanterna i konventet, till EU-entusiasterna.

** Detta datum är av intresse såtillvida att förslaget till ny konstitution var helt okänt vid tiden för det svenska riksdagsvalet 2002. Sittande riksdag har därför inte i någon mån valts efter inställningen i denna fråga.

** Detta skrivs den 12 oktober 2004.

* Den heter egentligen fortfarande ”EG-domstolen”.

* Citerat från Johan Norbergs uppsats ”En liberal Europa-vision bortom EU-centralismen” i ”Vägval för Europa” sid 31

Kapitel IV Vad skall (och får) EU besluta?

EU får bara besluta och lagstifta i frågor där medlemsstaterna givit unionen rätt att besluta. Detta är den viktigaste skillnaden mellan unionen och en vanlig nation. I en vanlig parlamentarisk demokrati, finns det i princip inga gränser för vad parlamentet kan besluta. Vissa beslut kan kanske kräva en grundlagsändring för att vara lagligt, men i princip gäller att det folkvalda parlamentet får lagstifta om vad som helst, om stort och om smått. Men detta gäller alltså inte EU, och detta är den enskilt kanske viktigaste faktorn som gör att EU - även om konstitutionen antas - inte är en färdigutvecklad stat.

Flytande gränser

Men vad exakt får då EU besluta? Innan vi beskriver de olika områdena, kan det vara på sin plats att påpeka något mycket väsentligt, nämligen att de exakta gränserna är mycket flytande. EU får t ex besluta om frågor som rör ”den inre marknaden”. Men vad exakt är detta? Låt oss ta till exempel frågan om ”stopplagen” för privatisering av svenska sjukhus. På goda grunder kan man hävda att sjukvård är en tjänst som andra, och att EUs konkurrensregler därför får tillämpas. Detta skulle i så fall betyda att EU-domstolen kan komma att ogiltigförklara den svenska lagen med hänvisning till konkurrensrätten. Samma sak gäller faktiskt stora delar av den offentliga sektorn: i princip finns det ingen juridisk klartext som hindrar att EU-domstolen ingriper mot de offentligfinansierade skolsystemen, det statliga presstödet eller något liknande.

Gränsen för vad som är EUs befogenheter eller inte är flytande och i hög grad en politisk fråga. Att EU t ex inte tagit upp den offentligfinansierade sjukvården till prövning beror inte på juridiska hinder, utan för att man inser att det är politiskt omöjligt – idag! Men i ett annat politiskt läge kan man mycket väl komma att pröva denna och liknande frågor.

Konstitutionen klargör befogenheterna..

Den nya konstitutionen innehåller emellertid en rätt klar uppdelning av de olika områden där EU kan fatta beslut. Här innebär konstitutionen en väsentlig förbättring – i de äldre fördragen var det hart när omöjligt att få en överblick över den samlade massan befogenheter. I konstitutionen delar man in befogenheterna i fem olika kategorier:

EUs exklusiva befogenheter

EUs delade befogenheter

EUs samordnade aktioner

EUs stödjande och kompletterande politik

EUs gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken

De exklusiva befogenheterna

Då det gäller de exklusiva befogenheterna är skrivningarna entydiga. Inom dessa områden får **endast** unionen lagstifta och anta bindande rättsakter. (Artikel I-11:1). De enskilda medlemsstaterna får överhuvud inte lagstifta inom dessa områden, såvida inte unionen ger ett särskilt bemyndigande. Dessa områden är:

Frågor om tullunionen

Konkurrensregler för den inre marknaden

Handelspolitiken

Bevarandet av havens marina resurser

Penningpolitiken (för de länder som har euron som valuta)

Det är inte glasklart vad dessa områden täcker in. Då det gäller t ex ”bevarandet av havens resurser” borde det t ex innebära att ett land inte får lagstifta om t ex fiskekvoter eller annat – inte ens inom sina egna gränser. Men säker kan ingen vara – i sista hand är det EU-domstolen som bestämmer exakt vad som omfattas av de olika kategorierna.

De delade befogenheterna

I princip innebar de exklusiva befogenheterna ingen förändring i förhållande till tidigare fördrag – bortsett från att EUs maktbefogenheter nu uttrycks mer rakt på sak. Den stora förändringen sker inom området med ”delade befogenheter”. Här skrivs i konstitutionen att både medlemstaterna och unionen får stifta lagar. Men, skriver man, ”*Medlemstaterna skall utöva sin befogenhet i den mån som unionen inte utövar sin befogenhet...*” (Artikel I-11:2).

I klartext betyder detta att unionen har företrädesrätt inom området. Om unionen beslutar att stifta en lag går den före medlemstaternas. Om unionen inte stiftar en lag står det medlemsstaterna fritt att själva bestämma över området. Unionen har så att säga ”första tjing” på lagstiftningen. Men om unionen inte tar den chansen, eller hindras från att ta den, så blir beslutsrätten kvar hos medlemsländerna.

Till de delade befogenheterna hör följande områden:

Inre marknaden (utom konkurrensregler)

Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning

Jordbruk och fiske (utom bevarandet av marina resurser)

Miljö

Konsumentskydd

Transport

Transeuropeiska nät

Energi

Området med frihet, säkerhet och rättvisa (Straffrättsligt samarbete, europol mm)

Gemensamma angelägenheter vad avser folkhälsa.

Som framgår kan huvuddelen av vad vi kallar politik sorteras in under dessa ”delade” befogenheter. Det betyder att EU ges en slags primärrätt vad gäller all lagstiftning inom dessa.

Det finns f.ö. en intressant koppling mellan den delade kompetensen

och övergången från enhällighetsbeslut till majoritetsbeslut. Så länge som enhällighet krävs kan ett medlemsland hindra EU från att överhuvud lägga sig i området. Det betyder att de enskilda länderna ges möjlighet att självständigt avgöra var beslutsrätten skall ligga. Om man övergår till majoritetsbeslut kan ett enskilt land, t ex Sverige, inte längre hindra EU att ta över och stifta lagar för området. Enhällighet eller majoritet är alltså avgörande för våra möjligheter att avgöra hur mycket beslutsrätt som skall flyttas från riksdag till EUs institutioner

Samordning av sysselsättningspolitik och den ekonomiska politiken

Den ”samordning” man här talar om handlar till största delen om att kommission och råd antar ”Allmänna riktlinjer” för politiken. Det handlar alltså om allmänna rekommendationer, och inte om tvingande lagar. (Annat än för dem som har euron som valuta.) Det är osäkert hur mycket politiken *de facto* påverkas av dessa allmänna riktlinjer. (Den ekonomiska politiken berörs närmare i nästa kapitel.)

Områden för stödjande, samordnande eller kompletterande åtgärder

Unionen ges slutligen rätt till stödjande (etc) åtgärder inom följande områden:

Hälsoskydd

Industri

Kultur

Turism

Utbildning, ungdom, idrott och yrkesutbildning

Räddningstjänst

Administrativt samarbete

Här skrev man i den första versionen av konstitutionen att dessa kompletterade åtgärder inte fick leda till harmonisering av medlems-

staternas egna lagar, men denna begränsning togs bort i den slutliga versionen.

Vilka befogenheter har unionen egentligen?

Ty till det ovanstående skall läggas att det finns ytterligare områden (t ex inom forskning och då det gäller en europeisk rymdpolitik) där EU får besluta, men som inte kan inrymmas i någon av ovanstående kategorier. Och slutligen finns den s.k. ”flexibilitetsklausulen” som säger att om EU vill lägga ytterligare områden under sig så går det utmärkt - förutsatt att Rådet kan besluta om saken med enhällighet.

Huvudslutsatsen blir dock tydlig: EU har mycket vidsträckta befogenheter. När man lägger samman alla områden visar det sig att EU får besluta inom snart sagt alla områden av det politiska livet. FN, OECD och andra organisationer kan på intet sätt mäta sig med EU då det gäller befogenheter att handla på politikens vidsträckta fält.

Kapitel V Konstitutionen och den ekonomiska politiken

Med ”marknadsekonomi” i grundlagen

Ett av de mest säregna dragen i EUs konstitution är att man skriver in vilken ekonomisk politik som skall föras. Ursprunget till detta återfinns redan i Romfördraget, och bär tydliga spår av unionens ursprung i en politisk allians riktad mot de kommunistiska staterna med Sovjet i spetsen. I Romtraktaten formulerades detta som att unionen skall ..”*föra en ekonomisk politik som baseras på en nära samordning av medlemsstaternas ekonomiska politik ... och som bedrivs enligt principerna om en öppen marknadsekonomi med fri konkurrens.*”

Nu kan man naturligtvis diskutera i vad mån detta med ”marknadsekonomi” och ”fri konkurrens” är bra eller ej. Troligen är det få som efter planhushållningens snöpliga misslyckande i de forna kommuniststaterna hävdar att konkurrens och marknadsekonomi är helt fel. Men poängen är inte detta, utan det faktum att dessa ord skrivs i en författning som uttryckligen ställs över den svenska grundlagen. Ingen annanstans (bland demokratiska stater) skriver man in krav på den ekonomiska politiken i själva grundlagen, lika lite som man skriver in t ex att det skall finnas en stor och väl fungerande offentlig sektor eller liknande. Det vanliga är att en grundlag ger demokratins spelregler – yttrandefrihet, fria val osv- och att man sedan överlåter åt det politiska systemet att fritt utforma den ekonomiska politik man vill.

De inledande orden om marknadsekonomi och fri konkurrens återfinns även, med smärre justeringar, i den nya grundlagen.* De konkretiseras sedan på en rad ställen i artiklar om (förbjudna) statsstöd, om etableringsfrihet, om varor, tjänsters, kapitals fria

rörlighet osv. Och det är troligen dessa rent ekonomiska artiklar – syftande att skapa en verkligt inre marknad – som haft det största inflytandet på hur EU har påverkat människors vardag inom EU. Det är med hänvisning till konkurrensreglerna som EU utfärdat direktiv som syftar att bryta upp statliga monopol t ex inom post, tele, kommunikationer osv. Och det är med hänvisning till konkurrensprinciperna som man förbjudit införselkvoter för alkohol, ifrågasatt systembolagets existens och som gör att man också varit inne och prövar ”lagligheten” i t ex det svenska presstödet.

Det är i alla anseenden berättigat att ifrågasätta denna aspekt av EU-samarbetet. Ty vad finns det egentligen för skäl för EU att lägga sig i om Grekland vill ordna sin telekommunikation genom ett statligt bolag eller öppna det för konkurrens från privata företag? EU anser sig veta att det alltid blir mer (ekonomiskt) effektivt med privat konkurrens, men om nu grekerna vill ha ett trögt och ineffektivt statligt monopol, vad finns det då egentligen för överordnad mening med att förvägra dem den rätten. Om medborgarna i fria val väljer en politik som för andra ter sig som irrationell (med avseende på den ekonomiska effektiviteten) - skall andra då ges rätt att korrigera ”misstagen”?

Likformigheten

Det finns en annan – och egentligen mer fundamental – kritik att rikta mot EUs konkurrenspolitik. Den går nämligen ut på att **likställa** politiken i de olika länderna. Det skall inte finnas olika definitioner på t ex tandkräm i de olika länderna, utan det som saluförs som tandkräm i ett land skall även få saluföras som det i ett annat. Men detta krav på likformighet inverkar föga på konkurrensen. Det viktiga är att ett land inte diskriminerar mot andra länders medborgare eller företag. Om Sverige sedan har en speciell definition av (och krav på) tandkräm eller korb betyder lite eller inget, det viktiga är att Sverige tillåter utländska företag att konkurrera på samma villkor som de svenska,

dvs utländska företag får gärna sälja på den svenska marknaden – bara den tandkräm de säljer uppfyller de svenska kraven. Och samma gäller givetvis för svenska företag: de får gärna sälja sina produkter på andra marknader bara de uppfyller de krav som t ex den tyska regeringen ställer på tex bilars säkerhetsutrustning eller liknande.

Det är denna icke-diskriminering som är det viktiga, inte likformigheten. Hela EUs politik vilar här på en missuppfattning om vad som ger ekonomisk effektivitet och framgång. Det finns visserligen ekonomiska vinster att göra på att likställa alla regler*, men dessa är utomordentligt små jämfört med de vinster som görs genom den konkurrens som kommer av icke-diskriminering. Om svenska staten skulle medvetet gynna (enbart) **svenska** korbiltverkare och förbjuda andra EU-länders korbiltfabrikanter att sälja i Sverige, så skulle den ekonomiska dynamiken ovillkorligen skadas. Att däremot rikta speciellt svensk krav till alla tillverkare (på tex kötthalt eller liknande) oavsett hemland men inom denna ram tillåta fri konkurrens, betyder ytterst lite.

Just denna enkla sanning missas helt i EUs grundlag. Där kräver man på område efter område samma regler, samma definition på yrkesbehörighet (för läkare och liknande), samma villkor för regionalpolitiken, transportpolitiken osv. Till ingen ekonomisk nytta, men till stort men för demokratin och självbestämmandet.

Har något ändrats?

Ett utomordentligt viktigt förhållande är att ingen idag kan förutsäga hur långt EUs lagstiftning inom detta område kommer att gå. Hur mycket makt överlämnar vi till EU, då vi godkänner dessa konkurrensprinciper? Det vet ingen. Idag handlar det om alkohol, men det finns inget som hindrar att EU en dag tar upp t ex den svenska sjukvården och förklarar att vår offentliga sjukvård (eller t.o.m. de offentliga och avgiftsfria skolorna) strider mot konkurrensreglerna.

Det låter kanske som ren skrämselfpropaganda, men det är inte på det viset. När vi väl godkänner EU-domstolen som överdomstol för alla frågor som rör EUs befogenheter, så vet vi inte hur långt man kommer att gå.

Tjänstedirektivet

Ett aktuellt exempel, som debatterades livligt i samband med EU-parlamentsvalen, är det s.k. tjänstedirektivet**. Det handlar om att ge ”tjänster” samma behandling som varor. Om ett företag som producerar en tjänst, t ex byggnadsarbete eller ett tandläkarföretag, är godkänt i ett land så skall det automatiskt godkännas i ett annat. Hemlandets regler skall alltså gälla, inte det land som man opererar i.

Detta låter oskyldigt, men om inga restriktioner omger denna regel så försvinner t ex Systembolagets monopol, Apoteksbolaget och liknande inrättningar. Och den svenska modellen med kollektivavtal blir verkningslös eftersom att företag utan vidare kan flytta sitt huvudkontor till ett land med lägre löner, sämre trygghetslagar etc. Därefter kan företaget hyra in arbetare från detta land att arbeta i Sverige. Med ett sådant direktiv är det även osäkert om sådana saker som skattefinansierad sjukvård och presstöd kommer att finnas kvar.

Med hjälp av tjänstedirektivet kan alltså i princip hela det svenska välfärdssamhället göras om, oavsett om svenska folket vill det eller ej. Fackets starka ställning, kollektivavtalen och arbetsrätten kan sättas ur spel, och grunden för den svenska jämlikheten raseras. Ungefär så framställs det också av LO i Sverige som manat till kamp mot detta direktiv: ”Direktivet omfattar allt från städning, byggnadsarbete och diverse entreprenader till datakonsulter, apotek och spelbolag. Den som arbetar i ett restaurangkök kan utsättas för låglönekonkurrens liksom den som lägger asfalt.” så skriver ett antal fackförbund i broschyren ”Flagga inte ut den svenska modellen!”

Men vem upplystes om detta när svenskarna röstade för ett EU-medlemskap? Tvärtom försäkrade man då att t ex de svenska kollektivavtalen (och Systembolaget) alls inte var hotade. Nu stod visserligen i fördraget att varor och tjänster skulle röra sig fritt inom EU, men inte någon hade en aning om att det konkreta utfallet av detta skulle konkretiseras som det tjänstedirektiv vi nu ser.

Ty när principerna från det 50 år gamla Romfördraget skall konkretiseras så har man steg för steg flyttat makten från de nationella parlamenten. När Romfördraget ingicks skulle man ”*gradvis avveckla*” inskränkningar i etableringsfriheten för medborgare från andra länder. Men man var noga med att betona att etableringen skulle ske ”*på de villkor som etableringslandets lagstiftning föreskriver för egna medborgare*”. Det krävdes enhällighet för allt som i någon stat ”*reglerades i lag*”. Dvs om det fanns en lag om t ex ett Apoteksmonopol så kunde detta inte ändras av andra länder.

Med de efterföljande fördragen suddas alla dessa begränsningar ut, en efter en, tyst och omärkligt, men medvetet. I förslaget till konstitution beslutar man med majoritet, utan några förbehåll, och alla ”*inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster skall förbjudas*”.

I EU hade naturligtvis både parlament och råd möjlighet att på ett tidigt stadium styra in direktivet mot en annan inriktning, men betrakta (i tabblån nedan) hur ärendet behandlades i EUs institutioner:

Tjänstedirektivets väg genom EUs institutioner

24/3 2000. Stats- och regeringscheferna i EU uppmanar kommissionen att utarbeta en strategi för att avskaffa hinder för tjänsters fria rörlighet.

29/12 2000. Kommissionen lägger fram sin strategi (KOM, 2000,888)

12/3 2001. Rådet behandlar och stöder kommissionens förslag

13/6 2001 EUs regionkommitté behandlar och stöder förslaget

4/10 2001 EU-parlamentet behandlar och stöder förslaget

28/11 2001 EUs Sociala och Ekonomiska Kommitte behandlar och stöder förslaget

11/4 2002. Nytt meddelande (KOM, 2002, 171) från kommissionen ”Att uppfylla löftena”

21/5 2002 Rådet behandlar och stöder kommissionens förslag

18/7 2002 Ekonomiska och sociala kommittén behandlar och stöder förslaget

3/12 2002 Parlamentets ekonomiska utskott behandlar och stöder förslaget

13/2 2003 EU-parlamentet behandlar och godkänner (304 röster mot 17) kommissionens förslag.

13/1 2004 Kommissionen kommer med sitt slutliga förslag till Tjänstedirektiv på basis av de två tidigare meddelandena.

Redan i den första plan som kommissionen lade fram 2001 var det klart att ”principen om ömsesidigt erkännande” skulle vara vägledande för det direktiv som så småningom skulle utarbetas. Trots detta rann (som framgår ovan) kommissionens planer igenom EUs alla instanser utan att möta något motstånd. Tvärtom, då man tar del av vad råd, kommittéer och parlament uttryckt, så framkommer där snarast att man anser att kommissionen varit för långsam, för försiktig och att man borde gå snabbare fram. Ingen klocka ringer någonstans mellan åren 2001 och 2004. Det är först när direktivet ligger på bordet som t ex Europafacket reagerar.

De inledande orden om en marknadsekonomi med fri konkurrens är inga tomma ord. Många inom den socialistiska rörelsen i västeuropa tror att EU kommer att utveckla en ”social dimension” som kan vara en motvikt mot denna marknadspolitik. Detta är ännu så länge osett, klart är bara att den ekonomiska politik som EU bedriver är ganska entydigt inriktad på att främja markandslösningar och likformighet inom det ekonomiska området.

* Man skriver att man vill ha en ”social marknadsekonomi” och lägger sedan till vissa underkrav, t ex prisstabilitet och att man skall sträva efter full sysselsättning.

* Det har att göra med att om alla regler är lika så kan produkter produceras i stora enheter och man kan göra s.k. stordriftsvinster.

** För en mer utförlig beskrivning av hur detta direktiv vandrat genom EUs institutioner, se Vägval för Europa (red H Dahlsson) sid 104-107

Kapitel VI- Den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken

Kan alliansfriheten bevaras?

”En viktig förutsättning för medlemskap var att Sverige även som medlem avsåg att stå utanför alla militärallianser eller annat förpliktande militärt samarbete med andra stater.”

(Citat ur den broschyr om EU-avtalet som Utrikesdepartementet gav ut inför omröstningen om medlemskap 1994.)

Ett gemensamt försvar inom EU har egentligen varit en aktualitet ända sedan 1950-talet. Då övergavs emellertid dessa planer, främst på grund av motstånd från Frankrike. Idén om en gemensam politik utåt för EU levde emellertid kvar, och i och med Maastrichtavtalet infördes långtgående bestämmelser om en ”gemensam utrikes- och säkerhetspolitik”.

Maastrichtavtalet innebar stora problem för Sveriges traditionella neutralitetspolitik. I fördraget skrev man nämligen klart ut att EU skulle ”på lång sikt” utforma en gemensam försvarspolitik som, skrev man, ”med tiden skulle kunna” leda till ett gemensamt försvar. Det var dunkla meningar, och just detta gjorde att man i svensk debatt kunde hävda att vi bibehöll vår militära alliansfrihet trots, EU-medlemskapet. I den broschyr inför omröstningen som sändes ut till alla hushåll betonade regeringen detta: EUs gemensamma säkerhetspolitik gick inte så långt att den var oförenlig med vår militära alliansfrihet.

Nu är just samarbetet inom säkerhetspolitiken ett område där den nya konstitutionen medför klart skärpta skrivningar. Redan i Nice-fördraget inleddes skärpningen. Då tog man bort skrivningen om ”lång sikt” och skrev att det ”gradvis” skulle utformas en gemensam försvarspolitik. I det nuvarande förslaget skriver man direkt (Gamla

versionen art. 40:2) att *”Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken skall omfatta den gradvisa utformningen av unionens gemensamma försvarspolitik. Den kommer att leda till ett gemensamt försvar så snart det Europeiska Rådet med enhällighet beslutat om detta.”*

Nu är det alltså inte längre fråga om något som eventuellt skall kunna ske på lång sikt, utan något som skall genomföras. Frågan om ett gemensamt försvar är därmed avgjord: om man accepterar principen som den skrivs ovan har man godkänt att det kommer att utvecklas ett gemensamt försvar. Den svenska regeringen hävdar fortfarande att detta är helt förenligt med svensk militär alliansfrihet eftersom det krävs enhällighet (i Rådet) för att genomföra det gemensamma försvaret. Men detta är en svag förklaring, ty om man skriver under den ovanstående paragrafen har man förpliktigt sig att (i framtiden) besluta om ett gemensamt försvar. Och hur detta skall förenas med den svenska militära alliansfriheten är omöjligt att inse.

Till detta kommer att skrivningarna skärps betydligt på en rad andra punkter. Man inför t ex en *”solidaritetsklausul”*. (Nya I-41:7) där det heter att *”Om en medlemsstat utsätts för ett väpnat angrepp på sitt territorium är de övriga medlemsstaterna skyldiga att ge den stöd och bistånd med alla till buds stående medel i enlighet med artikel 51 i Förenta Nationernas stadga. Detta skall inte påverka den särskilda karaktären hos vissa medlemsstaters säkerhets- och försvarspolitik.*

Hur nu detta kan förenas med *”militär alliansfrihet”* är verkligen en gåta. Ty denna paragraf (som är ny) säger ju klart ut att man är skyldig att *”med alla till buds stående medel”* bistå ett medlemsland som utsätts för ett väpnat angrepp. Men då är man ju inte längre militärt alliansfritt. Det finns visserligen en teoretisk möjligheten att välja *hur* landet i fråga skall bistås, men *att* man skall hjälpa till, dvs ta sida i en militär konflikt är klart. Hänvisningen till FNs stadga betyder i sammanhanget mindre, eftersom det inte sägs att man skall följa FNs

tolkning, resolution eller rekommendation, utan att biståndet skall ske *”i enlighet med”* FNs stadga. Att detta innebär ett avsteg från vår militära alliansfrihet är svårt att förneka, och

Som om inte allt detta vore nog, så skriver man in att *”medlemsstaterna skall förbinda sig till att gradvis förbättra sina militära resurser”*. Detta kan naturligtvis avfärdas, genom att hävda att orden är till intet förpliktande. Men om vi skriver under detta har vi faktiskt förbundet oss att *”gradvis förbättra”* våra militära resurser, och vi har gett EU-domstolen rätt att avgöra om vi uppfyller detta eller inte. Låt oss anta att vår riksdag en vacker dag beslutar att halvera vår försvarskapacitet men att någon överklagar detta till EU-domstolen. Då har den makt att ogiltigförklara riksdagens beslut, eller döma Sverige till böter för brott mot fördraget.

En mer betänklig del är även de tydliga skrivningarna om samarbete om försvarsmaterial, där det heter att man skall inrätta en gemensam byrå för försvarsmaterial, forskning och militära resurser. Byrån skall *”i förekommande fall genomföra varje lämplig åtgärd för att stärka försvarssektorns industriella och tekniska bas, delta i fastställandet av en europeisk politik för resurser och försvarsmaterial”*. Den skall också *”bidra till att fastställa målen för medlemstaternas militära resurser och utvärdera hur medlemstaterna fullgör sina resursåtaganden.”* Byrån skall alltså fastställa målen för t ex de svenska militära resurserna samt övervaka att vi verkligen fullföljer dessa mål.

Sammanfattar vi allt detta så är det helt klart att vad som åsyftas är en gemensam försvarspolitik, ett gemensamt försvar och en gemensam politik för försvarsmaterial. Alla dessa skrivningar är betydligt skärpta i förhållande till tidigare avtal. Redan detta - som ju berör en hjärtepunkt i den svenska politiken, borde vara tillräckligt för att på bred front föra ut frågan till folket. Men istället har de ledande politikerna i Sveriges riksdag valt att bagatellisera hela frågan om

försvaret och framställa det hela som om inga ändringar skett. Detta är djupt missvisande.

Den gemensamma utrikespolitiken.

Redan i Maastrichtfördraget skrev man in att man skulle utveckla en samordning inom utrikespolitikens område. Man skulle utse en "hög representant" och man skulle "samordna" sitt uppträdande inom internationella organisationer. Besluten inom detta område skulle emellertid vara enhälliga, något som noga betonades i de skrifter som regering och utrikesdepartement sände till Sveriges hushåll med anledning av medlemskapsomröstningen 1994.

Men i Nicefördraget ändrades besluten och man införde kvalificerad majoritet t ex då det gällde att inom utrikespolitiken "*besluta om gemensamma åtgärder, anta gemensamma ståndpunkter eller fatta andra beslut om en gemensam strategi*". Redan här frångick man alltså det enhällighetskrav som varit så väsentligt för Sverige enligt de valbroschyrer man sände ut.

I det föreliggande konventionsförslaget sker precis samma förändringar som vad avser försvarspolitik. Det är nu inte längre vaga begrepp som förs fram. Det skrivs tydligt ut att unionen skall ha en "*utrikesminister*". Man inleder med att förklara att unionen "*skall föra en gemensam utrikespolitik*" och att den skall präglas av "*en ständigt ökande grad av konvergens i medlemsstaternas åtgärder*".

Det sker alltså skärpta skrivningar över hela linjen. Dessutom inför man i konstitutionen en möjlighet för Ministerrådet att utan att höra de olika nationella parlamenten öka makten. Ministerrådet kan nämligen besluta att ett område som nu förutsätts röstas med enhällighet, att detta skall övergå till majoritetsbeslut. EUs institutioner kan alltså på egen hand öka överstatligheten även inom detta område. *

Det sägs vidare klart ut att unionen – som i och med konstitutionen blir en egen juridisk person – ges rätt att självt sluta avtal med andra internationella institutioner. Beslut om detta skall ske, inte med enhällighet utan majoritetsbeslut. (Artikel III-227:9). I artikel II-228:4 medger unionen dock att de enskilda medlemsstaterna "*får föra förhandlingar i internationella organ och ingå avtal*", men detta får bara ske "med förbehåll för unionens befogenheter". Den traditionella ordningen är alltså helt omkastad. Tidigare var det självklart att de enskilda länderna kunde föra internationella förhandlingar och sluta avtal. Men man kunde även ge EU rätten till detta på vissa områden. Nu är situationen den omvända. Det är EU som har primärrätten att sluta avtal men EU kan ge enskilda länder denna rätt, såvida den ej inkräktar på EUs rätt härvidlag.

Man skriver vidare in (III-229) att unionen skall ha "*delegationer*" i tredje land, dvs unionen skall upprätta egna ambassader.

Förvandlingen från Maastrichtavtalet är uppenbar. För tio år sedan handlade det, med EU-broschyrens ord, om att "samverka för att finna gemensamma ståndpunkter och för att så långt det är möjligt uppträda enat i frågor som berör länderna gemensamt. Beslut kräver att medlemsländerna är överens." Detta är helt förändrat. Nu har unionen och dess intressen blivit huvudmålet, besluten fattas med majoritet och de enskilda staterna lovar att "förbehållslöst stödja" den förda politiken. De enskilda staterna har tappat tyglarna – de "får" dock föra internationella förhandlingar etc, men bara om unionen så tillåter.

Vad är nästa steg? Kanske kommer man att föreslå avskaffandet av de enskilda ländernas ambassader eller sammanslagning av ländernas enskilda beskickningar till en enda stor "EU-ambasad". Eller har man kanske kommit till vägs ände så att någon ytterligare förstärkning av EUs gemensamma utrikespolitik inte sker? Ingen vet, men en enkel trendframskrivning pekar naturligtvis på att unionens utrikes- och

försvarspolitik ytterligare förstärks i framtiden.

* Detta kan förefalla oskyldigt eftersom Ministerrådet representerar en regering som i sin tur tillsatts av en riksdag. Men så enkelt är det inte. Vi kan t ex tänka oss att Sverige (som en tid på 1970-talet) har en folkpartistisk minoritetsregering. Denna kan då vid ett avgörande tillfälle representera Sverige i Ministerrådet och då rösta igenom regeln att beslut om en försvarsunion skall tas med majoritet. Riksdagen kan då inte göra något åt detta. Man kan visserligen avsätta regeringen, men beslutet är redan taget. Och senare kan alltså EUs ministerråd rösta igenom t ex en försvarsunion trots att den svenska regeringen då röstar emot detta

Det konstitutionella fördraget i korthet. Den svenska regeringens broschyr.

Innehåll

Inledning.....	5
Så utarbetades det konstitutionella fördraget.....	6
Kommer fördraget att träda i kraft?.....	7
En helhetsbild.....	8
Hur är fördraget uppbyggt?	8
Vad vill EU?	9
Vilka befogenheter har EU?	10
Vilka medel finns för att nå EU:s mål?	11
Vad är fördjupade samarbeten?	12
Unionens institutioner	13
Hur påverkas riksdagen?	15
Insyn och inflytande i EU.....	16
Hur finansieras EU och dess verksamhet?	17
Kan ett medlemsland gå ur EU?	18
Vad innebär stadgan om de grundläggande rättigheterna? ...	19
Politiken då?	20
Yttre åtgärder – vad innebär det?	23
Hur ändrar vi fördraget nästa gång?	25
Fördraget och den svenska grundlagen	26

Inledning

I EU:s konstitutionella fördrag finns alla bestämmelser för hur EU ska arbeta och hur unionens målsättningar och värderingar ser ut. Fördraget beskriver på ett tydligare sätt än hittillsvarande fördrag vilka befogenheter unionen har. Innan det kan träda i kraft måste det godkännas av medlemsländerna. I ett tiotal av EU:s 25 medlemsländer hålls folkomröstningar om fördraget. I Sverige lägger regeringen en proposition på riksdagens bord efter sommaren 2005. Det gör det möjligt för riksdagen att ta ställning till fördraget i slutet av 2005.

EU:s regeringar är överens om målsättningen att fördraget bör träda i kraft 1 november 2006.

Det nya fördraget är en överenskommelse mellan självständiga länder. Det är medlemsländerna som genom nationella demokratiska beslut ger unionen dess uppdrag. Det går alltså inte att genom unionens egna beslutsprocedurer förändra unionens befogenheter. Det är inte minst detta som skiljer nationella grundlagar från EU:s konstitutionella fördrag. Om fördragets bestämmelser ska ändras är det medlemsländerna som avgör hur och på vilket sätt.

Medlemsländerna har makten över EU. Den makten utgår helt och hållet från folkviljan i varje medlemsland.

Det är alltså viktigt att så många som möjligt får kunskap om fördragets innehåll och innebörd som en gemensam utgångspunkt för en livaktig offentlig debatt.

Genom det nya fördraget definieras EU på nytt utan att samarbetets grundkaraktär förändras. Denna skrift beskriver enkelt, kortfattat och konkret vad det handlar om.

En utförligare beskrivning finns i en departementspromemoria, utgiven av Utrikesdepartementet (Ds 2004:52 Fördraget om upprättande av en konstitution för Europa).

Så utarbetades det konstitutionella fördraget

I december år 2000 enades EU-ländernas stats- och regeringschefer om det s.k. Nicefördraget. Det innebar framförallt en anpassning av unionen inför den kommande utvidgningen. Stats- och regeringscheferna tyckte dock att det behövdes mer *debatt om EU:s framtid* och såg fyra frågor som särskilt viktiga:

- hur ska EU:s och medlemsländernas befogenheter avgränsas (dvs. vad ska EU göra)?
- ska den politiskt antagna stadgan om de grundläggande rättigheterna vara juridiskt bindande?

- hur ska fördragen förenklas och göras tydligare?
- vilken roll ska ländernas nationella parlament spela i EU-arbetet?

Senare lade man till frågan om maktbalansen mellan institutionerna i EU och EU:s anslutning till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Man beslutade att en *regeringskonferens* skulle sammankallas. En regeringskonferens är en förhandling där regeringsrepresentanter från alla EU-länder deltar, t.ex. höga tjänstemän eller ländernas utrikesministrar. Konferensen är ett separat och mellanstatligt forum utanför de formella EU-strukturerna. Konferensen skulle förberedas av ett så kallat konvent.

Konventet bestod av 105 ledamöter och 102 ersättare. Varje lands regering fick utse en ledamot och varje parlament fick utse två ledamöter som skulle vara med i konventet. EU:s institutioner fick också utse ett antal konventsledamöter medan t.ex. EU-ombudsmannen och arbetsmarknadens parter i Europa fick delta som observatörer. Inom konventet anordnades också ett ungdomskonvent där sex ungdomar från varje land deltog.

I juni 2003 lade konventet om EU:s framtid fram ett utkast till ett nytt fördrag för EU. Stats- och regeringscheferna använde konventets förslag till fördrag som utgångspunkt när de inledde regeringskonferensen den 4 oktober 2003.

När EU-ländernas utrikesministrar kommit överens på de flesta punkterna fick stats- och regeringscheferna ta itu med de frågor ministrarna inte kunnat enas om. Det skedde vid toppmöten i december 2003 och i juni 2004.

Inför varje ministermöte i regeringskonferensen framträdde utrikesminister Laila Freivalds inför riksdagens EU-nämnd. Regeringen presenterade konventets förslag i en skrivelse till riksdagen den 2 oktober 2003 (skr. 2003/04:13). Riksdagen tog ställning den 20 november 2003 (bet.2003/04:kou1, rskr. 2003/04:57).

Vad är nytt?

Det nya med förberedelserna av det nya fördraget, i förhållande till tidigare fördragsändringar, var konventet. Metoden med ett konvent som forum för förberedelser av regeringskonferensen innebar att många fick möjlighet att ge synpunkter och komma med idéer om hur det nya fördraget skulle se ut. Genom att konventets möten var öppna för allmänheten och alla dess handlingar lades ut på internet blev processen mer öppen än när tidigare fördrag utarbetats.

Folkvalda från varje lands parlament och Europaparlamentet deltog tillsammans med representanter för regeringarna, men även representanter för t.ex. regioner, landsting, kommuner och olika ekonomiska och sociala intressen medverkade. Dessutom bjöds folkrörelser och intresseorganisationer in för att ge sin syn på olika delar av fördraget.

Kommer fördraget att träda i kraft?

Målsättningen är att fördraget ska börja gälla den 1 november 2006. Detta förutsätter att alla EU-länder ratificerar, eller godkänner, fördraget före det datumet. Varje medlemsland bestämmer på egen hand om frågan avgörs genom ett *beslut i det egna parlamentet* (riksdagen) eller genom en *folkomröstning*.

Majoriteten av länderna kommer att ratificera fördraget genom en omröstning i sitt parlament. Ett tiotal länder kommer att folkomrösta.

I ett fåtal länder har man en lag som säger att en folkomröstning måste hållas om ändringar i EU:s fördrag. I andra länder är det tradition att folkomrösta, även om inte lagen kräver det. Länder som vanligen håller folkomröstning om nya fördrag är t.ex. Danmark och Irland. Länder som brukar fatta beslut i sitt parlament är t.ex. Finland och Tyskland.

Det finns inget krav i den svenska grundlagen på att folkomröstning ska hållas. Det nya fördraget innebär, enligt regeringens uppfattning, inte så stora förändringar att förutsättningarna för 1994 års folkomröstning om svenskt EU-medlemskap ändras. Det är därför riksdagen som bör ta ställning till om Sverige bör godkänna fördraget. Regeringen delar denna uppfattning med en bred majoritet i riksdagen.

En helhetsbild

Ett fördrag är ett avtal mellan självständiga stater. EU:s fördrag täcker in en stor mängd frågor. I det konstitutionella fördraget ingår t.ex. bestämmelser om hur EU:s institutioner ska fungera och vilken makt EU ska ha – och inte ha. Dessutom finns bestämmelser om så skilda saker som jordbruksfrågor, rympolitik och sport. Med ett sådant omfång är det självklart att det inte är möjligt för 25 regeringar att vara helt nöjda med varje enskild del i fördraget. Förhandlingen går ut på att utforma fördraget på ett sådant sätt att samtliga regeringar kan godta helheten. Detta uppnåddes av stats- och regeringscheferna i juni 2004.

Det nya fördraget innehåller en del nyheter. Samtidigt är mycket oförändrat, inte minst de viktiga bestämmelserna om den inre marknaden. En betydelsefull nyhet är att EU går från att ha flera fördrag till att ha ett enda (1957 års Euratomfördrag kvarstår som ett separat avtal). Det nya EU-fördraget är skrivet och uppbyggt på ett enklare och mer lättillgängligt sätt än tidigare.

En viktig ändring handlar om hur vi i EU ska fatta beslut. Fler beslut ska fattas med majoritetsomröstning (dvs. beslut med kvalificerad majoritet i rådet, se Unionens institutioner) när det nya fördraget träder i kraft. Det gäller t.ex. åtgärder mot internationell brottslighet, människohandel, olaglig narkotikahandel, penningtvätt och terrorism. Där behöver EU kunna agera med kraft och de nya reglerna för hur beslut ska fattas underlättar detta. Öppenheten stärks i det nya fördraget. Jämställdheten mellan kvinnor och män framhävs också mer än tidigare.

Samtidigt finns frågor där det varit bra om regeringskonferensen kunnat nå längre. T.ex. lämnades målen för EU:s jordbrukspolitik oförändrade. Däremot kunde man enas om att underlätta beslutsfattandet på detta och andra områden, vilken i sin tur kan göra det enklare att ändra i politiken senare.

Sammantaget innebär fördraget ett förenklat regelverk som också ger unionen större handlingskraft.

Hur är fördraget uppbyggt?

Det nya fördraget ersätter de nuvarande fördragen (fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska gemenskapen). Det nya fördraget har fyra delar.

I den första delen slås fast vilka värden och mål EU har och vilka mål unionen ska försöka uppnå i olika frågor. I denna del beskrivs också EU:s *institutioner*, t.ex. Europaparlamentet, kommissionen och ministerrådet (rådet). I den första delen framgår att EU blir en juridisk person. Det betyder att unionen kan ingå internationella avtal i de frågor som EU har fått ansvar för.

Den andra delen innehåller *stadgan om de grundläggande fri- och rättigheterna*. Stadgan har inte tidigare varit en del av EU:s fördrag. Däremot har stadgan antagits som ett politiskt dokument. Nu blir den juridiskt bindande. Stadgan slår fast att respekten för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheter ska vara central för EU.

Den tredje delen i fördraget behandlar olika *politikområden*, som t.ex. utrikespolitik, ekonomisk politik och polissamarbete. Där beskrivs bl.a. vilka beslutsregler som ska användas på de olika områdena. I den fjärde delen finns *allmänna bestämmelser*, bl.a. om vilka metoder som kan användas för att ändra i fördragets innehåll.

Vad är nytt?

Det blir lättare att hitta i fördraget. EU får ställning som juridisk person. Fler av EU:s arbetsområden blir föremål för gemensamma beslut, framförallt i frågor om bekämpning av brott. I rådet ökar användningen av beslut med kvalificerad majoritet. Europaparlamentet blir medbestämmande i fler frågor.

Vad vill EU?

Det nya fördragets första avsnitt handlar om *EU:s värden*. Det handlar bl.a. om respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, mänskliga rättigheter. Samhället ska präglas av mångfald, icke-diskriminering, solidaritet och jämställdhet.

EU:s målsättningar beskriver vilken inriktning unionens arbete ska

ha. Till dem hör att främja fred och folkens välfärd. Unionen ska arbeta för en hållbar utveckling med ekonomisk tillväxt. EU ska också baseras på en social marknadsekonomi och sträva efter full sysselsättning med en hög nivå av skydd för miljön. Till målsättningarna hör också att motarbeta social utestängning och diskriminering samt främja social rättvisa, jämställdhet och barnets rättigheter.

Vad är nytt?

Unionens mål och värden beskrivs redan i nuvarande fördrag. Vissa nya mål och värden läggs till. Ett exempel på det är barnets rättigheter. Andra frågor framhävs särskilt, exempelvis jämställdhet som får en mer framträdande plats i det nya fördraget.

Vilka befogenheter har EU?

De länder som tillsammans bildar EU beslutar gemensamt, genom fördraget, vilka frågor de vill hantera genom EU. Det betyder att EU-regler bara ska utarbetas i de frågor och i den omfattning som länderna bestämt. Det här är en grundprincip som förtydligas i det nya fördraget genom att det där slås fast att varje befogenhet som inte uttryckligen har tilldelats unionen ska tillhöra medlemsländerna.

I fördraget görs klart att det finns tre kategorier av befogenheter. Denna indelning har funnits sedan länge utan att den uttryckligen angivits i fördraget.

Exklusiva befogenheter är sådana områden där beslut bara kan fattas inom EU. Exempel på det är tullfrågor, handelspolitiska frågor samt monetära frågor för de länder som är med i eurosamarbetet. Inom sådana områden kan länderna alltså inte stifta lagar på egen hand, utan måste följa vad som bestämts gemensamt.

Delade befogenheter har unionen och länderna på de områden där man delar rätten att lagstifta. Det innebär att länderna kan lagstifta nationellt på området så länge de inte gjort det genom EU-lagar eller om man på EU-nivå valt att inte längre utöva befogenheterna på området. EU-lagar ska bara fattas om den planerade åtgärden kan göras bättre på unionsnivå än på nationell nivå. Exempel på delade

befogenheter är den inre marknaden, miljöfrågor och konsument-skydd.

Den tredje kategorin omfattar *stödjande befogenheter*. Det innebär att det på EU-nivå finns en möjlighet att stödja, samordna eller komplettera medlemsländernas åtgärder. De åtgärder som vidtas på EU-nivå ska inte ersätta det länderna själva gör och unionen kan inte heller besluta om harmonisering av ländernas politik på de områden det gäller. Exempel på sådana områden är kultur, turism, utbildning och skydd för människors hälsa.

Slutligen finns den s.k. *flexibilitetsklausulen*. Klausulen finns även i nuvarande fördrag, men nu breddas dess användning så att den kan tillämpas på fler områden. Den kan användas när en viss åtgärd måste vidtas för att unionen ska kunna uppnå sina målsättningar men där frågan det gäller inte är uttryckligen reglerad i fördraget. Ett ovillkorligt krav är att frågan täcks av unionens övergripande mål och politik. Flexibilitetsklausulen får inte användas för att ge EU nya befogenheter. EU kan alltså inte ge sig självt nya befogenheter eller fler uppgifter genom att använda klausulen. Beslut med stöd av klausulen fattas alltid enhälligt.

Genom att det blir tydligare vilka uppgifter EU har – och vilka uppgifter unionen inte har – blir det också tydligt vem som har ansvar för en viss fråga. På det sättet blir det lättare att utkräva ansvar om man tycker att ett beslut är fel.

Vad är nytt?

Indelningen av EU:s uppgifter i exklusiva, delade och stödjande befogenheter klargörs för första gången i fördraget. Att de tre kategorierna av befogenheter fördragsfästs underlättar utkrävandet av ansvar för de beslut som fattas.

Det nya fördraget klargör att unionen bara har de befogenheter som länderna har gett den. Det betyder att unionen kan få nya uppgifter bara genom att EU-länderna enhälligt ställer sig bakom en överflyttning av befogenheter till EU från den nationella nivån. Detta är i och för sig inte nytt, men uttrycks tydligare än i nuvarande fördrag.

Vilka medel finns för att nå EU:s mål?

Arbetet med att försöka uppnå EU:s målsättningar kräver *lagar och förordningar*. I nuvarande fördrag finns hela femton sådana s.k. rättsliga instrument. I det nya fördraget minskas dessa till sex instrument. De rättsliga instrumenten döps om och kallas bl.a. lagar och ramlagar. Lagar motsvarar nuvarande ”förordning”, som gäller direkt i medlemsländerna. Ramlagar ersätter ”direktiv”, som medlemsländerna måste genomföra nationellt men själva kan avgöra formerna för.

Idag finns olika regler för vad som krävs för att EU ska kunna fatta ett beslut. I vissa frågor krävs enhällighet, dvs. att alla i ministerrådet röstar för ett förslag. I andra frågor räcker det med att en viss majoritet i rådet ställer sig bakom ett förslag. Vid vissa beslut krävs att Europaparlamentet är med och beslutar. Det betyder att rådet inte kan godkänna en ny lag utan att den först blivit godkänd av parlamentet. Vid andra beslut krävs endast ett yttrande från parlamentet innan rådet fattar sitt beslut.

Det finns fler exempel på beslutsförfaranden. I det nya fördraget minskas antalet sådana beslutsförfaranden. Framförallt ska fler beslut fattas med det s.k. *ordinarie lagstiftningsförfarandet*, som innebär att ministerrådet fattar beslut med kvalificerad majoritet (se mer under Institutionerna) och med medbeslutande för Europaparlamentet.

Ett annat av EU:s verktyg är den *öppna samordningsmetoden*. Den innebär att man på unionsnivå sätter upp gemensamma mål, som länderna själva väljer hur de ska uppnå, utan att EU fattar formellt bindande beslut. I det nya fördraget finns ingen allmän skrivning om den öppna samordningsmetoden, men metoder som påminner om den skrivs in för fyra olika områden (socialpolitik; forskning, teknisk utveckling och rymden; folkhälsa samt industri).

Vad är nytt?

Med det nya fördraget får EU färre rättsliga instrument. Detta bidrar till att förenkla strukturen i EU:s beslutsfattande. Att de rättsliga instrumenten ges namn som anknyter till de uttryck som vi använder på nationell nivå ökar förståelsen av deras syfte och innebörd. De

regler som gäller för att fatta beslut blir färre och enklare.

Fler beslut i rådet ska fattas med kvalificerad majoritet och Europaparlamentet ska vara medbeslutande.

Hänvisningar till former av den öppna samordningsmetoden görs på fler områden än idag. Samordningsmetoden har fungerat väl på sysselsättningsområdet och kan med fördel användas på andra områden där det är viktigt att de nationella regeringarna har ansvaret för utformningen av politiken.

Vad är fördjupade samarbeten?

Fördjupade samarbeten innebär att en grupp av EU-länder ingår en överenskommelse om att gå vidare i en viss fråga själva, om inte alla länder kan enas om att gå i samma riktning. I nuvarande fördrag finns redan denna möjlighet. Reglerna i det nya fördraget anpassas så att fördjupade samarbeten kan införas på alla fördragets områden. Förut var utrikes- och säkerhetspolitiken i huvudsak undantagen. Man sätter upp vissa villkor för den som ska få delta i samarbetet, men det görs klart att villkoren ska vara desamma för de länder som ansluter sig senare som för dem som deltar från början. Reglerna säger också att minst en tredjedel av alla EU-länder måste delta för att ett fördjupat samarbete ska kunna inrättas. Beslutet kan fattas med kvalificerad majoritet i rådet (se mer under Institutionerna) med godkännande av Europaparlamentet. Vid beslut om fördjupade samarbeten inom utrikes- och säkerhetspolitiken har varje EU-land vetorätt.

Vad är nytt?

De nya reglerna för fördjupade samarbeten gör det möjligt att använda sådana samarbeten på fler områden än nuvarande fördrag tillåter. Det ger en större flexibilitet, som enligt fördraget ska användas som en sista utväg. Fördraget anger därmed att man i första hand bör försöka gå vidare med en viss fråga inom hela medlemskretsen.

Unionens institutioner

Europaparlamentet, ministerrådet, kommissionen och domstolen är de fyra centrala institutioner som genomgår förändringar genom det nya fördraget.

Europaparlamentet får en starkare roll på framför allt två sätt. För det första blir parlamentet medbeslutare tillsammans med rådet på fler områden än tidigare. Det betyder att både rådet och parlamentet måste säga ja till ett förslag för att det ska antas. För det andra får parlamentet ökat inflytande över unionens budget. När det gäller parlamentets sammansättning sätts ett tak på 750 ledamöter. Som minst kan ett land ha sex ledamöter, medan de största länderna kan ha som flest 96 ledamöter. Ett beslut om hur de 750 platserna ska fördelas mellan länderna ska fattas av Europeiska rådet inför valet till Europaparlamentet 2009.

Ministerrådet leds idag av ett land i taget under sex månader. I det nya fördraget består formerna för *ordförandeskapet* i stort. Rådet för utrikes frågor ska dock ledas av unionens utrikesminister (se nedan). Samordningen ska stärkas mellan de tre medlemsländer som har ordförandeskapet under en 18-månadersperiod.

Ministerrådet fattar beslut om lagstiftning. Idag fattas beslut antingen med enhällighet (alla ska rösta ja för att ett förslag ska gå igenom) eller med kvalificerad majoritet. I det nya fördraget görs röstning med *kvalificerad majoritet till huvudregel*. Rättsliga och inrikes frågor är ett område där röstning med kvalificerad majoritet framöver ska tillämpas som huvudregel. De områden som undantas, dvs. där enhällighet fortsatt gäller, är bl.a. utrikes- och säkerhetspolitik och skattepolitik.

En annan förändring är att definitionen av vad som är kvalificerad majoritet – *röstviktningen* – ändras. I det nya fördraget krävs att minst 55% av länderna i rådet ska rösta ja och att dessa länder ska representera minst 65% av befolkningen i EU för att ett beslut ska fattas. Idag har varje land ett visst antal röster där större medlemsländer har fler röster än de mindre. Detta system upphör den 1 november 2009.

Den nya modellen är mer överskådlig än den nuvarande och behöver inte omförhandlas vid varje ny utvidgning av EU. Det är viktigt att komma ihåg dels att det är ganska sällan som man har en formell omröstning i EU (ofta försöker man hitta en kompromiss som alla kan acceptera), dels att länderna som regel bildar breda allianser med varandra, vilket begränsar betydelsen av det enskilda landets formella röstvikt.

Två nya poster inrättas när det nya fördraget träder i kraft – posten som *EU:s utrikesminister* och posten som *vald ordförande i Europeiska rådet*.

Utrikesministern ska vara ordförande i rådet för utrikes frågor och samtidigt en av de vice ordförandena i kommissionen. Han eller hon får också ett särskilt ansvar för unionens utrikes- och säkerhetspolitik och ska samordna unionens politik gentemot omvärlden.

Europeiska rådet är det forum där ländernas stats- och regeringschefer träffas ca fyra gånger per år. Europeiska rådet ska enligt nuvarande fördrag ge unionen allmänna politiska riktlinjer. Till skillnad från idag får Europeiska rådet i det nya fördraget status som egen institution. Tidigare har ordförandeskapslandets stats- eller regeringschef varit ordförande i Europeiska rådet. Det nya fördraget innebär att en person väljs till ordförande i Europeiska rådet för en mandatperiod på 2,5 år. Ordföranden får inte samtidigt ha ett nationellt politiskt uppdrag.

Idag utser varje medlemsland en ledamot i kommissionen. Det nya fördraget förutser att kommissionen ska minskas, så att två tredjedelar av medlemsländerna kommer att utse en ledamot. Syftet med minskningen är att bevara kommissionens handlingskraft. Efter en mandatperiod byts en del ut, så att den resterande tredjedelen får utse en ledamot. Det nya systemet införs när den andra kommissionen tillträder efter att fördraget börjar gälla, dvs. sannolikt år 2014. Därmed har varje land i den utvidgade unionen under en övergångsperiod en ledamot i kommissionen.

När kommission utses är det viktigt att länderna behandlas lika. Posterna i kommissionen ska därför rotera på strikt jämlik grund

mellan ledamöter från medlemsländerna.

Vissa nya regler fastställs för *domstolen*. Det görs klart att domstolens behörighet ska gälla alla de områden som ingår i det nya fördraget, utom de där det finns särskilda undantag. Till de områden som är undantagna hör utrikes- och säkerhetspolitiken. På området frihet, säkerhet och rättvisa kan domstolen t.ex. inte fatta beslut som gäller vad polisen i ett medlemsland gör för att upprätthålla ordningen.

Vad är nytt?

Europaparlamentet får mer inflytande genom att det ordinarie lagstiftningsförfarandet blir huvudregel. Detta innebär att parlamentet är medbeslutande tillsammans med ministerrådet.

Vad som utgör kvalificerad majoritet vid omröstning i rådet ska räknas ut på ett annat sätt än tidigare. Den nya modellen behöver inte omförhandlas när unionen i framtiden får fler medlemsländer. Ordförandeskapet ändras något så att arbetet i rådet ska bli effektivare och präglas av kontinuitet.

Att en EU-utrikesminister ska tillsättas är helt nytt. Idag finns en hög representant för utrikespolitiska frågor i rådet och en kommissionsledamot med ett likartat uppdrag. I och med den nya posten slås dessa två funktioner samman. Utrikesministern får ett samordnande ansvar för unionens internationella politik och ger EU ett tydligare ansikte utåt. Utrikespolitiken på EU-nivå blir alltså tydligare och bättre samordnad, samtidigt som medlemsländerna, genom sina beslut i rådet, behåller sista ordet (se Yttre åtgärder).

Europeiska rådet får en vald ordförande som ska leda dess arbete. Även här syftar förändringen till att öka effektiviteten och kontinuiteten i arbetet. Det har blivit allt tyngre för ordförandeskapslandets stats- eller regeringschef att samtidigt leda EU-arbetet och sin egen regering. En person som på heltid planerar och förbereder Europeiska rådets arbete bör bidra till ett snabbare och smidigare arbete inom EU.

Antalet ledamöter i kommissionen ska på sikt minskas till två tredjedelar av antalet medlemsländer. Nyheten ligger inte i att kommissionen minskas, det beslutades redan i Nicefördraget år 2000, utan att

antalet ledamöter fastställs och att principerna läggs fast för hur rotationen ska gå till.

EG-domstolen blir behörig över alla delar av fördraget, utom i fråga om dem som särskilt har undantagits. Domstolens namn ändras till Europeiska unionens domstol och förstainstansrätten byter namn till tribunalen.

Hur påverkas riksdagen?

En ny process införs som ger riksdagen och de andra ländernas nationella parlament en möjlighet att delta i det som kallas *subsidiaritetsprövning*.

Subsidiaritetsprincipen innebär att beslut inte ska fattas på högre nivå än nödvändigt för att det ska nå sitt syfte. Om en åtgärd på ett visst område får bättre effekt om den genomförs på EU-nivå än på nationell nivå ska den vidtas på EU-nivå. Om den däremot får bättre effekt om den utformas och genomförs på nationell eller lokal nivå ska den genomföras där. I det nya fördraget får de nationella parlamenten en direkt roll i arbetet med att granska att subsidiaritetsprincipen följs. Om ett nationellt parlament anser att ett förslag bryter mot subsidiaritetsprincipen kan det göra detta klart i ett yttrande. Om en tredjedel av parlamenten motsätter sig förslaget genom yttranden ska förslaget omprövas.

Redan idag finns det regler i fördraget som innebär att de nationella parlamenten i EU-länderna ska hållas *informerade* om kommande EU-beslut. Det finns t.ex. krav på att det ska gå minst sex veckor mellan det att dokument om förslag till beslut offentliggörs till dess frågan sätts upp på rådets dagordning för beslut. Det ger parlamenten en tid att gå igenom förslaget och påverka sin regering.

I det nya fördraget sätts tidsgränserna så att det ska gå minst sex veckor från det att parlamenten får dokumenten skickade till sig till det att de sätts upp på rådets dagordning för beslut. Därmed får parlamenten längre tid på sig att reagera på de underlag för beslut som skickas till dem.

Parlamenten ska också delges information om vad som står på

rådets dagordningar och vad som sagts och beslutats vid rådets möten. En annan ny regel innebär att Europeiska rådet ska informera de nationella parlamenten om det planerar att på ett visst område införa majoritetsomröstning, där det tidigare krävts enhällighet. Ett nationellt parlament kan lägga in veto mot en sådan förändring.

Vad är nytt?

De nationella parlamenten får en möjlighet att granska att subsidiariteten följs.

Förhållandet mellan riksdag och regering påverkas inte. Idag äger ett samråd rum mellan regering och riksdag innan regeringen deltar i ministerrådets möten i Bryssel. Så kommer det att förbli även med det nya fördraget. Hur man på nationell nivå vill organisera samrådet mellan regering och parlament bestämmer medlemslandet, inte EU.

Sammantaget innebär det nya fördraget att det blir lättare för de nationella parlamenten att delta aktivt i EU:s beslutsprocess.

Insyn och inflytande i EU

Öppenhet är särskilt viktigt i en organisation som kan upplevas som komplicerad och svår att förstå sig på. Därför är det ett viktigt framsteg att det nya fördraget på flera sätt innebär att öppenheten stärks.

Idag har alla medborgare rätt att ta del av Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar. I de flesta fall kan det enkelt ske genom hemsidan www.europa.eu.int. Med det nya fördraget utvidgas *offentlighetsprincipen* till att gälla alla institutioner, organ och myndigheter i EU (med vissa begränsningar beträffande Europeiska centralbanken, Europeiska investeringsbanken och EU-domstolen). Dessutom slår det nya fördraget fast att rådets sammanträden ska vara öppna när det diskuterar lagförslag och fattar beslut om sådana.

Det nya fördraget innehåller också regler som säger att institutionerna ska föra en öppen och regelbunden *dialog med det civila samhället*. Där ingår alla former av organisationer, även kyrkor och andra religiösa samfund. Kommissionen ska, innan den lägger fram ett visst förslag, samråda med dem som berörs av det. Kommissionen

har redan idag liknande samråd.

En artikel i det nya fördraget handlar om hur viktigt det är att ha en öppen, effektiv och självständig *förvaltning*, för att det ska bli tydligt vilka krav som kan ställas på EU och EU-tjänstemännen.

Sedan tidigare finns en *europaisk ombudsman* som medborgarna kan vända sig till med klagomål. Det är en central funktion som i det nya fördraget framhävs ytterligare.

Genom det nya fördraget införs s.k. *medborgarinitiativ*. Bestämelsen om medborgarinitiativ innebär att kommissionen kan uppmanas att lägga fram ett visst förslag, inom ramen för sina befogenheter, om minst en miljon medborgare från ett betydande antal medlemsländer skrivit under en begäran om detta.

Vad är nytt?

Det nya fördraget innebär att offentlighetsprincipen ska tillämpas bredare än är fallet idag. Det slås också fast att rådets möten ska vara öppna när lagar stiftas. Att unionen ska upprätthålla en nära dialog med det civila samhället fördragsfästs. Det ges nya möjligheter till regler som tydliggör vilka krav EU:s medborgare kan ställa på institutionerna och dess tjänstemän. Helt nytt är att medborgarinitiativ införs.

Sammantaget blir fördraget mer lättillgängligt och öppenheten stärks.

Hur finansieras EU och dess verksamhet?

I det nya fördraget skrivs *EU:s långtidsbudget* – den fleråriga finansieringsramen – in i fördraget. Beslut om finansieringsramen ska fattas med enhällighet i rådet efter godkännande i Europaparlamentet. Även idag fattar rådet beslut med enhällighet på detta område, men i det nya fördraget framgår det att Europeiska rådet kan besluta att gå över till majoritetsomröstning om alla i Europeiska rådet är överens om att göra så.

EU har också en *årsbudget*. Idag delas utgifterna i årsbudgeten in i två grupper: obligatoriska utgifter och icke obligatoriska utgifter.

Beslut fattas inte på samma sätt för de här kategorierna. Europaparlamentet har sista ordet beträffande alla icke obligatoriska utgifter, vilket i princip är alla utgifter utom jordbruksutgifterna, som det faller på rådet att bestämma slutligt om.

I och med det nya fördraget ska en och samma beslutsprocedur användas för alla utgifter. Uppdelningen i olika kategorier tas bort. Därmed får Europaparlamentet mer inflytande över jordbruksutgifterna, medan rådet får mer inflytande över de andra utgifterna. Om rådet och parlamentet inte kan enas om ett förslag till årsbudget ska kommissionen lägga ett nytt budgetförslag.

Vad är nytt?

Arbetet med unionens finanser förenklas. Uppdelningen i olika kategorier av utgifter försvinner och rådet och parlamentet blir jämbördiga parter i förhandlingen om årsbudgeten. De regler som gäller i de fall rådet och parlamentet inte kan enas, bör leda till att budgetdisciplinen stärks. Om den fleråriga finansieringsramen i framtiden antas med majoritetsomröstning stärks sannolikt möjligheten att hålla utgiftsnivåerna nere.

Kan ett medlemsland gå ur EU?

I nuvarande fördrag finns inga juridiska bestämmelser som reglerar hur ett land ska göra som vill lämna EU. Det betyder inte att det idag är omöjligt att gå ur EU. Om något medlemsland skulle begära det är det svårt att tro att övriga länder skulle förhindra det.

Om ett medlemsland vill lämna EU ska landet enligt det nya fördraget anmäla det till Europeiska rådet. Europeiska rådet får då i uppdrag att ta fram riktlinjer för hur ett *utträdesavtal* ska se ut. Om det när två år har gått inte finns ett utträdesavtal som alla i unionen kunnat enas om upphör fördraget automatiskt att gälla för landet som begärt utträde, såvida det inte dragit tillbaka sin utträdesansökan.

Vad är nytt?

Reglerna om vilket förfarande som ska gälla om ett land vill lämna

EU är helt nya. Härmed klargörs att det är möjligt att utträda ur unionen, även utan övriga medlemsländers samtycke.

Vad innebär stadgan om de grundläggande rättigheterna?

Stadgan utgör andra delen i fördraget och anger vilka *grundläggande friheter och rättigheter* som ska gälla i EU. Den har sedan tidigare status som politisk deklaration, antagen av Europeiska rådet. Genom det nya fördraget blir stadgan juridiskt bindande.

Stadgan har till stor del formats efter liknande rättighetsförklaringar i medlemsländerna eller andra internationella organisationer och i nära anslutning till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

I stadgan slås det fast att dödsstraff och tortyr inte är tillåtet i EU, att var och en har rätt till tankefrihet, religionsfrihet och yttrandefrihet och rätt att arbeta. Stadgan förbjuder också alla former av diskriminering på grund av nationalitet, kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, språk, religion, politisk övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Andra bestämmelser rör exempelvis arbetslivet, arbetstagares rättigheter, rösträtt, valbarhet och rättskipning.

Stadgan riktar sig till unionens institutioner, organ och myndigheter. Den gäller också medlemsländerna, men bara på de områden där medlemsländerna tillämpar unionsrätten. Domstolen kan pröva om EU:s lagstiftning stämmer överens med stadgan. Det ger ett starkt skydd för grundläggande friheter och rättigheter i unionen. Det görs vidare klart i det nya fördraget att domstolens prövning inte får leda till att EU får nya befogenheter.

I det nya fördraget slås det också fast att unionen ska ansöka om att ansluta sig till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Medlemsländerna är själva redan anslutna till konventionen.

Vad är nytt?

När rättighetsstadgan nu skrivs in i fördraget får den juridisk verkan, vilket den som politisk deklaration inte har. Stadgans stärkta

roll och domstolens jurisdiktion ger ett gott skydd för grundläggande friheter och rättigheter i unionen. En framtida anslutning av EU till Europakonventionen stärker respekten för detta skydd ytterligare.

Politiken då?

Fördraget handlar inte bara om hur och med vilka verktyg unionen ska styras. Det handlar också om reglerna för sakpolitiken. På de allra flesta politikområden är förändringarna små eller inga alls, t.ex. ändras inte unionens uppgifter beträffande den *inre marknaden*. Däremot införs att särskild hänsyn i utformningen av all EU-politik ska tas till bl.a. *jämställdhet*, *miljöskydd* och *konsumentskydd*. Bestämmelserna om *valutasamarbetet* består i stort sett oförändrade.

I vissa fall innebär det nya fördraget egentligen bara att fördraget förtydligar hur politikområdet i praktiken redan behandlas med stöd av gällande bestämmelser. Ett exempel på det är *energiområdet*, där arbetet hittills baserat sig på fördragsbestämmelser som gäller bl.a. inre marknaden och miljö. I det nya fördraget samlas bestämmelserna om energi i en egen rättslig grund (artikel i fördraget). Även *immateriellt*, t.ex. patent, är en fråga som får en egen rättslig grund. Tidigare har viss lagstiftning på området antagits med andra rättsliga grunder som bas (bl.a. art. 308, den s.k. flexibilitetsklausulen).

På en del områden ändras beslutsreglerna, så att man istället för att fatta beslut med enhällighet ska besluta med majoritetsomröstning och därmed också i de flesta fall medbeslutande för Europaparlamentet. Viktigt är att kompetensfördelningen mellan länderna och unionen inte påverkas för att beslutsreglerna ändras. Exempel på områden med nya beslutsregler är *kulturområdet*, där unionen ska kunna fatta majoritetsbeslut i vissa frågor. Det finns dock fortsatt starka begränsningar för vad unionen kan göra på kulturområdet, t.ex. får det inte handla om harmonisering av politiken. Beslut om *social trygghet* för migrerande arbetstagare ska fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet, dvs. genom majoritetsomröstning i rådet och medbeslutande för Europaparlamentet. Idag beslutar rådet med enhällighet i enlighet med medbeslutandeförfarandet. Även fortsättningsvis handlar

det endast om att underlätta samordningen mellan länderna. Lagstiftning som gäller *jordbruks- och fiskepolitiken* ska också fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet, med vissa undantag. Det ger Europaparlamentet en större roll att påverka politiken eftersom det ges medbeslutande (idag behöver rådet endast höra parlamentet).

Nya rättsliga grunder inrättas för ett fåtal frågor. *Idrott* hör till dessa. Unionen ska på olika sätt främja europeisk idrott och utveckla idrottens europeiska dimension. Rådet kan på detta område anta stimulansåtgärder med det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Det får dock inte handla om någon harmonisering av ländernas lagstiftning.

Stöd till medlemsländernas insatser inom *turistsektorn* får också en egen rättslig grund, vilket det inte har i nuvarande fördrag. Det ordinarie lagstiftningsförfarandet gäller för beslut om åtgärder som syftar till att komplettera medlemsländernas åtgärder. Liksom på idrottsområdet får åtgärderna inte omfatta harmonisering av ländernas lagstiftning.

Rymdpolitik har ingen särskild rättslig grund i nuvarande fördrag, utan bedrivs inom ramen för det europeiska rymdorganet, European Space Agency (ESA). I det nya fördraget inrättas en rättslig grund som ger unionen i uppgift att utarbeta en europeisk rymdpolitik, genom att t.ex. främja gemensamma initiativ och stödja forskning. Åtgärder ska antas med det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

Folkhälsoområdet är medlemsländernas ansvar, men genom det nya fördraget skapas en möjlighet att på unionsnivå främja samarbete mellan medlemsländerna. Unionen kan också hjälpa till att bekämpa allvarliga gränsöverskridande hot på hälsoområdet. Dessutom får unionen stödja medlemsländernas arbete med skydd av folkhälsan vad gäller tobak och alkoholmissbruk. Det ordinarie lagstiftningsförfarandet gäller. Däremot gör fördraget klart att det är länderna själva som har ansvaret för hälso- och sjukvårdspolitik.

Skydd och beredskap (som tidigare kallats räddningstjänst) skrivs in i fördraget som ett område där unionen får stödja medlemsländerna. Skydd och beredskap rör övergripande frågor om god beredskap för och förebyggande åtgärder vid olyckor och kriser. Gemensamma

insatser på EU-nivå för att förebygga kriser och olyckor stärks på detta sätt. Vissa liknande åtgärder har varit möjliga med nuvarande fördrag.

På ett fåtal områden innebär det nya fördraget att mer genomgripande förändringar görs på ett politikområde. Dit hör *rättsliga* och *inrikes frågor*, som omfattar straffrättsligt samarbete, polissamarbete, civilrättsligt samarbete samt samarbete om asyl, migration och gränskontroll. Det ordinarie lagstiftningsförfarandet kommer att tillämpas som huvudregel vid beslut i dessa frågor.

Eftersom detta är frågor som hör till de nationella regeringarnas kärnuppgifter finns också ett antal särregler. Till exempel betonas inom det *straffrättsliga området* att de olika rättssystemen och rättsliga traditionerna i medlemsländerna ska respekteras. Här finns också en särskild bestämmelse som ger möjlighet att kräva att ett kontroversiellt lagförslag överlämnas till Europeiska rådet, så att stats- och regeringscheferna enhälligt får fatta beslut om det.

Genom att det blir enklare att fatta gemensamma beslut på EU-nivå kan länderna lättare bekämpa internationell brottslighet tillsammans. Flera bestämmelser gäller hur EU-länderna tillsammans ska verka för att brott förebyggs, upptäcks och utreds. Det nya fördraget skapar förutsättningar för att fastställa gemensamma definitioner av allvarliga brott som ofta är gränsöverskridande, t.ex. narkotikahandel, korruption och människohandel och sexuellt utnyttjande av kvinnor och barn. Även t.ex. erkännande av domar och beslut, regler om bevisning och brottsoffers rättigheter omfattas av fördraget.

En rättslig grund skapas för att *utveckla samarbetet mellan polismyndigheterna* i olika medlemsländer när det gäller ländernas ansvar för att upprätthålla lag och ordning. En permanent kommitté i rådet inrättas, som ska stödja och stärka operativt samarbete i dessa frågor. Någon förändring av vem som t.ex. får göra polisingripanden på svensk mark blir det inte. Inget EU-organ får ta till tvångsåtgärder mot enskilda på svenskt territorium. Fördraget skapar också en möjlighet att efter enhälligt beslut i rådet och godkännande av parlamentet inrätta en europeisk åklagarmyndighet. Åklagarmyndigheten ska, om den

inrättas, vara behörig att utreda och väcka åtal i frågor om brott mot EU:s finansiella intressen (EU-bedrägerier).

En särskild rättslig grund skapas för att uppmuntra och stödja medlemsländernas åtgärder för att *förebygga brottslighet*. Bestämmelsen har en begränsad omfattning, eftersom brottsförebyggande främst bör skötas nationellt. På EU-nivå utgör dock utbyte av erfarenheter och goda exempel ett viktigt komplement till nationellt brottsförebyggande.

På det *asyl- och migrationspolitiska området* bekräftas att målsättningen är en gemensam asyl- och invandringspolitik, med en hög nivå vad avser humanitet. En nyhet är att enhetliga regler för asylstatus och prövning av asylansökningar ska införas.

På invandringsområdet betonas att unionen ska vidta åtgärder för att förebygga och bekämpa människohandel, särskilt handel med kvinnor och barn. Nytt är att ett avsnitt ägnas åt åtgärder för att främja integration, utan att det får leda till harmonisering av ländernas lagar eller författningar.

I det nya fördraget finns också bestämmelser om att unionen ska bygga ut samarbetet kring *kontroll av sina gränser* mot tredje land.

Vad är nytt?

Det blir lättare att fatta beslut inom viktiga politikområden. Detta gäller inte minst de rättsliga och inrikes frågorna.

Nytt är också att ett fåtal nya rättsliga grunder införs, t.ex. för idrott och rymdpolitik. Fördraget anpassas på vissa politikområden, exempelvis energiområdet, till hur dessa områden i praktiken redan behandlas. Detta utgör ingen stor förändring, men det ger en ökad tydlighet om vilka regler som gäller. Nytt är också att unionen får till uppgift att stödja länderna i arbetet med skydd för folkhälsan, framför allt vad gäller tobak och missbruk av alkohol.

Målsättningen om en gemensam asylpolitik är inte ny, men den bekräftas och förstärks i det nya fördraget. En gemensam asylpolitik innebär bättre ordning och en rättvisare fördelning av det ansvar som medlemsländerna har enligt internationell rätt.

Yttre åtgärder – vad innebär det?

EU agerar internationellt genom bl.a. utrikes- och säkerhetspolitiken, handelspolitiken, utvecklingspolitiken och internationella avtal. Enligt det nya fördraget har kommissionen relativt självständigt, på rådets uppdrag, hand om genomförande av vissa delar av politiken medan rådet självt svarar för andra. De olika så kallade yttre åtgärderna samlas under *gemensamma övergripande mål*, utan att ansvarsfördelningen mellan kommissionen och rådet ändras. Syftet är att åstadkomma en mer konsekvent politik. Den europeiska utrikesministern är ett uttryck för denna målsättning.

I utrikes- och säkerhetspolitiken gäller enhällighet som *beslutsregel* i det nuvarande fördraget, utom för genomförande av bl.a. strategier som Europeiska rådet redan enhälligt lagt fast. Detta ändras inte i det nya fördraget. En nyhet är att majoritetsbeslut kan användas när den europeiska utrikesministern lägger fram ett förslag i rådet på särskild uppmaning av Europeiska rådet. En säkerhetsspärr finns som gör att ett medlemsland kan sätta stopp för majoritetsbeslut om det anser att beslutet rör viktiga nationella intressen.

Ett absolut krav på enhällighet gäller för *försvarspolitiken* och frågor som har militära eller försvarsmässiga konsekvenser. Så är det både i nuvarande fördrag och i det nya fördraget. Varje land har alltså veto i försvarsfrågor.

I det nya fördraget blir *krishanteringsfrågorna* en större uppgift för unionen än idag. Både konfliktförebyggande och fredsfrämjande insatser, med såväl civila som militära medel, ska vidareutvecklas och effektiviseras. Två viktiga principer slås fast. För det första klargörs att EU:s militära krishanteringsinsatser inte ska genomföras av en EU-armé, utan med nationella resurser som länderna frivilligt kan välja att ställa till unionens förfogande. För det andra får varje land självt avgöra om det vill bidra aktivt, med civila eller militära resurser. Det anges också i fördraget att krishanteringsinsatser utanför unionen ska genomföras för att bevara freden, förebygga konflikter och stärka den internationella säkerheten, i enlighet med FN-stadgan.

Det är i detta perspektiv fördragets bestämmelser om försvarskapa-

citet ska ses, bl.a. skrivningen att medlemsländerna ska åta sig att förbättra sin militära förmåga. Redan idag finns en europeisk byrå för utveckling av försvarskapacitet och forskning, anskaffning och försvarsmateriel. Den europeiska försvarsbyrån inrättades med stöd av de möjligheter som finns i nuvarande fördrag. I det nya fördraget skrivs den på ett tydligt sätt in i fördraget som ett EU-organ. En form av fördjupat samarbete, kallat strukturerat samarbete, skapas för alla medlemsländer som vill förbättra sina militära resurser för krishantering samt kunna bidra med militära snabbinsatsstyrkor.

Om ett medlemsland skulle utsättas för ett väpnat angrepp säger fördraget att de övriga medlemsländerna är skyldiga att ge landet stöd och bistånd med alla till buds stående medel i enlighet med FN-stadgans artikel 51. Samtidigt klargörs att detta inte ska påverka de medlemsländer som vill föra en militärt alliansfri politik. I det nya fördraget klargörs också att Nato ska fortsätta att sköta Nato-medlemmarnas kollektiva försvar. Sammantaget betyder detta att EU inte förvandlas till en militär allians med tvingande försvarsförpliktelser.

I det nya fördraget tydliggörs vilka uppgifter unionen har på det *handelspolitiska området*. Majoritetsomröstning ska användas på fler delområden och Europaparlamentet får en större roll. Länderna behåller dock under vissa förutsättningar sin möjlighet till veto vad gäller avtal som rör handel med sociala tjänster samt tjänster som avser utbildning, hälso- och sjukvård samt kulturella och audiovisuella tjänster. Det är frågor som nära anknyter till nationell politik.

En s.k. *solidaritetsklausul* införs i det nya fördraget. I den visar länderna sin politiska vilja att hjälpa varandra om ett medlemsland skulle utsättas för en terroristattacker eller drabbas av en naturkatastrof eller en katastrof orsakad av människor. Det är upp till de enskilda medlemsländerna att välja på vilket sätt de i handling vill uttrycka denna solidaritet.

Restriktiva åtgärder, så som frysning av tillgångar, får en egen rättslig grund i det nya fördraget. Härigenom förtydligas de möjligheter till sådana åtgärder mot misstänkta terrorister som redan finns i

nuvarande fördrag. Viktigt är också att rättssäkerheten starkt betonas i detta sammanhang.

Vad är nytt?

Alla unionens yttre åtgärder samlas under en rubrik i fördraget och övergripande målsättningar sätts för unionens internationella agerande. EU får en utrikesminister med uppgift att samordna alla de utrikespolitiska instrumenten.

Unionens krishanteringsuppgifter vidareutvecklas så att de täcker konfliktförebyggande och fredsfrämjande med både civila och militära medel. Ingen ändring sker beträffande hur länderna deltar i detta arbete; de väljer även i fortsättningen själva om och hur de vill bidra. Möjligheten att skapa ett s.k. strukturerat samarbete införs.

På några områden övergår man till majoritetsomröstning, vilket underlättar beslutsfattandet och gör unionens arbete mer effektivt. Samtidigt bevaras det nationella vetot på områden där det är viktigt att varje land själv har sista ordet – så som på försvarsområdet och inom vissa delar av handelspolitiken. I utrikes- och säkerhetspolitiken ska som hittills grundläggande beslut fattas med enhällighet.

Hur ändrar vi fördraget nästa gång?

Fördragets fjärde och sista del innehåller bl.a. allmänna bestämmelser för hur fördraget ska kunna ändras.

Om en *fördragsändring* ska genomföras är det egentligen ingen skillnad mellan det gamla och det nuvarande fördraget vad gäller beslutsregeln – varje land har veto.

Om Europeiska rådet skulle föreslå ändringar av unionens befogenheter måste varje land enligt det nya fördraget godkänna det på nationell nivå, precis som man gör idag.

Enligt det nya fördraget kan det Europeiska rådet med enhällighet och efter godkännande av Europaparlamentet besluta att övergå till majoritetsomröstning på ett visst område som redan regleras i fördraget. Undantag gäller för frågor som har militära eller försvarsmässiga följder. De nationella parlamenten ska granska förslag om att gå över

till majoritetsbeslut. Om ett nationellt parlament motsätter sig förslaget faller det.

Vad är nytt?

Liksom idag föreskriver det nya fördraget att varje ändring i unionens uppgifter och befogenheter ska godkännas av medlemsländerna nationellt. Enligt det nya fördraget ska övergång till majoritetsomröstning, där fördraget föreskriver enhällighet, kräva samtycke av nationella parlament.

Fördraget och den svenska grundlagen

Regler om hur Sverige ska ingå internationella överenskommelser finns i 10 kap. regeringsformen. En viktig fråga är om det nya EU-fördraget förutsätter att *beslutanderätt* förs över från svenska organ och myndigheter till EU och i vilken omfattning det i så fall sker. Om fördraget förutsätter överlåtelse av beslutanderätt måste riksdagen godkänna fördraget med tre fjärdedels majoritet, eller enligt de regler som gäller för att stifta grundlag, dvs. genom två beslut med mellanliggande val.

En förutsättning för att Sverige ska kunna överlåta beslutanderätt till EU är att unionen har ett *skydd för fri- och rättigheter* som motsvarar det som ges i den svenska regeringsformen och i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Den svenska grundlagen tillåter inte heller överlåtelse av beslutanderätt som rör *principerna för statskicket*.

Överlåtelse av beslutanderätt innebär inte att Sverige förlorar motsvarande beslutsmakt. Sverige deltar alltid i beslutsfattandet inom unionen och kan då också påverka övriga medlemsländer i den riktning vi vill. Att Sverige har överlåtit beslutanderätt till EU innebär att vi i vissa avseenden väljer att avstå från att ensidigt fatta nationella beslut för att istället tillsammans med övriga medlemsländer fatta gemensamma beslut eftersom vi har något att vinna på det.

Det är också viktigt att skilja mellan uppgifter för unionen som förutsätter överlåtelse av beslutanderätt, respektive uppgifter där unio-

nen kan vara verksam utan att beslutanderätt förs över från medlemsländerna. Unionen kan i viktiga frågor som t.ex. folkhälsa fatta beslut om kompletterande och stödande åtgärder utan att det begränsar medlemsländernas beslutanderätt.

I det följande ges exempel på bestämmelser och områden som förutsätter att ytterligare *beslutanderätt förs över till unionen*.

Som ett första exempel kan nämnas flexibilitetsklausulen, vars tillämpningsområde utvidgas. Klausulen gör det möjligt att anta lagstiftning även när det inte är direkt angivet i fördraget men åtgärden ligger inom ramen för EU:s målsättningar och den politik som förutses. Det får dock inte handla om harmonisering av medlemsländernas lagstiftning.

Andra exempel på bestämmelser som får ett bredare tillämpningsområde och som förutsätter viss överlåtelse av beslutanderätt är reglerna om förbud mot diskriminering på grund av nationalitet samt beslut om åtgärder för att bekämpa diskriminering på grund av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

Polissamarbetet och det straffrättsliga samarbetet blir genom det nya fördraget föremål för gemensamt beslutsfattande, vilket förutsätter att beslutanderätt i motsvarande mån förs över till unionen. Här är det viktigt att komma ihåg att den speciella karaktären på frågorna har motiverat en rad specialbestämmelser. Bland annat kan ett medlemsland begära att särskilt kontroversiella lagförslag överlämnas till Europeiska rådet för ställningstagande.

Ytterligare ett exempel på en ändring som förutsätter överlåtelse gäller EU-domstolen, vars behörighet utvidgas till att gälla samtliga områden i det nya fördraget. Vissa områden har dock särskilt undantagits från domstolens behörighet, t.ex. den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och vissa frågor på det polisiära området.

Som exempel på ett område som *inte* förutsätter någon överlåtelse av beslutanderätt kan nämnas den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Ytterligare ett exempel på en bestämmelse som inte förutsätter

någon överlåtelse av beslutanderätt är den som fördragsfäster principen om *unionsrättens företrädare*. Enligt EG-domstolens praxis gäller sedan länge – långt innan Sverige blev medlem i unionen – att gemenskapsrätten har företrädare framför nationell rätt. När principen nu skrivs in i fördraget bekräftas endast denna rättspraxis. Någon ny beslutanderätt förs därmed inte över till EU.

Att *majoritetsomröstning* införs på områden där beslutanderätt redan har överlåtits förutsätter inte heller någon ytterligare överlåtelse.

På några punkter skapas nya, *rättsliga grunder* för frågor som EG redan idag anses vara behörig att fatta beslut om. Det gäller t.ex. energipolitik och immaterialrätt. Dessa nya rättsliga grunder förutsätter inte någon ytterligare överlåtelse av beslutanderätt till EU utan är endast ett förtydligande av vad som redan gäller idag.

Genom det nya fördraget införs också ett antal *nya befogenheter* för unionen t.ex. i fråga om turism, idrott, skydd och beredskap samt administrativt samarbete. Beträffande dessa områden skall dock unionens verksamhet inte ersätta utan endast komplettera medlemsländernas åtgärder. I denna del förutsätter det nya fördraget inte någon ytterligare överlåtelse av lagstiftande befogenheter till unionen.

Vad är nytt?

Det nya fördraget förutsätter att viss ytterligare beslutanderätt förs över till unionen. Genom det nya fördraget stärks fri- och rättighets-skyddet genom att det kommer till tydligare uttryck. Överlåtelsen bedöms varken i sak eller i omfattning vara av sådant slag att den rör principerna för statsskicket. Det bedöms således inte föreligga några konstitutionella hinder för att Sverige ska kunna tillträda det nya fördraget. Någon grundlagsändring behövs inte.

Folkomröstningarna.

Fransmännen röstade den 29 maj 2005 om EU-konstitutionen, valdeltagandet var cirka 70% och 55 % röstade nej. Ja-sägarna i Sverige och i övriga Europa har försökt förklara bort det, men majoriteten av fransmännen vill inte ha den föreslagna konstitutionen. Och de ogillar naturligtvis de makthavande politiker som konstruerat förslaget.

I Sverige har vänsterpartiet, miljöpartiet och folkpartiet föreslagit att man i Sverige ska avbryta konstitutionsprocessen i Sverige. Men motsatt slutsats drar moderaterna, centern och kristdemokraterna: "Vår ståndpunkt avgörs inte av Frankrike" förklarar centerledaren Maud Olofsson. Statsministern vill fortsätta och få riksdagen att säga ja utan folkomröstning och utan att ha haft frågan uppe i val.

DN 050531 sid 20: "På torsdag ska den svenska regeringen skicka förslaget till EU-konstitution till Lagrådet, som ska granska om det är förenligt med svensk grundlag. Svaret väntas den 17 juni." På samma sida står också:

"Visst finns det en plan B."

"Nicefördraget får fortsätta gälla efter Frankrikes nej till EU-fördraget, menar Lars Danielsson, statssekreterare och EU-expert hos statsminister Göran Persson. Så visst finns det en plan B.

- Det är sämre men fungerar ett antal år till, säger han i samband med ett seminarium i Stockholm om den franska folkomröstningen. Det finns ingen anledning till panik, menade Lars Danielsson vid seminariet. Om också Nederländerna och Luxemburg säger nej till konstitutionen blir det i stället sannolikt det nuvarande Nicefördraget som fortsätter att gälla.

-Jag tror det håller fem, sex eller sju år till. Rumänien och Bulgarien kan bli medlemmar ändå. Men på längre sikt måste man ha ett nytt fördrag om man vill att unionen ska utvidgas, säger han till DN...."

Den 1 juni röstade man i Nederländerna: 61,6% ja, 38,4% nej och valdeltagande 62,8%. (DN 050603 sid 20)

Riksdagen och EU-konstitutionen.

Det har nämnts, att en majoritet i riksdagen vill godkänna förslaget till ny EU-konstitution och inte vill ha folkomröstning om det. De menar att frågan om konstitutionen är för svår för vanligt folk och att de representerar svenska folket och är mer skickade att avgöra saken.

Programmet "Uppdrag granskning" i SVT1 har försökt undersöka om ledamöterna är så duktiga som de menar sig vara och i programmet den 31 maj redovisades intervjuer de gjort med ledamöter 18 maj. I samråd med fem statsvetare hade de formulerat tre frågor om viktiga begrepp i konstitutionsförslaget. 28 ledamöter fick på förmiddagen frågorna med begäran om svar. Två-tre stycken kunde svara och blev godkända, de andra blev underkända. Många försökte dra sig ur intervjun förebärande olika skäl. Okunskapen var stor.

I ett eftersnack beskrev en ledamot hur det går till i riksdagen. Det är bara några få som behärskar de ämnen som ska avgöras, de finns i bl a i utskott. Ett utskott har cirka 5% av ledmötorna i riksdagen. 95% av ledamöterna röstar som dessa 5% utan att kunna ämnet. Likadant är det när det gäller EU-frågor, det finns ett antal ledamöter i EU-nämnden, de antas kunna frågorna som kommer upp där, resten förlitar sig på vad de tycker.

Skälen till att ledamöterna inte kunde svara sades bl a vara, att frågan om ja eller nej till konstitutionen kommer upp först i december och strax före det läser ledamöterna på. Men hur kan de redan nu ha bestämt sig för ett ja?

Undersökarna från "Uppdrag granskning" dök upp en förmiddag och överrumplade ledamöterna. Efter ett tag skickade partikanslierna ut mejl till sina ledamöter med svaren och varnade. På eftermiddagen kunde nio ledamöter som intervjuades rabbla upp ganska riktiga svar.

En tittare måste naturligtvis fråga sig om det verkligen är så att riksdagsledamöterna är duktigare än vanligt folk att avgöra inställningen till den nya föreslagna EU-konstitutionen. Särskilt som EU-frågor inte var uppe i valrörelsen när de valdes. Frågorna:

- * Hur uppnås kvalificerad majoritet i ministerrådet?
- * Vad menas med exklusiv befogenhet?
- * Vad är medborgarinitiativ?

Demokratiskt underskott i EU

"Fred och potäter duger bra på Balkan"

"All makt utgår från folket, faktiskt också den i Europeiska unionen. Men vägarna mellan dessa maktens källflöden och Bryssel är långa och slingrande, indirekta och svåra att se. För långa, för indirekta: 55 procent nej i Frankrike och 62 procent nej i Nederländerna ger högt och tydligt besked om att det inte längre duger.

Väljarna kan inte ställa makten i Bryssel till svars. Det finns inga synliga makthavare som kan avsättas, ingen Larsson eller Lopez som väljarna kan ge respass om de tycker EU går åt fel håll.

Åh, för oss som hållit på med EU i några år och lärt oss hur det fungerar är allt glasklart. De folkvalda regeringarna samlas i rådet och tar beslut, och så har vi det folkvalda EU-parlamentet som är så mycket bättre än sitt rykte som traktamentsfifflande lyxlirare. Men parlamentet utser ingen regering, rådet går inte att sparka som grupp, EU-kom missionen är en grupp tjänstemän. Och så har vi alla de 1300 expertgrupperna som har stor makt utan att någon så noga vet vad de sysslar med.

Uppsalaforskaren Christer Karlsson skrev för fyra år sedan sin doktorsavhandling om det demokratiska underskottet i EU. Han slog fast att det finns, och att kärnpunkten i det just är att väljarna inte på europeisk nivå kan ställa EU:s beslutsfattare till svars för den politik de fört.

Så länge Europasamarbetet bara handlade om 'fred och potäter' störde det få att det var ett elitprojekt med en blandning av överstatligt och mellanstatligt som var svår att begripa. Stödet för EU började dala efter Maastrichtfördraget 1991 när samarbetet började handla om gemensam valuta, polissamarbete och utrikespolitik. Då kom kraven på demokrati.

För fyra år sedan var det ändå 'litet överdrivet' att tala om en

legitimitetskris för EU tyckte Karlsson. Men orostecknen fanns.

Och nu är legitimitetskrisen här. Nu kommer väljarna från den franska och holländska landsbygden med sina hötjugor och vill vara med och bestämma, och då säger de NEJ när de äntligen får en chans att göra sin röst hörd.

Det är helt uppenbart en vändpunkt för EU. Men att se hur det demokratiska underskottet ska awecklas är inte lätt. För allt som gör det lättare för väljarna att med sina röster direkt påverka makten i Bryssel gör EU mer likt en europeisk parlamentarism som är den fruktade federalism som så många inte vill ha.

I de nya medlemsländerna räcker det ännu ganska långt med fred och potäter. Där har stödet för EU stigit efter inträdet i unionen. På Balkan behövs mycket fred och potäter.

Och långt borta i Diyarbakir finns de kämpande kvinnoaktivisterna som på fullt allvar ser EU som ett stöd i kampen för att ge kvinnor i sydöstra Turkiet elementära mänskliga rättigheter. Inte minst för deras skull får man hoppas att det ändå går att lösa krisen i EU.

INGRID HEDSTRÖM ingrid.hedstrom@dn.se”

EU är ett omöjligt projekt om man vill göra den demokratisk. Antalet svenskar i Europaparlamentet är nu något tjog, som ska representera sveriges 9 miljoner personer i hela EU med flera hundra miljoner invånare. Hur ska ett så litet antal kunna representera Sverige och hur ska de kunna höras tillräckligt väl bland alla de andra representanterna?

EU-kommissionen har cirka 25 000 anställda som totar ihop det de tycker EU ska göra. Hur kan man hålla koll på dem?

Fransmännen med sin hötjugor har fattat galoppen och satt klackarna i marken.

Svenska riksdagens kunskaper om EU är inte tillfredsställande.

EU-ministrarna den 16 juni 2005.

DN 050617 sid 20:

“Statsminister Göran Persson tror inte det blir riksdagsbeslut om EU-grundlagen i höst.

BRYSEL. EU:s omstridda nya konstitution läggs i frysboxen minst två år framåt. Det kom EU-ledarna överens om när de på torsdagkvällen diskuterade hur de ska gå vidare efter de franska och holländska folkomröstningsbakslagen .

I juni förra året enades de 25 EU-ländemas ledare i Bryssel om ett konstitutionellt fördrag som skulle få det nya stor-EU att fungera mer effektivt och föra unionen närmare medborgarna. Ett år senare tvingas de nu lägga sin skapelse på is, med syfte att i en obestämd framtid antingen återuppliva den eller definitivt dödförklara den.

DE SOM INTE har ratificerat konstitutionen kommer inte att kunna göra något förrän i mitten av 2007, sade mötesordföranden och luxemburgske premiärministern Jean-Claude Juncker sent på torsdagkvällen efter stats- och regeringschefernas middagsdiskussion. Han konstaterade att de franska och holländska väljarnas nej till EU-grundlagen gör det orealistiskt att följa den ursprungliga planen att sätta punkt för ratificeringen i november 2006. I alla länder behövs nu en period av debatt och reflektion sade Juncker.

FÖR SVERIGE INNEBÄR detta med all sannolikhet att regeringen ställer in behandlingen av konstitutionen och inte som planerat lägger ett förslag till riksdagen i höst.

-Allt talar för att det inte blir någon proposition i höst, sade statsminister Göran Persson efter den första diskussionsomgången.

Danmarks statsminister Anders Fogh Rasmussen meddelade direkt

efter mötet att den danska folkomröstningen skjuts upp på obestämd tid. Juncker själv väntas också avblåsa den folkomröstning som enligt planerna skulle äga rum i Luxemburg 11 juli.

Men EU-ledarna anser fortfarande att den konstitution som de franska och holländska väljarna röstade nej till är den bästa som går att uppnå.

Någon omförhandlingen är definitivt inte aktuell, det slog Juncker fast flera gånger.

Vid diskussionen pekade mötesdeltagarna på att det fanns många skäl till de franska och holländska nejrösterna som inte direkt hade med själva konstitutionen att göra - arbetslöshet, oro för globaliseringen och framtiden. Därför gäller det, sade Göran Persson ett läge där samhällsklimatet är gynnsamt för ratificeringen:

- **MÅLSÄTTNINGEN** är att hitta ett läge när man kan ta ställning till fördraget och inget annat.

Ingen av ledarna var beredd att förorda en direkt dödförklaring av konstitutionen. Den som kom närmast var den holländske regeringschefen Jan Peter Balkenende, som konstaterade att det var totalt uteslutet att göra ett nytt försök att övertyga de holländska väljarna att rösta ja till förslaget åtminstone under den här mandatperioden.

Nästa val i Holland äger rum våren 2007, och det är ett skäl till att EU-grundlagen kommer att ligga i frysboxen åtminstone till dess. 2007 hålls också presidentval i Frankrike. Frankrikes president Jacques Chirac föreslog vid mötet att ett speciellt toppmöte ska ägnas enbart åt diskussioner om Europas framtid.

INGRID HEDSTRÖM
ingrid.hedstrom@dn.se “

Lagrådet om ny EU-konstitution.

Från Lagrådets hemsida.

“ **LAGRÅDET**

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2005-06-28

Närvarande: f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist, justitierådet Torgny Håstad och regeringsrådet Göran Schäder.

Fördraget om upprättande av en konstitution för Europa

Enligt en lagrådsremiss den 2 juni 2005 (Statsrådsberedningen) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnesråden Beatrice Hernqvist och Kristina Svahn Starrsjö samt departementsrådet Torbjörn Haak.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Fördraget om upprättande av en konstitution för Europa innebär att de bestämmelser som reglerar verksamheten inom Europeiska unionen samlas i ett enda fördrag, vilket ersätter de tidigare fördragen. I stor utsträckning innebär fördraget att skilda bestämmelser i de nu gällande fördragen förs över utan någon materiell ändring. I väsentliga avseenden innebär fördraget dock förändringar och tillägg. Om fördraget fått en i alla avseenden lämplig utformning kan självfallet diskuteras. Det är emellertid inte meningsfullt för Lagrådet att detaljgranska enskilda bestämmelser i det. Fördraget utgör en helhet som skall antingen antas eller förkastas. Lagrådet ser det därför som sin uppgift att bedöma om Sverige kan ansluta sig till fördraget utan grundlagsändring och om den föreslagna ändringen i den s.k. anslutningslagen blivit ändamålsenligt formulerad.

Ett medlemskap i Europeiska unionen förutsätter att medlemslandet i

olika avseenden överlåter beslutanderätt till unionen. Sveriges möjligheter till sådan överlåtelse regleras i 10 kap. 5 § regeringsformen, vars första stycke behandlar just samarbetet inom Europeiska unionen. Stycket har följande lydelse.

Inom ramen för samarbete i Europeiska unionen kan riksdagen överlåta beslutanderätt som inte rör principerna för statsskicket. Sådan överlåtelse förutsätter att fri- och rättighetsskyddet inom det samarbetsområde till vilket överlåtelsen sker motsvarar det som ges i denna regeringsform och i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Riksdagen beslutar om sådan överlåtelse genom beslut, varom minst tre fjärdedelar av de röstande förenar sig. Riksdagens beslut kan också fattas i den ordning som gäller för stiftande av grundlag. Överlåtelse kan beslutas först efter riksdagens godkännande av överenskommelse enligt 2 §.

Bestämmelsen innebär att riksdagen utan att ändra grundlagen kan överlåta beslutsbefogenheter, som enligt grundlag eller annan lag tillkommer svenska organ, till unionen. Den innebär således i praktiken att grundlagen kan ändras genom ett enda beslut och detta utan att ändringen kommer till uttryck i själva grundlagstexten. En av vinsterna med denna konstruktion har, förutom att överlåtelsen kan beslutas med en gång, ansetts vara att den mellanfolkliga organisationens kompetens inte kommer att åtnjuta grundlagsskydd; en befogenhetsöverlåtelse kan återkallas genom ett enda beslut med vanlig majoritet. Det kan å andra sidan hävdas att bestämmelsen innebär att den demokratiska kontrollen av riksdagen urholkas, eftersom konstruktionen innebär att bestämmelser i grundlagen kan åsidosättas utan att folket, som annars är föreskrivet, får tillfälle att yttra sig i ett val.

Möjligheten att överlåta svenska officiella organs uppgifter till internationella organisationer infördes redan år 1965 i syfte att medge ett

svenskt associationsavtal med dåvarande Europeiska ekonomiska gemenskapen. Vid 1974 års författningsreform flyttades bestämmelsen över till den nya regeringsformen. Den redan år 1965 införda förutsättningen att överlåtelse endast kunde ske ”i begränsad omfattning” fick stå kvar. Det innebar enligt förarbetsuttalanden (prop. 1964:140 s. 134) att stadgandet inte medgav att exempelvis sådana befogenheter som att stifta lag, besluta om skatter och andra pålagor eller ingå överenskommelse med främmande makt överläts, vare sig i sin helhet eller i en utsträckning som på något sätt kunde inverka på rikets självständighet i stort. Vid förändringar av bestämmelsen åren 1976 och 1985 snävades möjligheterna att överlåta beslutanderätt åt ytterligare.

Inför ett i början av 1990-talet förestående svenskt unionsmedlemskap kunde konstateras att bestämmelsen inte medgav att Sverige överlät alla de beslutsbefogenheter som ett blivande medlemsland förutsattes överlåta. Paragrafen fick därför ett nytt första stycke i vilket det föreskrevs att riksdagen kunde överlåta beslutanderätt till Europeiska gemenskaperna under den enda förutsättningen att dessa har ett fri- och rättighetsskydd som motsvarar det som ges i regeringsformen och Europakonventionen.

I samband med riksdagsbehandlingen uttalade konstitutionsutskottet (bet. 1993/94:KU21 s. 27 f.) att en överlåtelse av beslutsbefogenheter med stöd av den föreslagna lydelsen inte kunde ske i sådan utsträckning att regeringsformens bestämmelser om statsskickets grunder upphörde att vara giltiga. Riksdagens ställning som det främsta statsorganet fick inte genom överlåtelse av normgivningskompetens urholkas i väsentlig grad. Det icke överlåtbara området var enligt utskottet inte heller inskränkt till bestämmelserna om grunderna för vårt statsskick utan omfattade också andra bestämmelser som bär upp grundläggande principer för vårt konstitutionella system. Utskottet ville i detta sammanhang särskilt peka på den fria åsiktsbildningens stora betydelse för vårt statsskick och framhöll att

offentlighetsprincipen, meddelarfriheten, förbudet mot censur, skyddet av uppgiftslämnare, ansvarighetssystemet och andra viktiga tryckfrihetsrättsliga principer i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen har stor betydelse för den fria åsiktsbildningen. Den nya lydelsen av 10 kap. 5 § kunde enligt utskottet inte anses öppna möjlighet att överlåta beslutanderätt som väsentligt rubbar dessa principer utan samtidig ändring av grundlag.

I samband med den senaste förändringen av paragrafen infördes en ny begränsning av möjligheterna att överlåta beslutanderätt: överlåtelser får inte röra principerna för statskicket. Avsikten med lagändringen var (prop. 2001/02:72 s. 34) att i grundlagstexten ge uttryck för de förutsättningar som tidigare endast gått att utläsa av förarbetena. Samtidigt infördes på konstitutionsutskottets initiativ (bet. 2001/02:KU18 s. 44) i paragrafens första stycke en ny sista mening. Denna innebär att överlåtelser av beslutanderätt inte får beslutas förrän riksdagen enligt 10 kap. 2 § regeringsformen godkänner den överenskommelse som föranleder överlåtelserna.

Det är enligt 10 kap. 1 § regeringsformen regeringen som ingår överenskommelser med andra stater eller mellanfolkliga organisationer. Om en överenskommelse förutsätter att lag ändras eller upphävs eller att ny lag stiftas eller om den i övrigt gäller ett ämne i vilket riksdagen skall besluta, får regeringen enligt 2 § dock inte ingå överenskommelsen utan att riksdagen godkänner denna. Om någon särskild ordning är föreskriven för det riksdagsbeslut som förutsätts, skall enligt 2 § andra stycket samma ordning iakttas vid godkännandet av överenskommelsen.

Det har i debatten kring det konstitutionella fördraget hävdats att – eftersom fördraget förutsätter överlåtelser av normgivningskompetens på straffrättsens område och det enligt regeringsformen endast är riksdagen som har sådan kompetens om fängelse ingår i straffskalan, och en överlåtelser därför skulle förutsätta grundlagsändring – den

nyss nämnda regleringen innebär att beslutet att godkänna fördraget måste tas i den för grundlag stadgade ordningen. Därvid har emellertid inte beaktats att en överlåtelser av riksdagens exklusiva normgivningskompetens och annan beslutanderätt som behandlas i 10 kap. 5 § regeringsformen enligt den bestämmelsen kan ske utan att vare sig vanlig lag eller grundlag ändras. Överenskommelsen rör dock ett ämne i vilket riksdagen skall besluta (enligt 5 §). När det i 2 § andra stycket talas om en särskild ordning för det förutsatta riksdagsbeslutet avses därför den ordning som anges i 5 §. Vid överlåtelser av beslutanderätt till Europeiska unionen blir första stycket i 5 § tillämpligt, vilket som nämnts innebär att överenskommelsen kan godkännas genom ett enda beslut med tre fjärdedels majoritet eller med två på varandra följande beslut med mellankommande val.

Avgörande för möjligheten att utan grundlagsändring godkänna det nya fördraget och överlåta mer beslutanderätt blir därmed hur fördraget skall uppfattas i relation till restriktionerna i 10 kap. 5 § första stycket.

I flera remissyttranden, bl.a. i Regeringsrättens och Högsta domstolens, har det satts i fråga om de nya beslutsbefogenheter som unionen tilldelas genom det aktuella fördraget – sedda för sig eller tillsammans med vad som enligt gällande fördrag tillkommer Europeiska gemenskapen – medför att beslutanderätt överlåts i en sådan omfattning att överlåtelserna kommer att röra principerna för statskicket; i så fall skulle den första förutsättningen för överlåtelser av beslutsbefogenheter inte vara uppfylld. I vissa andra yttranden hävdas att övergången på ett flertal områden från krav på enhällighet till beslut med kvalificerad majoritet i ministerrådet innebär att beslutanderätt som tidigare överlåtit på dessa områden i realiteten överlåts först nu och att fördraget därvid medför en överstatlighet som tidigare saknats.

Regeringen framhåller i lagrådsremissen att man vid en bedömning av om en överlåtelser rör principerna för statskicket bör beakta inte bara

den nya överlåtelsen utan också den samlade effekten av denna och tidigare överlåtelser. Däremot skall enligt regeringen en övergång från krav på enhällighet till kvalificerad majoritet inte i sig anses innebära att beslutanderätt överläts. Överlåtelsen har i sådana fall redan skett, medan ändringen av beslutsordningen saknar betydelse i detta sammanhang. Samtidigt kan noteras att regeringen ibland tonar ner betydelsen av nya överlåtelser med hänvisning till att beslut skall fattas med enhällighet och att Sverige därför har vetorätt (se t.ex. remissens avsnitt 7.2.4).

Lagrådet utgår i det följande från regeringens synsätt som det korrekta. Det innebär att man vid bedömningen av huruvida de samlade överlåtelserna till Europeiska unionen strider mot principerna för statsskicket skall bortse från beslutsformen och redan nu antecipera att Sverige överlåtit eller överlåter beslutanderätt också i de frågor där medlemsländerna enligt fördraget har vetorätt eller där det finns andra spärrar mot beslut, t.ex. samtycke av eller kommunikation med nationella parlament eller den s.k. nödbromsen.

De befogenheter som Europeiska unionen tilldelas genom Fördraget om upprättande av en konstitution för Europa är omfattande och rör betydelsefulla frågor. Enligt artikel I-13 skall unionen ha exklusiv befogenhet när det gäller bl.a. tullunionen, konkurrensregler som är nödvändiga för den inre marknadens funktion, fiskekvoter och den gemensamma handelspolitiken. Enligt artikel I-14 skall unionen och medlemsstaterna ha delade befogenheter vad gäller bl.a. den inre marknaden, socialpolitik, jordbruk och fiske, miljö, konsumentskydd, transport, energi och området med frihet, säkerhet och rättvisa. Häri inryms bl.a. befogenheter avseende kontroll vid gränser, asyl och invandring. Den i detta sammanhang viktigaste förändringen är att unionen ges normgivningskompetens beträffande polissamarbete och på straffrättsens område (artiklarna I-42 och III-270 ff.). Detta är områden som berör kärnan i de enskilda medlemsstaternas suveränitet. Betydelsefullt är också att unionen inom ramen för den politik

som anges i del III får vidta lämpliga åtgärder som är nödvändiga för att nå de vidsträckta mål som anges i konstitutionen (se artikel I-3), även om konstitutionen inte annars innehåller de nödvändiga befogenheterna (den s.k. flexibilitetsklausulen, artikel I-18). Enligt artikel I-6 skall unionsrätten ha företräde framför medlemsstaternas rätt, och av artikel I-29 framgår att unionens domstol skall inte bara styra tolkningen av unionsrätten utan även bestämma gränserna för unionens beslutsbefogenheter. Unionen får inom de angivna områdena också befogenhet att ingå avtal med tredje land.

De nu nämnda överlåtelserna av normgivningskompetens och traktatmakt är så omfattande och betydelsefulla att riksdagens ställning reellt sett urholkas i väsentlig grad.

Förekomsten av majoritetsbeslut leder till att varken de svenska väljarna eller riksdagen kan ställa någon till ansvar i de fall där den svenska representanten blivit nedröstad i ministerrådet. Detta innebär att vad som är en fundamental princip för den svenska statsstyrelsen inte får genomslag inom det område där överlåtelse av beslutanderätt sker.

Fastän ingen av de till unionen överlämnade kompetenserna tar särskilt sikte på den fria åsiktsbildningen, synes det därför väl kunna hävdas att principerna för statsskicket påverkas enligt det nya fördraget.

Vid tolkningen av 10 kap. 5 § första stycket regeringsformen måste emellertid beaktas att det vid den grundlagsändring som gjordes inför det svenska medlemskapet klagjordes att överlåtelse av beslutanderätt kunde ske inte bara i begränsad omfattning utan alltså rörande väsentligheter. När förutsättningen att en överlåtelse inte fick röra grunderna för statsskicket infördes i enlighet med konstitutionsutskottets uttalanden år 1994, tillkom merparten av den normgivningskompetens, som enligt det nu aktuella fördraget finns hos Europeiska unionen, redan de europeiska gemenskaperna. Att

gemenskapsrätten skulle ha företrädare framför nationell rätt ingick också i villkoren när Sverige anslöt sig till unionen. Det måste förutsättas att lagstiftaren vid antagandet av den nu gällande grundlagstexten år 2002 ansåg att de då överlåtna beslutsbefogenheterna inte rörde principerna för statsskicket. De nu tillkommande kompetenserna rör betydelsefulla frågor men kan inte anses väsensfrämmande från de kompetenser som redan har överlåtit. Fastän utrymmet för majoritetsbeslut vidgas i det nya fördraget, sker det knappast i sådan omfattning att förutsättningarna för riksdagens bedömning år 2002 skall anses rubbade.

Det anförda leder till slutsatsen att urholkningen av riksdagens ställning som normgivare och det partiella avskaffandet av möjligheten till ansvarsutkrävande, som för övrigt är en nödvändig följd vid överlåtelse av beslutanderätt utan veto, inte torde vara tillräckliga för att principerna för statsskicket skall anses rörda i den mening som avsetts med 10 kap. 5 §.

Beträffande den andra förutsättningen för överlåtelse av beslutanderätt – att fri- och rättighetsskyddet inom det samarbetsområde till vilket överlåtelse sker skall motsvara det som ges i regeringsformen och Europakonventionen – kan noteras att unionens redan tidigare som politiskt dokument antagna s.k. stadga om de grundläggande rättigheterna nu införlivas i fördraget och därigenom blir juridiskt bindande. Därtill kommer att unionen enligt fördraget skall ansluta sig till Europakonventionen. Fastän de rättsliga effekterna av dessa åtgärder, som flera remissinstanser påpekat, i många avseenden framstår som oklara, är det tydligt att unionens fri- och rättighetsskydd därigenom stärks.

Sammanfattningsvis kan Lagrådet inte se att de befogenheter som Europeiska unionen tilldelas genom fördraget, vare sig kvantitativt eller kvalitativt, rör principerna för det svenska statsskicket i den mening som avses i 10 kap. 5 § regeringsformen. Fri- och rättighets-

skyddet måste alltjämt anses stå i nivå med det i regeringsformen och Europakonventionen. Ett godkännande av fördraget och den därav föranledda överlåtelsen av beslutanderätt kan mot denna bakgrund ske utan grundlagsändring. Vilken form riksdagen väljer för att fatta beslut i frågan blir då inte en rättslig utan politisk fråga, i vilken Lagrådet inte har anledning att uttala någon uppfattning.

Mot det remitterade lagförslaget har Lagrådet inte några erinringar.”

[Junilistan om Lagrådets yttrande.](#)

Artikel 2005-06-30

“Undfallande slutsatser av lagrådet”

"Lagrådet gör i stort sett samma analys som Junilistan av EU-grundlagens negativa effekter på demokratin och riksdagens ställning. Men den skarpa analysen följs tyvärr av undfallande slutsatser. Syftet verkar vara att undvika att folket får säga sitt om EU-grundlagen", skriver Nils Lundgren på Europaportalen.

Lagrådets yttrande om "Fördraget om upprättande av en konstitution för Europa" är intressant läsning. Även om yttrandet är rådgivande, så är det ett tungt inlägg i debatten om den föreslagna EU-grundlagen och dess relation till vårt främsta folkvalda organ, riksdagen. Junilistan får här rätt i sin kritik av EU-grundlagen.

Yttrandet anger, med ovanligt klarspråk, att "den demokratiska kontrollen av riksdagen urholkas" eftersom den svenska grundlagen "kan åsidosättas utan att folket, som annars är föreskrivet, får tillfälle att yttra sig i ett val". I en annan del av yttrandet konstateras "att riksdagens ställning reellt sett urholkas i väsentlig grad". Dessutom uppmärksammas "det partiella avskaffandet av möjligheten till ansvarsutkrävande".

Yttrandet beskriver inte bara riksdagens försvagade ställning, utan också det överlåtande av makt till unionens institutioner som EU-grundlagen medför. En av de viktigaste förändringarna gäller det rättsliga samarbetet, då det blir möjligt att ta överstatliga, bindande beslut inom bland annat straffrätt och polissamarbete. Lagrådet medger, vilket också Junilistan har påpekat, att detta "berör kärnan i de enskilda medlemsstaternas suveränitet".

I klartext säger lagrådet att EU-grundlagen innebär en allvarlig försämring av det svenska folkstyret. Men försämringen anses inte vara så stor att den kan sägas "röra principerna för statskicket". Därför behöver inte den svenska grundlagen ändras för att riksdagen ska kunna godkänna EU-grundlagen. Resonemanget passar både regeringen och oppositionen väl, eftersom de därmed kan klubba igenom EU-grundlagen i riksdagen med ett enkelt beslut. Då slipper man också försvara sitt ställningstagande i ett allmänt val eller i en folkomröstning.

Lagrådet vill inte ge någon rekommendation om EU-grundlagen ska antas genom riksdagsbeslut eller folkomröstning, utan nöjer sig med att konstatera att detta är en "politisk fråga". Det är egendomligt och oroande att en så skarp analys av EU-grundlagens effekter på riksdagens roll och medborgarnas inflytande följs av så undfallande slutsatser om den svenska grundlagens ställning. I ett tidigare inlägg på Europaportalen kallar juristen Jörgen Hettne, med rätta, detta agerande för en "kovändning" med syftet att rädda regeringen genom "juridisk akrobatik".

Trots att riksdagen och Sveriges medborgare förlorar inflytande med EU-grundlagen, så anser lagrådet inte att detta avgörande dokument behöver förankras bland folket. Det vore naturligtvis en orimlig anklagelse att hävda att lagrådets höga jurister tagit intryck av det folkliga motståndet mot EU-centralismen som just visat sig i Frankrike och Holland.

Dom etablerade partierna applåderar naturligtvis lagrådets slutsatser. Det kommer dom att ångra. För nu upplever vi "folkviljans år", likt 1848, då kravet på folkstyre spreds som en löpeld över Europa.

Nils Lundgren

Ordförande och EU-parlamentariker för Junilistan
Artikel publicerades på Europaportalen 20050630

Göran Persson om EUs långtidsbudget.

DN 050703 sid 6:

"EU krävde 800 miljoner årligen som extra börda på Sverige"

“EU:s långtidsbudget krävde Sverige på drygt 800 miljoner kronor om året i extra avgifter. Det blev för mycket, skriver statsminister Göran Persson när han för första gången berättar om förhandlingsspelet kring budgeten som sprack. Enskilda länders nettobetalningar måste jämnas ut. Det är inte acceptabelt att svenskarna ska ha den högsta nettobördan per capita. EU:s långtidsbudget var inte rättvis.

I januari 2007 inleds nästa flerårsperiod i EU:s budgetcykel, för perioden fram till 2013. Dessförinnan ska EU:s medlemsländer enas om storlek, utformning och finansiering av EU:s gemensamma budget. Som alltid när begränsade medel ska fördelas, bryts åsikter om prioriteringar mot varandra.

För mig handlar den pågående budgetdiskussionen i grunden om vad som bör finansieras med EU:s gemensamma medel, och vad som kan hanteras nationellt. Att EU-samarbetet underbyggs med en gemensam kassa är viktigt för sammanhållning och utveckling i Europa. Men då måste vi också hushålla med resurserna, och styra dem dit där de gör mest nytta.

Vid EU-toppmötet i Bryssel den 16-17 juni gjordes ett allvarligt försök att nå en överenskommelse om långtidsbudgeten. Men det förslag som låg på bordet uppfyllde inte Sveriges och andra länders krav på en disciplinerad, framåtblickande och rättvis budget.

För det första: den sammanlagda utgiftsnivån var för hög. EU:s budget skulle enligt förslaget uppgå till drygt 870 miljarder euro över sjuårsperioden. Utöver jordbrukspolitiken föreslogs omfattande regional- och strukturstöd till gamla och relativt välbärgade medlemsländer. I mina ögon är detta en oförsvarlig ordning, när de verkligt stora behoven finns hos de nya medlemsländerna. Det är en fråga om solidaritet med de mest behövande. Också de länder som under många år har tagit emot EU-stöd och nu uppnått ett välstånd som ligger i nivå med exempelvis Sveriges, måste visa en sådan solidaritet med de nya EU-medlemmarna.

EU:s sammanhållningspolitik spelar en betydelsefull roll för att jämna ut välståndsklyftor mellan länder. Politiken kommer att behövas under många år framöver. Men den måste koncentreras till de nya medlemsländerna för att EU:s historiska utvidgning förra året ska bli framgångsrik, både för gamla och nya EU-medlemmar.

Med ett tydligare fokus på de nya ländernas behov - av kommissionen uppskattat till ungefär 160 miljarder euro - skulle regional- och strukturstödet kunna bantas väsentligt. Detta skulle i sin tur öppna för en sänkning av den totala budgetnivån ned mot en procent av EU:s samlade BNI - som Sverige och fem andra länder länge förespråkade.

För det andra: budgetens struktur måste bli mer modern. På femtio- och sextiotalen ansågs jordbruket vara en gemensam utmaning, och särskilt stöd inrättades på EU-nivå i syfte att säkerställa Europas livsmedelsproduktion. Sedan dess har en enorm budget byggts upp för att klara uppgiften.

Men tiderna har förändrats. Jordbrukspolitiken kan inte rimligen utgöra stommen i den gemensamma budgeten. Istället måste insatser som säkrar europeisk konkurrenskraft i en globaliserad ekonomi prioriteras. Detta är ingen orealistisk vision. Redan för två år sedan visade den av kommissionen framtagna så kallade Sapirrapporten hur

en sådan budget skulle kunna se ut.

I det senaste förslaget angavs att omkring 15 procent av budgeten skulle gå till framtidsorienterade områden som forskning och utveckling, kamp mot gränsöverskridande brottslighet samt bistånd och utrikespolitiska insatser. Detta var inte tillräckligt. Tyngdpunkten i EU-budgeten måste tydligare och snabbare förskjutas från jordbruk och regionalstöd till insatser för konkurrenskraft, hållbar tillväxt och sysselsättning.

Stödet till forskning och utveckling inom EU bör öka. EU och dess medlemsstater måste ligga på framkant för att klara den globala konkurrensen. Särskilt viktigt är att främja innovation och kunskapsproduktion. Även gemensam europeisk grundforskning bör få mer resurser.

Ökade insatser behövs på IT-området för att utveckla marknaden för telekommunikation och öka tillgången till bredband. Miljövänlig teknik måste främjas och utvecklas.

Kvaliteten i medlemsländernas utbildningssystem måste stärkas, genom att främja rörlighet för studenter och lärare, utbyte av erfarenheter mellan länderna och skapande av nätverk mellan skolor och universitet inom unionen.

Fler gemensamma insatser behövs för att förebygga brott och bekämpa gränsöverskridande brottslighet som handel med människor och narkotika.

Mer resurser bör avsättas för att stärka EU:s samarbete på det utrikespolitiska området, inte minst de konkreta insatserna för att främja fred och utveckling i drabbade regioner runt om i världen. EU bör stärka sin förmåga att agera i humanitära kriser och öka sitt bistånd till utvecklingsländer.

EU:s framtida utvidgning måste fortsatt ges hög prioritet, bland annat med de resurser som krävs för att främja utveckling och integration i länder som söker ett närmare samarbete med unionen.

Även i framtiden bör det finnas en gemensam europeisk jordbrukspolitik som innehåller ett ekonomiskt stöd till de areella näringarna. För att kunna bevara lantbrukets roll - både som näring och som landskapsvårdare - krävs en insats från samhället.

Det råder emellertid ingen tvekan om att den nuvarande politiken måste göras om i grunden. Att jordbrukspolitiken moderniseras är också centralt för att EU ska kunna spela en konstruktiv och drivande roll i WTO-förhandlingarna. Några viktiga element i EU:s reformarbete bör vara fortsatta sänkningar av de så kallade interventionspriserna, en gradvis övergång till nationell medfinansiering av direktstödet och ökade satsningar på landsbygdsutveckling.

I en diskussion om de grundläggande principerna för hur EU:s budget ska utformas, måste givetvis också jordbrukspolitiken granskas. Jag tror att en gradvis överföring av ansvaret till den nationella nivån är ett ofrånkomligt inslag i en sådan granskning. Det finns inget försvar för en ordning där varje krona till lantbruket som går via Bryssel endast kommer tillbaka till vårt lantbruk med en femtioöring. Under förutsättning att vi kan enas om gemensamma riktlinjer blir stödet mer effektivt om det hanteras nationellt.

För det tredje: obalanserna mellan enskilda länders nettoposition måste jämnas ut. Sverige betalade förra året 23 miljarder kronor i EU-avgift. Samma år hade vi ett återflöde i form av främst jordbruks- och strukturstöd på drygt 11 miljarder kronor. Våra förutsättningar att få mer stöd är begränsade eftersom vår jordbrukssektor är liten och våra regionala skillnader jämförelsevis små tack vare en framgångsrik egen nationell regionalpolitik.

Att Sverige hör till nettobetalarna är naturligt. Men det är inte acceptabelt att vi har den högsta nettobördan per capita. Här finns en obalans som måste rättas till.

Det förslag som låg på bordet vid toppmötet hade inneburit en extra börda på den svenska nettositionen med drygt 800 miljoner kronor om året, jämfört med vårt förslag om en 1-procent-budget. Detta sade jag nej till. Vi kan acceptera en viss höjning av vår avgift till följd av fjolårets historiska utvidgning av EU. Men i förslaget låg andra påslag som vi inte kan fördra.

Jag anser därför att Sveriges negativa position måste hanteras antingen genom en generell mekanism som kan skydda oss och andra länder mot överdrivna nettobördor, eller med andra lösningar. En budget utan en effektiv broms på det negativa svenska flödet är inte godtagbar.

Förhandlingarna går nu vidare. Vi kommer att verka för en diskussion inom EU om inriktningen på politiken liksom för en mer framtidsorienterad EU-budget. Vi ska fortsatt kräva besparingar på områden som inte kan anses prioriterade. Vi kommer att verka för att de nya medlemsländerna prioriteras när det gäller sammanhållnings-stöd. Och vi avser upprepa kraven på ett effektivt skydd mot orättfärdiga nettobalanser.

I förra veckan träffade jag Storbritanniens premiärminister Tony Blair i London för att diskutera med honom hur förhandlingarna kan fortsätta under brittiskt ordförandeskap från den 1 juli. Jag hoppas och tror att han kommer att ta initiativ för att bryta det nuvarande dödläget. Vi som tror på det europeiska samarbetet har ett ansvar att bidra till att krisen kan lösas.

Göran Persson, goran.persson@dn.se”

BJÖRN VON DER ESCH (kd) **Riksdagsledamot, Södermanland.**

Eskilstuna-Kuriren 050718 sid 23:

“ Ett grundskott mot demokratin.

»...GRUNDLAGEN kan ändras genom ett enda beslut ...utan att ändringen kommer till uttryck i själva grundlagstexten....Den demokratiska kontrollen av riksdagen urholkas, eftersom ... grundlagen kan åsidosättas utan att folket ...får tillfälle att yttra sig i ett val." Vilket grundskott mot demokratin!

Handlar det om Turkiet eller Kina? Kanske rent av om forna Sovjetunionen? Nej, det handlar om dagens Sverige!

Landets högsta jurister i högsta domstolen och regeringsrätten kontrollerar i det så kallade lagrådet om regering och riksdag respekterar våra grundlagar. Nyligen avlämnade lagrådet sitt "yttrande över regeringens lagförslag med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen".

Riksdagen hade då just skingrats för sommaruppehåll, och media tänkte på annat. Perfekt tajmat av de politiker som vill tiga ihjäl vår kanske viktigaste demokratifråga - och de är många.

Lagrådet har utrett om EU-konstitutionen bara har marginell effekt på vårt rättssystem, eller om effekterna är så djupgående att även våra grundlagar berörs. I förra fallet kan EU-grundlagen införas med endast ett riksdagsbeslut som har tre fjärdedels majoritet. Om däremot våra grundlagar berörs och därför måste ändras, krävs två riksdagsbeslut med allmänna val däremellan - trodde man.

Lagrådet konstaterar att EU genom konstitutionen ges lagstiftningsmakt på "områden som berör kärnan i de enskilda medlemsstaternas suveränitet». Lagstiftningsmakten är så "omfattande och betydelsefull att riksdagens ställning reellt sett urholkas i väsentlig grad. Förekom-

ten av majoritetsbeslut leder till att varken de svenska väljarna eller riksdagen kan ställa någon till ansvar."

Likväl anser lagrådet att det räcker med endast ett beslut för att anta EU:s konstitution. Motiveringen är minst sagt ödesmättad: År 2002 ändrade riksdagen grundlagen så att det för överföring av riksdagens makt till just EU räcker med ett enda beslut som har tre fjärdedels majoritet, under förutsättning att vårt statsskick inte berörs. Vad statsskick innebär finns inte definierat och lagrådet antar därför att det handlar om riksdagens ställning som främsta statsorgan, den fria åsiktsbildningen, tryckfrihet och dylikt. Men ingen vet säkert. Hursomhelst, allt som inte berör statsskicket (alltså odefinierat) kan överlåtas till EU med ett enda beslut. Observera att om det krävs grundlagsändring behöver den inte komma till uttryck i ny grundlagstext. Medborgarna kan således enkelt hållas ovetande.

Riksdagsbeslutet för tre år sedan togs trots att dåvarande talmannen medvetet åsidosatte en viktig bestämmelse i grundlagen RF:8:15, som gällde möjligheten för en minoritet att begära folkomröstning. Eftersom konstitutionsutskottet avsiktligt dröjde med att konstatera grundlagsbrottet, kunde riksdagen dessförinnan ta det definitiva andra beslutet. Sedan begravdes frågan i tysthet och majoriteten riksdagspolitiker lever i lycklig okunnighet om hur de med detta fatala beslut "i väsentlig grad urholkat" vår demokrati. Ordvalet är lagrådets! Tro således inte att Uppdrag Granskning avslöjande reportage i våras om bristen på EU-insikt i riksdagen var en tillfällighet! Ambitionen att lägga locket på är också om möjligt ändå högre denna gång.

Genom ett veritabelt nödrop försöker nu vår främsta lagtekniska expertis få politikerna att inse vilket hot mot demokratin det innebär att överlåta ytterligare självbestämmande till EU. Ett nödrop, som om vi låter det förklinga ohört, kommande generationer aldrig förlåter oss. Skall våra efterkommande tvingas uppleva hur deras självbestämmande över Europas största naturtillgångar i skog, gruvor, rena floder och sjöar successivt kan begäras överlämnade till "gemensam förvaltning" i Bryssel enligt tidigare ingångna avtal?! Bara därför att deras föräldrar inte insåg vad de sa ja till och riksdagen hade semes-

ter?

Trots allt - något av den demokrati som gått förlorad kan fortfarande återupprättas. För det krävs ett snabbt uppvaknande - och det inte endast av politiker.

BJÖRN VON DER ESCH (kd) Riksdagsledamot, Södermanland.”

ALEXANDER CHAMBERLAND **Språkrör Grön Ungdom.**

Eskilstuna-Kuriren 050711 sid 23:

“ Låt EU:s konstitution dö i frid.

DET ÄR VIKTIGT att slå fast att EU:s makthavare inte på något sätt begravde EU-konstitutionen under toppmötet i Bryssel 16-17 juni. Motståndet mot konstitutionen är alltså lika aktuellt i dag som det var för ett par veckor sedan. Inget beslut har fattats om att någon som helst process för att ändra på innehållet i konstitutionen. Det enda som hände i Bryssel var att man förlängde tiden för att godkänna den. Nu talas det om mitten på 2007 som en tänkt slutpunkt för ländernas godkännanden, i stället för slutet på 2005 som tidigare var tänkt.

Storbritannien och Danmark har ställt in sina folkomröstningar och Irland väntas nu gå samma väg. Den svenska regeringen har gett upp planerna på att ta ett snabbt beslut i riksdagen under hösten. Men dessa åtgärder är alltså inte en del i en omprövning av själva konstitutionen, utan utgör bara en paus i arbetet.

Folkomröstningarna i Nederländerna och Frankrike har inte gjort så att EU:s makthavare ifrågasätter konstitutionens innehåll eller demokratiska legitimitet, i stället ifrågasätter man folket. Det har från politiskt håll förekommit spekulationer om att det "egentligen" var andra saker än konstitutionen väljarna röstade om, man talar om att fransmännen och holländarna proteströstade om inrikespolitiken och andra frågor.

En undersökning som gjordes i Nederländerna visade att de två stora frågorna var minskande inflytande i EU (54 procent) och att de stora länderna under den nya konstitutionen kommer att besluta om EU:s framtid (52 procent). Efter det kom skälet att politikerna kommer att fatta beslut över befolkningens huvuden (42 procent).

En annan undersökning visade att bara 2 procent hade en negativ inställning till turkiskt medlemskap som anledning för att rösta nej. Detta visar att folket mycket väl uppfattade vad politikerna försökte åstadkomma med konstitutionsforslaget, och att de också visste vad de röstade nej till.

Konstitutionen skapades inte på beställning av folken i de europeiska länderna eller ens på deras mandat. I stället skrevs den ihop av ett "konvent" som nästan enbart bestod av män i 60-70-årsåldern - avdankade politiker med liten kontakt med opinionen. Resultatet är en text utan folklig förankring, som kräver upprustning och militärt samarbete, som öppnar för beslut långt från medborgarna och som inte ger utrymme för politik i långsiktiga överlevnadsfrågor gällande exempelvis miljö och resursbevarande .

Att konstitutionen fortfarande lever är en skandal. Men till dess att den är permanent avförd från dagordningen lever även motståndet. Låt konstitutionen dö i frid.

ALEXANDER CHAMBERLAND
Språkrör, Grön Ungdom.”

Junilistans idéprogram

Från junilistans hemsida på Internet oktober 2005

I. Idémässiga grundvalar

Junilistan ställde upp i valet till EU-parlamentet den 13 juni 2004. Vårt syfte var att erbjuda ett alternativ för de fyrtio procent av medborgarna som enligt vår bedömning var politiskt hemlösa, därför att de vill ha ett modernt Sverige på marknadsekonomins grund, ett Sverige med ekonomisk tillväxt och ett Sverige som står kvar i EU, men samtidigt ett Sverige som inte viljelöst ger upp alltmer av sin politiska självständighet och kontrollen över sin relativt liberala blandekonomi till en centralbyråkratisk koloss med ringa politisk legitimitet.

EU-samarbetet innebär att ännu en politisk beslutsnivå öppnas högt över medborgarnas huvuden och detta sker samtidigt som den kommunala beslutsnivån, som ligger närmast medborgarna snabbt förlorar i betydelse. Fenomenet återspeglar tendensen att centrala beslutsfattare alltid finner att makten bör centraliseras ytterligare. Det talas för när demokrati, men vi går mot fjärrdemokrati. I det politiserade Europa är en sådan utveckling särskilt farlig, eftersom individens levnadsvillkor i så stor utsträckning avgörs av politiska beslut. Individens möjlighet att kontrollera sin egen tillvaro undermineras därmed ständigt.

Vi gick in i den politiska kampen om EU:s framtid med ledstjärnan att vi vill förhindra att den politiska makten kontinuerligt förskjuts från Sverige till Bryssel. Detta är vår politiska kompass. Vi ser stora risker för att den nuvarande utvecklingen leder till en förstelnad byråkratisk koloss som hindrar kreativitet och tillväxt och till ett förstelnat demokratiskt system där de politiska besluten i praktiken både utformas och fattas över huvudet på medborgarna. I förlängningen av

denna historiska process ser vi stora risker för att ineffektivitet, sjunkande politisk legitimitet och konflikter mellan medlemsländerna blir ett hot mot EU:s fortbestånd.

Varför krävs en alternativ lista?

Vi ställde upp en lista med kandidater till Europaparlamentsvalet den 13 juni 2004, därför att den politiska makteliten, de socialdemokratiska och borgerliga partiernas ledningar, nominerade enbart ja-sägare som uppenbarligen inte avser att motarbeta en fortsatt förskjutning av makten från Sverige till Bryssel. Det är ett utslag av politisk arrogans att dessa nomineringar gjordes, trots att den då nyligen genomförda folkomröstningen om EMU tydligt visade att det finns en mycket stor grupp väljare som därmed ställs utan alternativ i valet den 13 juni 2004.

Vi räknade med betydande folkligt stöd i EU-valet i juni. En opinionsundersökning i februari visade att fyrtiotvå procent av svenska folket anser att det är bra att ett sådant alternativ erbjuds och hela tjugofem procent uppgav att de skulle rösta på ett sådant parti. Vi räknade med att detta skulle komma att bli en tankeställare för de etablerade partierna, så att de inför riksdagsvalet år 2006 kommer att presentera kandidater som företräder den breda svenska opinion som är för fortsatt EU-medlemskap, men mot en fortsatt förskjutning av den politiska makten från Sverige till Bryssel.

VÅR VISION

Grunderna för vår EU-vision är subsidiaritet och flexibel integration

Med tungvrickaren subsidiaritet menas att politiska beslut skall läggas på den lägsta möjliga nivå som är förenlig med ett effektivt beslutsfattande. Detta kan synas vara ett självklart uttryck för sunt förnuft och alla politiska grupperingar uttrycker en läpparnas bekännelse till

denna princip som också kallas närhetsprincipen på svenska. I förslaget till ny författning för EU presenteras den i Artikel I-9 som en grundläggande princip för EU:s styrelseskick.

Verkligheten ser emellertid annorlunda ut. Ständigt nya områden tas upp på EU:s dagordning. Dit hör t ex socialpolitik, skatteregler, jaktfrågor, skogsvård, rätten att snusa, kvinnors bröstoperationer, arbetsvillkor för bussförare och läkare och mobbning på arbetsplatserna. Listan växer ständigt och socialdemokraternas och de borgerliga partiernas EU-parlamentariker motarbetar inte denna kontinuerliga överföring av den politiska makten från Sverige till Bryssel. I praktiken fungerar de snarare som lobbyister för EU:s överstatliga politiska inriktning.

Vi vill ha ett EU som bara hanterar frågor som är av sådan gränsöverskridande karaktär att de inte kan hanteras av medlemsländerna på egen hand och som samtidigt inte är av så global karaktär att de bör hanteras av FN och dess olika organ. Det betyder att vi vill ha ett EU som begränsar sig till att administrera och skydda den inre marknaden och till att hantera miljöfrågor, kemikalieanvändning och andra frågor där flertalet EU-länder har gemensamma intressen.

Flexibel integration innebär att länder som har gemensamma intressen på ett område tillsammans skapar en organisation för just denna uppgift. Den konkreta innebörden för Europapolitiken är att man inte skall försöka pressa in alla möjliga frågor i EU:s ramverk, bara för att några europeiska länder råkar ha skäl att vilja samarbeta om dem. EU, vars huvuduppgift är att säkerställa en fri inre marknad för ett demokratiskt Europa på marknadsekonomins grund, skall inte påtvingas allehanda andra samarbetsprojekt som inte rimligen bör omfatta hela detta stora, heterogena område från Donegal till Galicien och från Cypern till Norrbotten. Samarbete i försvars-, säkerhets- och valutafrågor och mycket annat skall ligga utanför EU och bara

engagera de länder som vill och kan delta. Därigenom får vi en institutionell konkurrens mellan Europas länder om att finna goda lösningar på olika samhällsfrågor och vi undviker därmed att växande motsättningar kring olika samarbetsprojekt blir ett hot mot EU:s överlevnad.

EU-parlamentet eller Sveriges riksdag

Två vanliga och inbördes närmast oförenliga invändningar vi mötte mot tanken att ställa upp i valet till EU-parlamentet var följande. För det första saknar vi en vision av vilket EU vi står för. Vi är bara nejsägare, hävdar man. För det andra tar vi upp en mängd stora frågor som i huvudsak faller på Sveriges riksdag och regering att besluta om. Det är ju medlemsstaten Sverige som tar ställning till förslaget om ny författning, till tanken på folkomröstning i frågan osv., får vi höra. Dessa frågor avgörs inte i EU-parlamentet.

Rent formellt är detta riktigt, men det fanns ändå starka skäl att ställa upp i EU-valet. För det första är det ju så att ett växande antal frågor är föremål för behandling i EU-parlamentet och det kommer att bli alltmera debatt om vad som skall behandlas i parlamentet och vad som skall skötas i medlemsländerna. Det måste då finnas företrädare där för vår linje att maktöverföringen från medlemsländerna till Bryssel skall hejdas och delvis reverseras. De svenska väljarna kan inte veta vilka frågor som kommer upp under en femårig mandatperiod. Det är omöjligt att tänka sig att de som ställde upp i valet i juni 2004 skulle kunna valts på grundval av sin redovisade inställning till hamndirektivet, habitatdirektivet, finansdirektivet osv. och få mandat av väljarna för denna. Valdebatten måste ge en bild av kandidaternas ideologiska grundsyn på vilken roll EU skall spela i europeisk politik, så att väljarna kan ta ställning på grundval av denna. De måste veta vilken kompass EU-parlamentsledamoten kommer att använda för att ta ställning till den strida ström av ärenden som kommer att flyta in i EU-parlamentet under de kommande fem åren.

För det andra var det absolut nödvändigt att Europafrågorna äntligen kom upp till seriös behandling i den svenska politiska debatten. Detta sker egentligen aldrig vid riksdagsvalen. Då dominerar sådana frågor som regeringsmakten, socialpolitiken (maxtaxa på dagis), skatterna och sysselsättningen och så lär det förbli. Europapolitiken har egentligen bara varit uppe till debatt vid folkomröstningarna 1994 och 2003. EU-parlamentsvalen vart femte år är ett naturligt tillfälle att få till stånd en bred debatt i Europafrågorna och det skulle bli löjväckande om man försökte lyfta ut de bitar som just nu står på dagordningen i EU-parlamentet.

Det är egentligen en självklarhet att valen till EU-parlamentet måste ske efter valkampanjer där det förekommer en rejäl opinionsbildning kring hela Europapolitiken, så att medborgarna får en överblick över hela problemkomplexet innan de väljer valsedel.

II. Listans karaktär

Personval av kvalificerade kandidater

På Junilistans valsedel fanns åtta kandidater med hög kompetens som representerade ett politiskt tvärsnitt från vänster till höger i svensk politik. Deras politiska hemvist angavs på själva valsedeln, så att väljaren lätt kunde identifiera dem. Genom att vi höll nere antalet kandidater till åtta, kunde effekten av att väljarna kryssade för sin favoritkandidat bli stor. Enligt vallagen blir varje kandidat som får mer än fem procent av de röster som avges på listan uppflyttad överst. Med åtta kandidater var det fullt möjligt att alla skulle kunna få över fem procent och därmed flyttas upp och rangordnas efter hur många kryss de fick. I detta fall skulle det bli ett rent personval. Vi erbjöd därmed väljarna något som ligger så nära personval som man komma med nuvarande vallagar och väljaren kunde lyfta fram en kandidat som hon eller han känner sig allmänt politiskt befryndad med.

Inte ett enfrågeparti

Våra företrädare är i första hand ense om att i EU-parlamentet företräda linjen att många frågor som kommer upp till behandling inte skall beslutas om där utan på nationell nivå. De kommer då att rösta för att avvisa behandlingen och återremittera frågorna till nationell nivå. De skall också ta initiativ till att debattera möjligheten att återföra områden från EU-nivån till medlemsländerna, där de finner detta lämpligt. Genom sina debattinlägg och ställningstaganden skall de också rent allmänt bidra till att bilda opinion på europeisk nivå mot en fortsatt koncentration av makten till Bryssel.

Det låg nära till hands att förlöjliga en sådan tanke eftersom vi inte kunde räkna med att få in mer än en handfull ledamöter. Men om man tänker så, underkänner man ju helt möjligheten att ha ett demokratiskt fungerande EU. Eftersom Sveriges befolkning bara utgör ett par procent av EU:s, måste vi alltid räkna med att det svenska inflytandet på EU:s politik kommer att vara helt marginellt. Det är ju just därför som frågor som kan behandlas på nationell nivå inte skall föras upp till Bryssel.

Trots denna grundinställning kommer det naturligtvis upp många frågor som våra företrädare anser hör hemma på EU-nivå. Då kan man räkna med att socialdemokratiska företrädare röstar efter sina värderingar och liberala och konservativa efter sina. De är ju politiskt deklarerade på vår lista och invalda på mandat i dessa avseenden också. Deras gemensamma politiska front, avser ju motståndet mot att förskjuta makt till Bryssel.

Listans kandidater skall företräda Sverige i Bryssel, inte företräda Bryssel i Sverige

Direktiven från Bryssel regnar över Sverige och de svenska riksdagsmän som har till uppgift att syna förslagen från Bryssel, bereda dem för behandling av Sveriges riksdag och bilda opinion i frågorna är i huvudsak ställda åt sidan. När frågorna kommer upp i riksdagens

EU-nämnd, en för flertalet svenska medborgare okänd riksdagsnämnd, är frågorna sedan länge i praktiken avgjorda genom ett dolt samspel mellan ett fåtal ledande politiker och ett stort antal tjänstemän i Bryssel och i svenska departement och verk.

De representanter som svenska folket har i EU-parlamentet är okända för svenskarna. Nästan ingen kan nämna namnet på någon. De svenska EU-parlamentarikerna inom de kristdemokratiska/ konservativa, socialdemokratiska och liberala grupperna sväljs av EU-apparaten. För att kunna göra karriär i EU-parlamentet måste de till exempel låta den gemensamma jordbrukspolitiken passera och rösta för resolutioner som kräver att EU ska utvecklas till ett Europas Förenta Stater. I praktiken fungerar dessa svenska EU-parlamentariker som lobbyister för EU:s överstatliga politiska inriktning. Dessa EU-parlamentariker och vår svenska EU-kommissionär är en del av den grupp som driver överstatlighetsmodellen i EU och denna grupp har i praktiken problemformuleringsprivilegiet i EU-frågor.

Junilistans ledamöter skall förbli svenska folkets företrädare i Bryssel under hela sin mandatperiod och kommer att vara invalda på ett mandat att motverka en fortsatt marsch mot överstatlighet.

III. Ställningstagande i några konkreta frågor

Nej till Framtidskonventets författningsförslag

Vi säger nej till det författningsförslag som har lagts fram av Framtidskonventet. Det presenteras som en okontroversiell förenkling av redan gällande ordning som därför bör accepteras utan djupare politisk debatt. De etablerade partierna hävdar att ingen folkomröstning krävs, eftersom rikets statsskick inte förändras. Den socialdemokratiska regeringen gick i början av sommaren 2003 så långt att den menade att riksdagen inte behövde debattera frågan och ge regeringen ett förhandlingsmandat, eftersom regeringen redan

visste hur riksdagen ställer sig. Under hösten 2003 gav riksdagen med överväldigande majoritet regeringen i praktiken ett öppet mandat att acceptera författningsförslaget.

Förslaget är utformat för att möjliggöra fortsatt utvidgning av Brysselmaskineriets makt på medlemsländernas bekostnad och de stora ländernas makt på de smås bekostnad. Om det antas blir det därför ytterligare ett stort steg mot att underminera de små medlemsstaternas självbestämmande.

Förslaget är en egendomlig blandning av smått och stort där dock hela uppläggningsen visar fram mot skapandet av en europeisk superstat. Förslaget är den hittills starkaste manifestationen av det överstatliga tänkande som väljarna underkände i folkomröstningen om EMU. Redan det faktum att det är fråga om en konstitution – något som stater brukar ha – är betecknande. Den valda titeln på dokumentet "Fördrag om upprättande av en Konstitution för Europa" visar att det ingalunda bara är fråga om en förenkling och rationalisering av redan existerande överenskommelser, vilket det svenska politiska etablissemanget har velat hävda. Tvärtom konstaterar tunga statsvetenskapliga remissinstanser att om Sverige accepterar denna författning, innebär det en grundläggande förändring i statsskicket. Försöket att genom en snabbhandling av förslaget genomföra en sådan förändring misslyckades, men inte tack vare det svenska demokratiska systemets kontrollmakt utan genom Polens och Spaniens ovilja att släppa sina fördelaktiga röstvillkor och genom att Frankrike hade funnit att det inte låg i landets intresse att få det antaget vid toppmötet i Bryssel den 13 december 2003.

Författningshaveriet är ett bra exempel på hur strävan efter mera överstatlighet och mera makt för de större länderna skapar spänningar som hotar EU-samarbetet.

Vårt underkännande av Framtidskonventets förslag betyder emellertid

inte att vi stöder det nu gällande Nicefördraget. Nicefördraget är en oformlig och svårtolkad härva av de överenskommelser som ingåtts under hela den Europeiska unionens historiska och utgör inget hinder för fortsatt maktförskjutning från medlemsländerna till EU-nivån. Vi förnekar således inte att det krävs ett nytt fördrag som är begripligt och tydligt klarlägger för medborgarna vad som skall kunna beslutas på EU-nivå. Ett sådant nytt förslag till EU-fördrag skall arbetas fram under öppen debatt i de olika medlemsländerna. Arbetet måste få ta den tid som krävs och det nya fördraget måste vara så utformat att det inte ger utrymme för en dold fortsatt maktförskjutning från medlemsländernas regering och riksdag till EU-organ. Det måste finnas goda möjligheter enligt det nya fördraget att åternationalisera en del av de områden som redan har flyttats upp på EU-nivå.

Vi säger nej till inrättandet av en EU-president och en särskild utrikesminister för EU och vill undersöka vilka ämnesområden som bör föras över från att vara föremål för majoritetsbeslut till att kräva enhällighet i ministerrådet.

Trots att vi anser att Sverige skall vara medlem i EU, menar vi också att det är självklart att det skall finnas en utträdesparagraf i EU:s fördrag. Det ter sig orimligt att en politisk majoritet vid en historisk tidpunkt skall kunna binda alla kommande generationer för all framtid. Politiska beslut måste alltid kunna omprövas.

Folkomröstning om författningen är ett demokratiskt krav

Vi kräver vidare folkomröstning om det författningsförslag som läggs fram oavsett hur vi ställer oss till innehållet. Även om det skulle få en för oss godtagbar utformning anser vi att det måste förankras och ges demokratisk legitimitet genom folkomröstning. Behandlingen av Stabilitets- och tillväxtpakten i höstas är en påminnelse om hur det kan gå när överenskommelser trumfas igenom snabbt och omärkligt och därmed saknar legitimitet. Frankrike och Tyskland fann att de inte ville acceptera reglerna och struntade därför i dem.

Valutaunionen

Vi anser att valutaunionen inte skall vara en del av ett sådant allmänt fördrag. Det bör stå medlemsländerna fritt att själva bestämma om de skall ansluta sig till valutaunionen, en princip som ju i delvis kommit att accepteras genom att Storbritannien och Danmark har fått uttryckliga undantag. Om det kvarstår i ett framtida fördrag att euron är EU:s valuta, måste Sverige få ett formellt undantag på samma sätt som Danmark och Storbritannien så att det blir statsrättsligt helt klart att landet har rätt att stå utanför och att folkomröstningsresultatet därmed kan respekteras.

Offentlighetsprincipen i EU

Vi vill verka för att den offentlighetsprincip som gäller i Sverige och Finland skall gälla alla EU-organ och därmed skapa den genomlysning som uppenbarligen behövs för att möjliggöra en demokratisk kontroll av detta svårgenomskinliga system.

EU:s ekonomi och administration

Vi vill utsätta EU:s institutioner för samma kostnadskontroll och beredskap för nedskärningar som vi gör i Sverige. Vi anser att t ex Ekonomiska och Sociala Kommittén och Regionkommittén bör avvecklas, eftersom de kostar skattebetalarna pengar utan att åstadkomma några påvisbara resultat.

Vi motsätter oss bidrag till EU-partier eller EU-federalistiska organisationer. Den biståndspolitik via EU som nu bedrivs med pengar från medlemsländerna avskaffas. Medlemsländerna bör använda dessa pengar för bistånd i nationell regi i enlighet med värderingarna i de olika medlemsländerna. Överlag kan vi räkna med att medlemsländerna är bättre på att bedriva biståndspolitik än EU-kommissionen, som ständigt dragits med bedrägeriproblem inom biståndsverksamheten.

Vi vill också noga bevaka EU:s övriga budgetutgifter och ifrågasätta de delar som inte sköts på rätt sätt. Den svenske representanten i EU:s revisionsrätt, Lars Tobisson, konstaterade för något år sedan att revisionsrätten bara har kontroll över fem procent av utgifterna, nämligen de fem procent som EU:s egna institutioner själva förfogade över. Resten är bidrag och subventioner som utbetalas via medlemsländerna och det är mycket svårt att bedöma hur stor del av dessa som faktiskt går till avsedda ändamål.

Vi motsätter oss att EU ges egen beskattningsrätt, s k finansiell autonomi. Det skall inte införas nya speciella skatter eller avgifter, som går direkt till EU:s kassa, utan EU skall finansieras genom medlemsavgifter från medlemsländerna. Om EU får möjlighet att ta ut skatter och avgifter på egen hand direkt av medlemsländernas skattesubjekt får vi ännu en nivå att betala skatter till och då en nivå som är extremt svår att för medborgarna att kontrollera politiskt.

Vi anser också att medlemsavgifternas storlek ska avgöras från år till år och vi motsätter oss avgiftsökningar.

EU-parlamentarikernas ekonomiska villkor

Vi motsätter oss förslaget att höja EU-parlamentarikernas löner till en dubbelt så hög nivå som den som gäller för svenska riksdagsmän. Vi anser att en svensk EU-parlamentariker skall ha samma lön som en svensk riksdagsman och korrekta ersättningar för resekostnader och förhöjda levnadsomkostnader. De dolda förmåner som idag finns i form av bland annat reseersättningar, som är mycket högre än den faktiska resekostnaden, skall avskaffas.

EU-politiken för jordbruk, utrikeshandel, fiske och regionalstöd

Den gemensamma jordbrukspolitiken i EU avskaffas och jordbrukspolitiken åternationaliseras. Om ett land vill driva t ex. en jordbrukspolitik där öppna landskap skall subventioneras, så skall det bekostas

av landet självt. Det måste naturligtvis skapas regler för vilka metoder medlemsländerna får använda för sådana ändamål, så att inte den fria handeln i jordbruksprodukter inom EU undermineras.

EU:s tullar på jordbruksprodukter och tekoprodukter mm skall avskaffas liksom också EU:s jordbrukssubventioner. Detta är sannolikt den viktigaste insats för de fattiga länderna som EU kan göra och det är dessutom en viktig insats för EU:s egna låginkomsttagare. Det är också nödvändigt att gå igenom hela EU:s regelsystem på olika områden för att rensa dem från dold protektionism.

EU:s fiskeavtal med länder i till exempel Afrika bidrar till utfiskning av världshaven och hämmar många utvecklingsländers möjlighet att själva bygga upp en lönsam fiskeindustri. EU:s gemensamma fiskepolitik måste reformeras i grunden.

EU:s regionalpolitik (som i EU-sammanhang kallas strukturpolitik) avskaffas. Att skapa regional balans sköter medlemsländerna bäst själva.

Nej till maktöverföring till EU på ytterligare områden

Vi motsätter oss de tankar som framlagts om gemensamt ex skogspolitik, turistpolitik och invandringspolitik liksom varje strävan att införa gemensamma EU-regler för t ex kvinnors bröstoperationer eller mobbning på arbetsplatser, vilket har varit uppe till förslag. Vi menar att dessa frågor skall hanteras av medlemsländerna själva i deras egna nationella parlament, i demokratiska församlingar som återspeglar värderingarna i respektive land.

Likaså anser vi att sociala och fackliga rättigheter på arbetsmarknaden är nationella frågor som skall handhas av de nationella parlamenten.

Vi vill återkalla EU:s s k habitatdirektiv och ett fågeldirektiv där man listat skyddsvärda rovdjur och fåglar inom unionen. Sådana direktiv

som då skall gälla för alla länder i det från djurlivssynpunkt extremt heterogena Europa är orimliga. Att samma direktiv skall gälla från Cypern till Karesuando får märkliga konsekvenser. Det är svårt att finna någon anledning att reglera bestämmelser om skydds jakt på t ex björn och lodjur på EU-nivå. Detta är ett särskilt extremt exempel på hur centralisering till EU-nivån orsakar absurditeter och undergräver EU-samarbetets legitimitet i vida kretsar runt om i Europa. Det kan också ses som ett beklämmande uttryck för centralbyråkratins misstro mot medlemsländernas politiska mognad att utgå från att de inte klarar att själva hantera sådana frågor. Utgångspunkten måste rimligen vara att Finlands eller Sveriges riksdag och naturvårdsmyndigheter kan klara jaktvården i de egna länderna på ett fullt tillfredsställande sätt.

Utrikes- och säkerhetspolitik

Vi säger nej till skapandet av en EU-armé. Detta är ett viktigt exempel på en fråga där principen om flexibel integration måste gälla. Det är mycket olämpligt att försöka pressa in ett militärpolitiskt samarbete i ett EU, vars medlemsstater har gått med i en organisation som ursprungligen var avsedd för något helt annat. Det leder till konflikter mellan länderna och för varje nytt sådant område som pressas på EU, faller förtroendet för organisationen i länder där det inte finns folkligt stöd för just den åtgärden. EU:s legitimitet undergrävs. Om några EU-länder vill bygga upp ett militärt samarbete utanför NATO, skall de göra det utanför EU:s institutioner för att inte belasta denna redan konfliktplågade organisation ytterligare.

Vi menar att varje medlemsland i EU självt skall avgöra om det vill vara medlem av försvarsalliansen NATO, delta i en försvarsallians uppsatt av Frankrike, Tyskland och Belgien eller välja någon form av alliansfrihet. Försvarspolitikerna hör inte hemma i EU.

Vi vill att Sverige skall ha en egen röst i FN och kunna vara en oberoende fredsmäklare i världen. Idag anpassas den svenska utrikespolitiken alltmera efter EU:s gemensamma utrikes- och

säkerhetspolitik och ännu ett viktigt politiskt område håller därmed på att i smyg föras bort från svensk opinionsbildning och beslutsfattande.

Efter att Bulgarien och Rumänien så småningom har kommit in bör EU:s utvidgning fortsätta med Turkiet och de övriga länderna på Balkan. Därvid måste det ställas samma höga krav på respekt för mänskliga rättigheter och kamp mot korruption och organiserad brottslighet som har gällt för de tio länder som blev EU-medlemmar i maj 2004.

Arbetskraftsinvandring från de tio nya länderna

EU-systemet ställs på ett hårt prov när de tio nya länderna nu kommit in. Hur den fria rörligheten på arbetsmarknaden skall kunna fungera tillsammans med den västeuropeiska välfärdsstatens olika bidragssystem, när EU utvidgas med ett antal länder med en mycket lägre medelinkomst än nuvarande medlemsländer är en olöst fråga i Sverige. Vi anser att den gemensamma arbetsmarknaden är en av de viktigaste delarna av EU:s inre marknad. Det är därför mycket viktigt att detta stora framsteg inte går förlorat, när de aktuella problemen hanteras. Samtidigt följer det av vår grundläggande ideologiska inställning att besluten om hur anpassningen skall gå till måste tas i varje enskilt medlemsland i samverkan mellan det nationella parlamentet och arbetsmarknadens parter.

Justitiefrågor

Vi vill inte medverka till någon Fästning Europa. Ett medlemsland i EU ska kunna föra en generös flyktingpolitik om det så önskar.

Det skall vara tillåtet för EU:s medlemsländer att återupprätta gränskontrollerna mot andra EU-länder om de anser att det krävs för att stoppa narkotikahandel, smuggling av alkohol och tobak, samt trafficking.

Vi säger nej till en gemensam åklagarmyndighet i EU. Straff- och civilrätt skall förbli nationella frågor och utvecklingen av lagstiftning och rättsskipning på dessa områden skall ske i konkurrens mellan medlemsländerna om att finna goda lösningar i stället för att beslutas centralt i Bryssel.

Miljö- och hälsofrågor

EU skall inte besluta om rökning på allmän plats, snusning, alkoholreklam o dyl.

Medlemsländerna skall själva ha rätt att fatta beslut om mer strikta lagar som skyddar miljön, konsumenterna eller folkhälsan. De skall t ex kunna förbjuda alkohol om de så önskar, trots att detta innebär att rätten till fri rörlighet av varor då i viss utsträckning begränsas. Vår prioritering av det nationella självbestämmandet innebär att om ett medlemsland finner att omsorgen om folkhälsan kräver en restriktiv alkoholpolitik som kommer i konflikt med kravet på fri rörlighet för varor så måste detta åtminstone i princip kunna vara en utväg. Den politiska kampen om vilken politik som skall föras på sådana områden måste föras på den egna politiska arenan, så att de beslut som fattas får demokratisk legitimitet.

Djurtransporterna inom EU måste begränsas och en centralisering av livsmedelsproduktionen förhindras. En viktig förklaring till de långa och plågsamma djurtransporterna inom EU är att EU-stöd har givits till utbyggnad av stora slakterier i t ex Syditalien som sedan kan dra till sig djur ända från Irland och Storbritannien.

*

Junilistan ställer upp i riksdagsvalet 2006.

EU 051022

DN 051022 sid 21:

“Föga sannolikt att toppmötet sätter avtryck i historien.

Europas stats- och regerings chefer kommer till 1500-talspalatset Hampton Court i London nästa vecka med mycket olika förväntningar i bagaget.

De östeuropeiska ledarna vill ha en omstart i förhandlingarna om EU:s långtidsbudget 2007-2013 för att öka chansen att nå en uppgörelse vid toppmötet i december, så att de kan börja planera hur pengarna ska användas.

Andra har mer blygsamt sett Hampton Court-mötet som en chans att återställa förtroendet efter det stora budgetgrälet i juni, särskilt att reparera de ansträngda relationerna mellan Frankrikes Jacques Chirac och Storbritanniens Tony Blair.

Men mötesvärderna Tony Blair har en helt annan dagordning, det framgår med all önskvärd tydlighet när han ger en intervju till DN:s Caspar Opitz: Han vill prata visioner.

Den brittiska regeringen spänner bågen högt. Blair talar om "historiskt" möte. Hans finansminister och rival Gordon Brown har i ett inlägg i Financial Times lika högstämt beskrivit Hampton Court som ett "vinna eller försvinna"-möte.

Det är dock ett dystert faktum att dessa brittiska pretentioner redan mötts med respektlösa fnysningar i regeringskanslier i andra EU-huvudstäder. En centralt placerad källa konstaterar att det varit "mycket gnäll om bristen på konkretion" inför Hampton Court-mötet, och tycker mot den bakgrunden att Browns utspel är "bland det mest förmätna jag varit med om".

Sådana stämningar bäddar kanske inte för epokgörande historiska diskussioner. Särskilt som toppmötet på en punkt är en besvikelse för

Tony Blair redan innan det börjat. Före det tyska valet talade allt för att detta möte skulle bli Angela Merkels Europadebut som ny tysk ledare. Hon skulle komma till Hampton Court med ekonomiska reformer och avreglering i blick och lägga grunden till ett nytt tysk-brittiskt partnerskap om en ny dagordning för Europa.

I stället kommer den avgående förbundskanslern Gerhard Schröder att sitta där som en stämningsförstörare. Åtminstone om han upprepar de hårda angrepp på "den anglosaxiska modellen" som han framförde när han nyligen sjöng sin politiska svanesång inför en fackföreningskongress i Hannover.

Det är uppenbart att Tony Blair, en ledare som vunnit tre val i rad och därmed redan är historisk på hemmaplan, nu filar på sitt internationella eftermäle som visionär och världsförbättrare. Som ordförande för G8-gruppen tidigare år lyfte han fram Afrika, världsfattigdomen och klimatfrågorna. Som ordförande för EU vill han peka ut en ny färdriktning för Europasamarbetet i en globaliserad värld - men inte fastna i de magsura påhopp, det småsinta schackrande och det machiavelliska ränkspel som utmärker EU-förhandlingar om handfasta frågor som långtidsbudgeten.

Historia skrivs dock just i unionens skitiga maskinrum. EU skrev historia genom att ta in länderna från det forna östblocket, men det schackrades in på mållinjen när det blev av. Historia skrevs under det brittiska ordförandehalvåret när Turkiet efter mycket om och men fick börja medlemsförhandla.

Men det verkar föga sannolikt att Hampton Court-mötet nästa vecka kommer att sätta något avtryck i historien eller ge Blair det europeiska eftermäle han vill ha

INGRID HEDSTRÖM

ingrid.hedstrom@dn.se 08-73810 62. “

DN 051022 sid 27:

“EU:s murar dödar människor.

Nu skjuts människor till döds vid EU:s gränser. Det kan vara ett historiskt vägskäl för europeisk flyktingpolitik.

Said var lantarbetare och kom från Algeriet. Hans kompisar kom från Marocko, från Mauretanien, från Elfenbenskusten. Det var en stekhet andalusisk midsommardag 2002 och jag mötte dem i en ockuperad betongpaviljong några kilometer från EU-ledarnas toppmöte i Sevilla, där de hungerstrejkade för kravet på "papper" och rätt att arbeta legalt. Jobb kunde de lätt få, men som "papperslösa" exploaterades de brutalt.

-Vi är människor och vi kräver mänskliga rättigheter, sade Said.

Det är sådana som Said och de andra som nu natt efter natt försöker ta sig in i Europa genom att storma de taggtrådsstängsel som skiljer Marocko från de spanska enklaverna Ceuta och Melilla. Och det är sådana som Said och de andra som skjutits till döds i sina försök att nå det förlovade landet.

Vad säger det oss att människor skjuts till döds vid Europeiska unionens gränser liksom förut vid Berlinmuren?

Bland dem som stormar taggtråden finns säkert både de som flyr från tortyr och förföljelse och de som "bara" vill jobba i ett land utan ekonomiskt och politiskt kaos för att skicka hem pengar till familjen. EU-ländernas besked till dem är klart sedan länge. Är du förföljd? Lämna in din begäran om skydd någon annanstans, tack. Är du ung och stark och vill jobba? Glöm det, om du inte är dataexpert eller har någon annan specialkompetens.

Nyligen kom EU-kommissionen (som i och för sig brukar stå för anständigheten i europeisk flyktingpolitik) med ett förslag om "regionala skydds zoner". Det går ut på att EU ska hjälpa länder i närområdet att öka sin kapacitet att ta hand om flyktingar och göra en rättssäker asylprövning. Och inget fel med det i princip. Men det är pinsamt tydligt att den bärande idén är att hindra skyddssökande att

nå fram till EU. Har du passerat genom en "regional skydds zon"? Då är det ju där du ska söka skydd, inte hos oss i EU.

Och ett av de första länder som EU-kommissionen vill hjälpa att utveckla en sådan "regional skydds zon" är Vitryssland - en diktatur som EU-länderna normalt inte tar i med tång! Jo, det kan bli litet svårt att samarbeta med de vitryska myndigheterna, men man kan ju arbeta med vitryska frivilligorganisationer skriver EU-kommissionen optimistiskt.

Och medan EU-länderna funderar på att uppdra åt frivilligorganisationer i diktaturen Vitryssland att skydda de förföljda de själva inte vill ge skydd åt fortsätter desperata människor att riskera livet för att storma murarna kring det förlovade landet.

Dödsskotten i Ceuta markerar kanske ett historiskt vägskäl för europeisk flyktingpolitik, säger folkrättsexperten Gregor Noll.

- Där undrar jag om vi inte kommit till en punkt som har historisk signifikans. Det är historiskt klargörande att se att vi har kommit till en gräns där vi inte kan eskalera vidare om vi inte vill förlora vår identitet som en världsdel som består av liberala demokratier.

INGRID HEDSTRÖM

ingrid.hedstrom@dn.se 08-73810 62 “